

Calum Samuelson

SUHDENÄKÖKULMA ILMASTONMUUTOKSEEN

A Relational Response to Climate Change

SISÄLLYS

Esipuhe	
Johdanto	
Prologi	7

LUKU 1

Tilannekatsaus: Missä kunnossa ovat suhteemme?	9
Geopoliittiset tekijät: Missä ihmiset <i>asuvat</i>	10
Taloudelliset tekijät: Miten ja miksi ihmiset tekevät työtä	12
Ideologiset tekijät: Miten ihmiset ajattelevat ja käyttäytyvät	14
Teknologiset tekijät: Miten ihmisiä parannellaan.....	15
Lopuksi	16

LUKU 2

Ihmiskunnan visio: Raamatun näkökulma	17
Identiteetti: mistä me tulemme	18
Jumala Isänä	19
Osallistava perhe.....	20
Syntymän teologia	22
Paikka: missä olemme	23
Maa & puutarhat: Jumalan järjestys ja siunaus leviää	24
Temppeli & kaupungit: Jumalan läsnäolon ja kunnian leviäminen....	26
Papit & naapurit: yhden elämän muutos	29
Tehtävä: mihin olemme menossa	30
Eskatologia	31
Valosta suolaan	32
Siunauksia ja kirouksia.....	33
Lopuksi	34

LUKU 3

Suhdetalouden rakentaminen.....	35
Yhteys.....	37
Ylisukupolvinen asuminen.....	38
Jaetut resurssit ja julkiset tilat.....	40
Kuuluminen johonkin.....	41
Ylisukupolviset investoinnit.....	42
Fyysinen terveys ja mielenterveys.....	44
Tarkoitus.....	45
Työ & tuottavuus.....	46
Vapaa-aika.....	48
Kohti suhdetaloutta.....	48

LUKU 4

12 “väärän ajattelun” aluetta.....	50
12 suhteisiin liittyvää toimintakohtaa tulevaisuudelle.....	51
Loppuyhteenveto.....	52

Esipuhe

Huoli ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä näyttää joutuneen sivulliseksi uhriksi yhä laajenevassa liberaalien ja konservatiivien välisessä kulttuurien törmäyksessä. Monille huoli ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä tarkoittaa samaa kuin yksilökeskeinen liberaali kulttuuri ja vasemmistolainen poliittinen agenda. Tämän seurauksena, surullista kyllä, on yhteinen tulevaisuutemme luonnonvarojen ja ekosysteemin henkiinjäämisen suhteen aivan liian usein politisoitunut.

Tämä julkaisu osoittaa, että on olemassa myös hedelmällisempi tie eteenpäin. Se alkaa elämästä itsestään. Salluxissa kaiken politiikan teon lähtökohtana on, että elämä tapahtuu suhteissa.

Sanoessamme, että elämä on *relationalista*, suhteisiin liittyvää, tarkoitamme, että elämä luonnostaan tapahtuu suhteessa toisiin ihmisiin, luontoon ja sen elämään, ja on riippuvainen niistä. Kristillistaustaisena järjestönä uskomme, että olemme suhteessa myös Luojaamme, lähimmäisiimme ja perheeseemme, samoin kuin koko luomakuntaan. Arkisesta näkökulmasta on kiistämätön tosiasia, että kenenkään elämä ei voi olla muista riippumaton, vaan väistämättä jokainen liittyy johonkin sosiaaliseen kontekstiin ja luonnolliseen ympäristöön. Suhdenäkökulma perustuu viime kädessä ajatukseen, että kaikki elämä on arvokasta. Kristittyinä näemme, että tämä arvo perustuu siihen, että Luojaamme rakastaa koko luomakuntaa. Tämän vuoksi tämä julkaisu tarjoaa syvällisen pohdinnan kristillisen uskon yhteydestä kestävyteen.

EU toteaa oman peruskirjansa ensimmäisessä artiklassa, että *"ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä tulee kunnioittaa ja suojella."* Tämä on perusta myös kyseisen peruskirjan artiklalle 37, joka toteaa: *"Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkaan ja varmistettava kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti."* Näemme, että sekä kristillinen että "sekulaari" näkökulma perustuu ajatukseen elämän luontaisesta arvosta. Salluxin kanta on, että elämän itseisarvon omaksuminen osaksi yleistä sekulaaria käsitystä perustuu historiallisesti kristilliseen käsitykseen maailmasta. Vaikka meillä on erilaisia uskonnollisia vakaumuksia, voimme jakaa suhdeajattelun näkökulman elämään.

Tämä lähtökohta tarkoittaa, että myönteinen suhtautuminen perheeseen ja yhteisöön, ja ihmiselämän arvokkuuden korostaminen eivät ole vastakkaisia tai ristiriidassa ympäristöstä huolehtimisen kanssa. Liberaali asennoituminen sanan kulttuurillisessa merkityksessä ei ole edellytys luomakunnan suojelun puolustamiseen. Tämä julkaisu esittää, että tilanne on miltei päinvastainen: perheen ja yhteisön arvostaminen auttaa ylläpitämään ympäristöämme ja yksilökeskeinen individualismi voi olla planeetallemme vahingollista.

Suuri osa tämän päivän kuluttamisesta keskittyy 'oman kokemuksen luomiseen' tai 'oman elämän suunnitteluun'. Näemme, että kuluttaminen ja ajatus itsenäisestä yksilöstä ovat kietoutuneet toisiinsa. Autonominen yksilö määrittää olemassaolonsa sen perusteella, mitä hän kuluttaa. Kiinnostavaa onkin, että tämä yhdistelmä saa monet etsimään täyttymystä kuluttamalla täsmälleen samalla tavoin, kuin toisetkin (johtaen esimerkiksi Instagram-massaturismiin).

Mutta jos yksittäisten kokemusten tai omaisuuden kasaamisen sijaan löydämme elämän täytty-myksen suhteistamme, luomme erilaisen elämäntyylin, joka on vähemmän vaativa planeetallemme.

Tämän julkaisun esittämä kritiikki on, että vihreästä liikkeestä puuttuu tällä hetkellä analyysi, joka kaivautuisi syvemmälle siihen, kuinka kulttuurimme vahvistaa konsumerismia ja miten se vaikuttaa talouteemme. Vihreän liikkeen osissa on rohkaisevia merkkejä yhteisön ja kestävyysyden yhdistämisestä, mutta muutos vaatii kriittistä pohdintaa individualismin vaikutuksista. Toivottavasti vihreä liike löytää rohkeuden jatkaa syvemmälle tähän suuntaan.

Pohjimmiltaan, kun lähimmäisen rakastaminen, yhteisö ja perheestä huolehtiminen ovat elämämme ytimessä, se voi johtaa paljon pienempään paineeseen ekosysteemeille. Suhteiden laittaminen etusijalle pitää sisällään suhteen ympäristöön.

Tällä on massiivisia seuraamuksia taloudelle. Kulutusta suurelta osin tarvitaan tyydyttämään tarve yhä kasvaville voitoille. Minkä tahansa liiketoiminnan ylläpitämiseen tarvitaan kohtuullinen tuotto. Tämä on kuitenkin jotain aivan muuta kuin yrityksiin kohdistuva paine tuottaa aina yhä suurempia voittoja osakkeenomistajien ja muiden sijoittajien tyydyttämiseksi. Omistaja-arvon maksimointi luo talouteen haitallisen mallin, joka on vastakkainen todellisen kestävyysyden kanssa. Omistaja-arvon maksimointi vaikuttaa negatiivisesti työpaikoilla ja kuluttaa planeettaamme. Tarvitsemme joka tavalla suhdetaloutta.

Talous, joka keskittyy ylläpitämään elämää lyhyen tähtäimen voittojen maksimoinnin sijasta, on hyvin erilainen talous kuin se, joka meillä on nyt. Siksi on sopivaa, että tämä julkaisu päättyy osioon suhdetalouden luomisesta. Viime kädessä tarvitsemme talouselämän, joka on sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullista. Tarvitsemme talouden, jossa koko ihmiskunnan tarpeiden tyydyttämistä pidetään tärkeämpänä kuin voittojen kasvattamisesta harvojen onnekkaiden käsiin. Tutustu Salluxin muihin taloutta koskeviin julkaisuihin, niin näet miten meidän mielestämme taloutta voisi uudistaa.

Tässä julkaisussa yhdistämme kaikki nämä pisteet. Sallux on kiitollinen Calum Samuelssonille, joka on tämän julkaisun pääkirjoittaja, sekä Jubilee Centrelle ja kaikille muille kirjoittajille, jotka yhdessä loivat tämän lopputuloksen. Kiitämme heitä yhteistyöstä ja arvokkaasta panoksestaan, joka synnytti tämän erinomaisen julkaisun.

Toivomme vilpittömästi, että tämä julkaisu auttaa rakentamaan siltoja yhteiskunnissamme luomalla laajemman ymmärryksen siitä, mitä ympäristöstä huolehtiminen tarkoittaa. Viime kädessä olemme Jumalan luomakunnan taloudenhoitajia, ja olemme vastuussa tuleville sukupolville siitä, että varmistamme planeettamme säilymisen elinkelpoisena kaikille.

Johannes de Jong
Johtaja, Sallux

Johdanto

Ilmastonmuutoksen haaste on yksi ratkaisevista ongelmista, joita maailma kohtaa 2020-luvulla. Se on mobilisoinut kokonaan uuden sukupolven yhteiskunnallisia aktivisteja, joista jotkut turvautuvat äärimmäisiin tekoihin saadakseen yleisön ja erityisesti poliittiset johtajat kohtaamaan ilmastonmuutoksessa näkemänsä uhan omalle tulevaisuudelleen ja koko planeetalle.

Jotkut syyttävät ongelmasta kristinuskoa väittäen, että Raamatun opetus Kristuksen toisesta tulemisesta ja maan tuomiosta antaa luvan elää vastuuta vailla. Toisten mielestä kristinuskko tarjoaa kattavimman ymmärryksen ihmisen vastuusta sekä voimakkaimman motivaation hoitaa planeetta tulevien sukupolvien hyväksi.

Samaan aikaan hallitusten ja poliittisten päättäjien on hallittava jännitteitä lyhyen aikavälin sosiaalisiin ja taloudellisiin tarpeisiin vastaamisen, nyt erityisesti koronapandemian pahentamien tarpeiden sekä toisaalta ilmastonmuutoksen hillitsemisestä aiheutuvien pitkän aikavälin kustannusten välillä.

Tarvitaan puitteet, jotka yhdistävät nämä kaksi haastetta kokonaisvaltaisella tavalla, joka auttaa sovittamaan yhteen nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet ja joka rohkaisee jokaista olemaan osa ratkaisua. Tämä Salluxille kirjoitettu raportti esittelee tällaisen ajattelumallin ja väittää, että Raamatun näkemys suhteista on avain sekä ihmisen että ympäristön kukoistukseen.

Tämä ei missään tapauksessa ole viimeinen sana aiheesta, mutta ainakin se voi olla ensimmäinen sana, joka on alkusysäys keskustelulle arvoistamme, elämäntyylistämme ja maailmankatsomuksestamme, kun tarvitaan rohkeaa vastausta ilmastonmuutoksen haasteeseen.

Jonathan Tame,
Johtaja, Jubilee Centre
Kesäkuussa 2021

Suhdenäkökulma ilmastonmuutokseen

Calum Samuelson

Prologi

Vuoden 2019 alkupuolella nuori nainen nimeltä Blythe Pepino aloitti liikkeen, joka syntyi halusta vaikuttaa ilmastonmuutokseen. BirthStrike -liike koostuu ihmisistä, jotka ottavat ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun vakavasti ja siksi sitoutuvat olemaan synnyttämättä lapsia. Aloitteen taustalla on logiikka, jonka mukaan tämä vähentää väestönkasvun aiheuttamaa vaikutusta ympäristöön.

BirthStrike on vain yksi esimerkki ryhmistä, jotka tarttuvat ilmastonmuutoksen haasteeseen luovilla ja radikaaleilla tavoilla.¹ Kun muut ilmastoaktivistit keskittyvät esim. talousjärjestelmiin, viljelymenetelmiin tai ihmisten elämäntapoihin, BirthStrike erottuu joukosta korostaessaan uutta ihmiselämää itsessään ympäristörasituksena². Vaikka lähestymistapa ei ehkä tällä hetkellä nauti laajaa kannatusta, se että nuoret hyväksyvät yhä useammin ajatuksen, että lasten saaminen on pahinta mitä voit tehdä planeetalle, kertoo kasvavasta huolesta väestökasvusta akuutin ilmastonmuutoksen keskellä³.

Mikäli asiaa lähestytään resurssien kulutuksen kapeasta näkökulmasta, tällä vakaumuksella on merkittävää painoarvoa. Tämä raportti kuitenkin kiistää pohjimmiltaan sen käsityksen, että lasten hankkiminen on vain elämäntapavalinta ja, mikä vielä tärkeämpää, että lasten hankkimatta jättäminen on tehokas tapa torjua ilmastonmuutosta. Itse asiassa väitämme, että ihmisten näkeminen yksittäisinä "valitsijoina" on ontto lähestymistapa, joka voi luoda vain hajanaisia ja irrallisia ratkaisuja, jotka lopulta voivat olla jopa haitallisia globaalin ympäristön terveydelle pidemmällä aikavälillä.

Tämän aloitteen taustalla on myös lisääntyvä epätoivo, ei pelkästään ilmastonmuutoksen aiheuttaman huolen vuoksi, vaan myös poliittisten ja sosiaalisten erimielisyyksien vuoksi, jotka estävät edistymisen asiassa. Vaikka tieteen edistys ja ilmastonmuutosta koskevan tiedon parempi saatavuus voisi potentiaalisesti yhdistää ihmiskunnan ilmastouhkia vastaan, sekä globalisaatio että sosiaalisen median kampanjat pikemmin tuovat esiin näennäisesti sovittamattomia ideologioita eroja ja korostavat erimielisyyksiä.

Vaikka on elintärkeää tunnistaa ja ymmärtää maailmaamme kohtaavien haasteiden vakavuus, on myös tärkeää, että ilmastonmuutoksen torjunnan keinot perustuvat toivoon, eivätkä epätoivoon.

1 Pepinon inspiraationa oli Extinction Rebellion. Ihmispopulaatiota rajoittavien liikkeiden ja ihmiskunnan tahallista sukupuuttoa ajavien liikkeiden välillä on merkittävä ero... Kts. 'I campaign for the extinction of the human race' (suom. 'Kampanjoin ihmisrodun sukupuuton puolesta'), <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/jan/10/i-campaign-for-the-extinction-of-the-human-race-les-knight>. Les Knight perusti Voluntary Human Extinction Movement (VHEMT) liikkeen vuonna 1991.

2 BirthStrike on kuitenkin viestinnässään tarkka, siitä ettei esitä "väestön vähentämistä" sellaisenaan. Pikemmin liikkeen tarkoitus on herättää tietoisuutta ja aloittaa keskustelua, joka on välttämätöntä muutokselle.

3 <https://www.lrb.co.uk/podcasts-and-videos/videos/lectures-events/is-it-ok-to-have-children>

Niinpä tämä raportti pyrkii tarjoamaan toiveikkaamman näkökulman, joka osoittaa kohti mitattavissa ja saavutettavissa olevaa kukoistusta sekä ihmisille että planeetalle. Se korostaa ihmissuhteiden valtavaa arvoa, joka nähdään perheissä ja kodeissa yhteiskunnallisina instituutioina, ja on siksi täysin vastakkainen vallitsevan epätoivon kulttuurin kanssa.

Lisäksi väitämme, että BirthStrike-liikkeen perusdiagnoosi on pohjimmiltaan virheellinen ja esitämme, että juuri individualistinen kulutuskulttuuri (konsumerismi) on ongelman ydin. Raamatun kertomukseen perustuva ”suhdelinssi” tarjoaa ainutlaatuisen ja toiveikkaan näkymän todellisesta muutoksesta, joka luo vihreää politiikkaa ja parempaa yhteiskunnan terveyttä.

Lähestymistapamme

”Ellei profheettoja ole, kansa villiintyy.” - Sananlaskut 29:18

Onnistunut kristillinen sosiaalinen vaikuttaminen edellyttää sekä tarkkanäköistä analyysiä että luovia ratkaisuja sosiaaliin ongelmiin Raamatun periaatteiden pohjalta. Tässä raportissa perimmäinen tavoitteemme on tarjota tietoinen kertomus toivosta, joka perustuu kolmeen peruslähtökohtaan:

- 1) ”Tietoinen”: Tarkka, tosiasiapohjainen ymmärrys nykyisistä talousjärjestelmistä ja siitä, *kuinka ne ovat riittämättömiä* aikaansaamaan ihmisen ja ympäristön kukoistuksen (Luku 1)
- 2) ”Kertomus”: Johdonmukainen vaihtoehtoinen selitys ihmisen olemassaolosta, joka perustuu Raamatusta nouseviin oivalluksiin ja näin *tukee ajatusta, että hyvinvoivat perheet ovat tarpeellisia terveiden ympäristöjen luomisessa ja paljastaa siten, miksi nykyiset järjestelmät epäonnistuvat* (Luku 2)
- 3) ”Toivo”: Inspiroiva, luova näkemys tulevaisuudesta, joka *hyödyntää ja levittää elämää antavia perhesuhteita* siten vähentäen kulutuskulttuurin ytimessä olevan tyytymättömyyden aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle (Luku 3)

Luvun 1 ensisijainen argumentti on, että nykyisten läntisten kapitalististen talousjärjestelmien taustalla olevaa arkkitehtuuria ei ole suunniteltu ihmisen ja ympäristön todellista kukoistusta varten.

Tämä luku käsittelee kestäväntöntä resurssien käyttöä ja erilaisia kokeiltuja ratkaisuja analysoimalla neljää eri tekijää: geopolitiittista, taloudellista, ideologista/sosiodemografista ja teknologista. Luvussa esitetään, että yhteiskuntien on elintärkeää ymmärtää, että individualistinen ja kulutuskeskeinen lähestymistapa on omiaan luomaan ja ylläpitämään juuri niitä ongelmia, joita se yrittää ratkaista.

Luvussa 2 tarkastellaan *identiteetin, paikan ja tehtävän* käsitteitä Raamatun pohjalta. Nämä käsitteet haastavat radikaalisti länsimaisen kulttuurin nykyiset hyväksytyt periaatteet ja mahdollistavat sekä suhdetta että ympäristöä suosivien tavoitteiden saavuttamisen samanaikaisesti. Nämä Raamatusta nousevat käsitteet tunnistavat sen, että sekä ihmisryhdykunnat että luonnonympäristöt ovat jumalallisia lahjoja ja tarkoitettu rikastuttamaan toinen toisiaan sen sijaan, että kilpailisivat toisiaan vastaan.

Luvun 3 keskeinen tekijä on *suhdetalouden* käsite.⁴ Keskeistä on, että suhdetalous *arvostaa ihmis-suhteita* tärkeimpänä "resurssina", josta lopulta johtuu kaiken elämän kukoistus. Se esittää, että elämää antavat ihmissuhteet – alkaen perheestä ja ilmaistuna laajemmin paikallisten yhteisöjen sisällä ja välillä – edistävät paremmin hyvinvointia kuin individualistinen kuluttaminen, joka kannustaa ympäristöä tuhoavaan resurssien kasaamiseen ja hävittämiseen. Päätöskappale käsittelee *sukupolvien välisten suhteiden* mahdollisuuksia kolmella alueella: *yhteys, kuuluminen ja tarkoitus*.

On tärkeää huomata, että ymmärryksemme toivosta ei ole vain toiveajattelua, vaan perustuu Raamatun käsitykseen tulevaisuudesta. Se perustuu vankasti Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Raamatun toivo ei jätä huomiotta tämänhetkistä kärsimystä eikä vähättele sitä, vaan näkee nykyhetken ongelmat Jumalan lupaaman tulevaisuuden, Hänen oikeuden ja rauhan valtakuntansa tulemisen valossa⁵. Tämä on se toivo, jota kristinusko on aina julistanut: Jumala jonain päivänä palauttaa ennalleen särkyneen luomakuntansa.

LUKU 1

Tilannekatsaus: Missä kunnossa ovat suhteemme?

"Valaistumisen kokemus ei luo yhteisöä; päinvastoin, se vapauttaa sen saavuttaneen ihmisyhteisön kaikista siteistä, myös perheen siteistä." – Lesslie Newbiggin

Tietoisuutemme ympäristönmuutoksesta on laajempaa kuin koskaan ennen. Tiedotusvälineet uutisoivat jatkuvasti kaukaisista tapahtumista, kuten laajasta metsäkadosta, Etelämantereen ennätyslämpötiloista, lisääntyvistä trooppisista myrskyistä ja heinäsiirkkaparvista Itä-Afrikassa. Tuskin oli yllättävää, että Oxfordin vuoden 2019 sana oli "ilmastohätätila".⁶ Vaikka jotkut ryhmät ovat haluttomia käyttämään sanaa "kriisi" nykyisten olosuhteiden kuvaamiseen, monet kansainväliset elimet ovat käyttäneet termiä vuosikymmeniä⁷, mukaan lukien monumentaalinen IPCC:n 1,5 °C:n ilmaston lämpenemisraportti.

Näin ollen ei ole myöskään yllättävää, että monet nuoret kokevat "ekoahdistusta", pelkoa ilmastomuutoksen ja monien siihen liittyvien sosiaalisten ja poliittisten huolenaiheiden edessä, ja tämä on johtanut radikaalien liikkeiden, kuten Extinction Rebellion ja BirthStrike syntyyn.

⁴ Vaikka suuri osa tämän artikkelin väitteistä sisältää uusia näkökulmia, jotka perustuvat uusiin tietoihin, vakavalla suhdetalouden ajattelulla on rikas historia, joka ulottuu yli kolme vuosikymmentä. Kts. Michael Schluter, "Beyond Capitalism", Cambridge Papers 19, no. 1 (2010).

⁵ Raamatussa useat "pelastusta" tarkoittavat käsitteet sisältävät myös "terveyteen" liittyvän merkityksen (muiden, kuten suojan, turvallisuuden ja mielenrauhan lisäksi). Kts. Apostolien teot 27:34. Kts. myös www.godwhospeaks.org/post/soteria-%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%AF%CE%B1-presentation-of-the-lord

⁶ Kts. <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2019/>; sekä 'Eco-anxiety': how to spot it and what to do about it, www.bbc.co.uk/bbcthree/article/b2e7ee32-ad28-4ec4-89aa-a8b8c98f95a5

⁷ YK:n vuoden 1992 ympäristö- ja kehityskonferenssi käytti termiä "kriisi" kuvaamaan maailmanlaajuisiin ekosysteemeihin kohdistuvia vaikutuksia.

Vaikka on kiistatonta, että ihmisen toiminta *on* merkittävin ilmastonmuutoksen aiheuttaja, kasva-va kiireen tunne ilmastokriisin ympärillä on johtanut liian yksinkertaistettuun ajatteluun väestön ja ilmastonmuutoksen välisestä yhteydestä. Tämä ajattelu voidaan ilmaista seuraavalla kaavalla:

Lisää ihmisiä → Lisää hiiltä ja jätettä → Ekologinen katastrofi

Vaikka yhtälö ilmaiseekin tarpeellista kiireen tuntua, se myös yleistää liikaa, eikä ota huomioon hyvin erilaisia resurssien kulutuksen tasoja ympäri maailmaa. Vaikka ilmastokriisi on väistämättä maailmanlaajuinen ongelma, kaikki ihmiset ympäri maailmaa eivät tuota samaa määrää hiiltä tai jätettä: maailman rikkain 10 prosenttia on vastuussa puolesta kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja rikkain 20 prosenttia 70 prosentista⁸. Lisäksi ihmisten suhtautuminen ilmastonmuutokseen vaihtelee laajasti, samoin heidän motivaationsa tehdä asialle jotain.

Näin ollen suora korrelaatio väestön koon, aineellisen vaurauden ja ympäristövahinkojen välillä ei ole väistämätön. On selvää, että halpojen tuotteiden massakulutus, mukaan lukien elintarvikkeet, vaatteet ja taloustavarat, yhdistettynä korkeaan liikkuvuuteen ja matkustamiseen ovat ympäristökriisin merkittävimpiä aiheuttajia. Tämä heijastaa kuitenkin länsimaisen kulttuurin individualismia ja sen ajatusta, missä vaurautta mitataan aineellisesti eikä suhteiden kautta. Newbiginin mukaan tämä on seurausta "valaistumisen" kokemuksesta.

Tämä luku keskittyy arvioimaan niitä tapoja, joilla ihmisen käyttäytyminen on kehittynyt ympäristölle tuhoisaksi ja esittää, että yksilökeskeinen kulutuskulttuuri on ensisijainen syyllinen ilmastonmuutokseen. Esittelemme suhdenäkökulman käsityksen asiasta ja väitämme, että ihmisen suhteiden terveys vaikuttaa viime kädessä luonnonympäristön laatuun, sillä pääsääntöisesti mitä yksilökeskeisempi kulttuuri ja yhteiskunta ovat, sitä kulutuskeskeisemmäksi sillä on taipumus muuttua.

Jos individualistinen kuluttaminen (konsumerismi) on tärkein ilmastokriisiin johtava "joki", on hyödyllistä tunnistaa joitain "sivujokia", jotka voivat auttaa meitä ymmärtämään ongelman monimutkaisuuden ja siihen liittyvien suhde-elementtien tunnistamisen tärkeyden.

Geopoliittiset tekijät: Missä ihmiset asuvat

Toukokuun 23. vuonna 2007 arviointiin, että maapallon kaupunkiväestön osuus ylitti maaseudulla asuvien määrän.⁹ Globaalin kaupungistumisen ilmeisten ympäristövaikutusten lisäksi¹⁰ yksi kaupungistumisen tärkeimmistä seurauksista ilmastonmuutokselle on, että valtava enemmistö ihmisiä ei enää asu niissä ympäristöissä tai niiden ympäristöjen lähellä, joita ilmastonmuutos ilmeisimmin vahingoittaa, kuten Amazon, pohjoinen napaseutu jne. Useimmat länsimaalaiset ymmärtävät nyt, että heidän urbaani elämäntapansa *aiheuttaa* tuhoa, saastumista ja päästöjä jossain kaukana. Silti, vaikka he tekisivätkin radikaaleja muutoksia omaan hiili-intensiiviseen elämäntapaansa, he ovat usein ahdistuneita myös ympärillään asuvien ylellisestä elämästä. Taloustieteilijät

8 Kts. www.theguardian.com/environment/2020/jun/26/leading-scientist-criticises-uk-over-its-climate-record

9 Kts. www.sciencedaily.com/releases/2007/05/070525000642.htm

10 Kts. www.vox.com/videos/2020/7/7/21316275/human-land-use-pandemic

ovat viittaneet tähän jännitteeseen ”vangin dilemmana”¹¹ ja se aiheuttaa kasvavaa syyllisyyttä ja hämmennystä länsimaiden väestössä. Tämä näkyy esimerkiksi ”lentohäpeän”¹² kaltaisina ilmiöinä. Urbanin elämäntavan väistämätön hiilijalanjälki vaikuttaa myös mielenterveyteen.¹³ Tämän jännitteen ytimessä on kaksi vastakkaista näkemystä ihmisen ja luonnonympäristön suhteesta:

*1) ihminen on pohjimmiltaan ristiriidassa ympäristönsä kanssa ja väistämättä vahingoittaa sitä;*¹⁴

2) alun perin ihmiset elivät sopuinnassa ympäristönsä kanssa ja voivat palata tähän tilaan tekemällä oikeita valintoja.

Kuitenkin käytännössä useimmat tukevat hybridinäkemystä:

3) ihmiset väistämättä tuhoavat luontoa, joten meidän tulee kerääntyä kaupunkeihin niin, että voimme elää rinnakkain muun luonnon kanssa tuhoamatta sitä.

Nämä näkemykset paljastavat ristiriitaisuuden siinä, kuinka urbaanit länsimaalaiset yrittävät ratkaista globaalin ongelman sen saman yksilö- ja kulutuskeskeisen paradigman sisällä, joka alun perin loi tilanteen. Esimerkiksi arvostusta luontoa kohtaan halutaan synnyttää ekoturismilla, hiili-intensiivisellä lentomatkailemalla trooppisiin kohteisiin. Entä sitten Ruotsi, joka on niin ”vihreä” maa, että se tuo maahan jätteitä muista maista pitääkseen kierrätyslaitoksensa toiminnassa¹⁵, mutta jossa yli puolet asunnoista on yhden asukkaan kotitalouksia, mikä on hyvin tehontonta.¹⁶

Maailmanlaajuinen kaupungistuminen vaikuttaa myös merkittävästi sekä luonnon että inhimillisten resurssien kohdentamiseen. Globaali aivovuoto¹⁷ tarkoittaa taitavien työntekijöiden siirtymistä paikasta toiseen, miltei aina alhaisen tulotason maista korkean tulotason maihin. Vaikka tämä tarjoaakin muuttajille ammatillisia mahdollisuuksia ja parempaa palkkaa, ilmiö myös levittää vahingollisia länsimaisia kulutustapoja. Lisäksi alhaisen tulotason maiden luonnonvaroista huolehtiminen jää niille, joilla on vähemmän koulutusta, taitoja ja aineellisia voimavaroja, joilla vähentää ympäristön vahingoittumista.

Monet sellaiset maat, joilla on suurin luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarat, kuten Kongon demokraattinen tasavalta, Brasilia ja Indonesia, ovat pieni- tai keskituloisia ja ne pyrkivät maksimoimaan lyhyen tähtäimen taloudellisen hyödyn käyttämällä hyväkseen näitä voimavaroja sen sijaan, että säilyttäisivät niitä pitkän aikavälin ympäristöhyödyn vuoksi. Trooppisen sademetsän kaataminen maatalouden, kaivostoiminnan tai karjankasvatuksen vuoksi jatkuu hälyttävää tah-

11 Hyödyllistä keskustelua tästä ilmiöstä muiden länsimaisten taloudellisten realiteettien kontekstissa, katso Bob Goudzwaard ja Harry de Lange, *Beyond Poverty and Affluence: Toward and Economy of Care* (Grand Rapids: Eerdmans, 1995), s. 95.

12 Lentohäpeä, eli ”flight shaming” -ilmiö hyödyntää syvästi sosiaalistettuja inhimillisiä ominaisuuksia, jotka antavat yksilöille mahdollisuuden sekä vaikuttaa muihin että välttää itse syrjityksi tulemisen.

13 Toinen trendi on, että viheralueiden merkitys mielenterveydelle ymmärretään yhä paremmin. Mielenterveysongelmien lisääntyessä kiinnitetään entistä enemmän huomiota siihen, että luonto sisältyy elämäämme säännöllisemmin, olipa kyse sitten pienistä huonekasveista kaupunkiasunnossa, ”metsässä kylpemiseen” rohkaisusta tai maallemuutosta. Lisätietoja: kts. www.healthline.com/health-news/heres-how-your-commute-can-hurt-your-health and ‘Mental Health and Our Changing Climate’, www.apa.org/news/press/releases/2017/03/mental-health-climate.pdf

14 Kts. www.theguardian.com/environment/2020/sep/10/humans-exploiting-and-destroying-nature-on-unprecedented-scale-report-aoe

15 Kts. www.independent.co.uk/environment/sweden-s-recycling-so-revolutionary-country-has-run-out-rubbish-a7462976.html

16 Kts. www.bbc.com/worklife/article/20190821-why-so-many-young-swedes-live-alone

17 Kts. www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-026_a60ac33d-3fd5-4814-a845-137a38066810.pdf

tia, ja edellä mainitun kaltaiset maat ovat haluttomia tunnistamaan ilmastonmuutoskysymyksen kiireellisyyttä ja harkitsemaan lähestymistapansa muuttamista. Lisäksi ne ovat osa globaalia järjestelmää, jossa kilpailevat globaalit voimat heikentävät kansallista toimintakykyä.

Näiden geopoliittisten tekijöiden yhteisvaikutus voi johtaa noidankehään, jossa ilmastonmuutoksen syyt ja seuraukset pahentavat toisiaan.¹⁸ Kun näissä olosuhteissa vain kannustetaan yksilöitä muuttamaan omaa elämäntyyliään, näyttävät nämä haasteet vieläkin vaikeammilta voittoa. Seuraavassa luvussa käsittelemme sitä, miten kokonaisvaltaisempi ajattelu ihmisten suhteista voi saada aikaan paljon enemmän edistystä taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Taloudelliset tekijät: Miten ja miksi ihmiset tekevät työtä

Keskustelu ilmastonmuutoksesta on yksinkertaistettu myös sen kysymyksen suhteen, miksi ihmiset tekevät työtä ja miten he mittaavat työstä saatua menestystä. Yleisiä tekijöitä vaurauden mittaamisessa ovat *terveys* ja *varallisuus*.¹⁹ Ennen teollista vallankumousta väestön taloudellinen menestyminen ja elinkelpoisuus oli pitkälti yhteydessä ympäröivien maa-alueiden terveyteen. Tästä syystä kehitettiin kestäviä maanviljelyä, metsästyksen ja kalastuksen tapoja, koska jos maaperä tai metsä tyhjenivät, ihmisten oli muutettava tyystin uuteen paikkaan. Nykyelämässä ihmiset ovat voineet ulkoistaa valmistuksen ja maatalouden kauas sieltä, missä itse asuvat²⁰, jolloin heille on helpompaa olla välittämättä maaperän ja ihmisten terveydestä näillä muilla alueilla.²¹ Lisäksi monet taloudellisesti varakkaimmat valtiot ja yhteisöt ovat myös vähiten terveitä.

Vaikka maailma on nyt ”vauraampi” kuin ennen, myös varallisuuserot ovat viime vuosikymmeninä kasvaneet. Esimerkiksi asuntojen mediaanihinnat suhteessa mediaanituloihin Yhdysvalloissa ja Britanniassa ovat yli kaksinkertaistuneet vuodesta 1990, ja asunnot ovat jo monille liian kalliita²² samaan aikaan kun Britannian huippujohtajat ansaitsevat keskimäärin 200 kertaa yritystensä työntekijöiden mediaanipalkan.²³ Tästä johtuen milleniaalit ovat ensimmäinen sukupolvi, jonka elintason odotetaan olevan alhaisempi kuin heidän vanhempinsa.²⁴

Tällainen epätasa-arvo osoittaa vähittäisen siirtymän siinä, miten ihmiset ovat historiallisesti ymmärtäneet ja mitanneet vaurautta. Länsimaiden tultua yhä enemmän yksilökeskeisiksi,²⁵ varallisuus ja vauraus on määritelty yhä kapeammin: nykyään ajatellaan yleisesti, että vauraus tarkoittaa henkilön osakesalkkua, eikä niinkään laajemman yhteisön sosiaalisia siteitä, työllisyyttä tai luonnonvaroja. Tämä siirtymä on johtanut lisääntyvään aineellisen hyvinvoinnin eroon kansalaisten

18 Kts. www.un.org/esa/desa/papers/2017/wp152_2017.pdf

19 Kts. [https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index#New_method_\(2010_Index_onwards\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index#New_method_(2010_Index_onwards)).

20 Yksityiskohtaisempi analyysi hyödyllisessä raportissa Thoughtful Eating.

21 Rachel Carsonin monumentaalinen kirja Hiljainen kevät (Silent Spring) väitti, että nykyaikainen taloudellinen ja maatalouden tehokkuus, lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö uusissa, tehokkaissa viljelymenetelmissä aiheuttaa usein epäterveellisiä seurauksia luonnonympäristölle.

22 Department of Communities and Local Government (DCLG) (Paikallishallinnon ja paikallisyhteisöjen osasto), Fixing Our Broken Housing Market, London: HMSO, 2017. Osoitteessa: www.gov.uk/government/publications/fixing-our-broken-housing-market

23 Lisää aiheesta: Calum Samuelson, Just Pay: a biblical perspective on the ethics of remuneration (Jubilee Centre, 2019) www.jubilee-centre.org/just-pay-ebook

24 Kts. <https://fortune.com/2016/03/01/millennials-worse-parents-retirement/>

25 Mestarillinen prosessin kuvaus: Larry Siedentop, Inventing the Individual: The Origins of Western Liberalism (Penguin, 2015)

välillä, minkä tiedetään olevan yksi tärkeimmistä syistä sosiaaliseen pirstoutumiseen ja onnettomuuden tunteeseen.²⁶

Kuitenkin ylivoimaisesti salakavalin keino, jota ihmiset käyttävät yrittäessään kasvattaa omaisuuttaan, on velanotto, joka on noussut lännessä ennennäkemättömälle tasolle. Vaikka useat velkamittarit alkoivat elpyä maailmanlaajuisen finanssikriisin jälkeen, useimmat kotitaloudet (ja maat) ovat nyt huonommassa asemassa kuin ennen kriisiä. Itse asiassa muutamissa niistä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) jäsenmaista, joissa tuloerot ovat alhaisimpia, on korkeimpia kotitalouksien velkaantumistasoja.

Huolimatta hämäävistä positiivisista sanavalinnoista (esimerkiksi käytämme termiä "luottokortti" emmekä "velkakortti"), velka aina lopulta rajoittaa ihmisten valintoja ja vapauksia, heikentäen heidän kestävyytään talouden taantumille, henkilökohtaisille vaikeuksille ja jopa luonnonkatastrofeille, kuten Covid-19-pandemialle. Eräs tuore tutkimus osoitti, että 63 % amerikkalaisista eli kädestä suuhun pandemian aiheuttaman paineen vuoksi.²⁷ Tärkeintä oman arviomme kannalta on se, miten velka rasittaa ihmissuhteita, erityisesti perheen sisällä. Tästä huolimatta monet rikkaissa OECD-maissa asuvat ihmiset tuntevat olonsa mukavaksi ja ovat luottavaisin mielin suuresta velkamäärästään huolimatta, mikä johtuu kiinteistöissä ja eläkerahastoissa olevasta varallisuudesta. Tästä muodostuu yhteys toiseen tekijään, johon kiinnitetään liian vähän huomiota: liiketoimintaideologiaan, jonka ytimessä on osakkeenomistaja-arvon maksimointi.²⁸

Omistaja-arvon maksimointi -ajattelun mukaan liiketoiminnan tarkoitus on maksimoida lyhyen aikavälin taloudellinen tuotto yrityksen osakkeenomistajille. Keskittyminen lyhyen aikavälin tuottoihin osakkaille tapahtuu kuitenkin yrityksen pitkän aikavälin kestävyuden kustannuksella, koska muita keskeisiä sidosryhmiä ei palkita riittävästi ja luontoa vahingoitetaan. Jälkimmäinen johtuu siitä, että yritysten kirjanpidossa ei oteta huomioon "ulkoisvaikutuksia", eli kustannuksia, jotka yritys siirtää ympäristöön (esimerkiksi tehtaiden päästöt), ja joiden vähentämiseksi se ei ehkä panosta mitään.

Lisäksi koska eläkerahastot ovat usein merkittäviä osakkeenomistajia, niiden omistaja-arvon maksimointitavoite aiheuttaa syvän *sukupolvien välisen* railon. OECD-maiden eläkerahastojen koko oli vuonna 2019 noin 60 % maiden yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta.²⁹ Länsimaiden väestön ikääntyessä monilla hallituksilla on valtavia alirahoitettuja eläkevastuita, mikä tarkoittaa, että ne on katettava tulevilla verotuloilla³⁰, ja eläkeläisten on yhä enemmän turvauduttava yksityisiin eläkejärjestelmiin sekä perheiden ja yhteisöjen tukirakenteisiin, jotka ovat yhä tällä hetkellä heikkenemässä.

26 Kts. Kate Pickett ja Richard Wilkinson *The Spirit Level: why equality is better for everyone* (Penguin, 2010)

27 Kts. <https://highlandsolutions.com/blog/survey-reveals-spending-habits-during-covid-19>

28 Omistaja-arvon maksimoinnin vaikutusvaltaista kritiikkiä Harvard Business Review -julkaisussa: Roger Martinin artikkeli vuodelta 2010 <https://hbr.org/2010/01/the-age-of-customer-capitalism>

29 Kts. www.oecd.org/pensions/Pension-Funds-in-Figures-2020.pdf

30 Kts. Cambridge Paper, kirj. Paul Mills, www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/prodigal-stewards-looming-government-debt-crisis-paul-mills

Edellä esitetyt tekijät viittaavat siihen, että länsimainen finanssikapitalismi toimii irrallaan ihmishuhteiden terveydestä, ja on usein sitä vastaan. On selvää, että tietoisesti, tiedostamatta tai osin molemmin tavoin ihmiset työskentelevät saavuttaakseen vaurautta keinoin, jotka lopulta vahingoittavat ilmaston lisäksi myös heidän suhteitaan.

Epäilemättä tavoilla, joilla ihmiset tekevät päätöksiä alitajuisesti, on myös valtava vaikutus ilmastomuutokseen, mitä käsittelemme seuraavaksi.

Ideologiset tekijät: Miten ihmiset ajattelevat ja käyttäytyvät

Kolmas tapa, jolla ilmastomuutosta koskevia uskomuksia yksinkertaistetaan, liittyy siihen, miten ihmisten arvot ja maailmankatsomus vaikuttavat heidän ymmärrykseensä ilmastomuutoksesta ja sitoutumiseensa toimintaan. Avainjännite tässä on *henkilökohtaisten kokemusten* ja eri *auktoriteettien viestien* välillä. Kautta ihmiskunnan historian on maiden ja kulttuurien sisällä vallinnut suhteellisen samanlaiset ja yhtenäiset käsitykset elämästä ja siitä, miten maailma toimii. Näin ei enää ole: länsimaisten yhteiskuntien elämäkatsomusten laaja kirjo aiheuttaa sekä väärinkäsityksiä että peruuttamattomia eroja, jotka voivat vaikuttaa siihen, miten ilmastomuutokseen reagoidaan. Lynn White Jr:n kaltaiset äänet ovat esittäneet, että ihmiskeskeinen kristillinen ideologia on suurelta osin vastuussa ympäristön heikkenemisestä lännessä.³¹ Vaikka White käsittelee joitain haitallisia tapoja, joilla kristillistä teologiaa on tulkittu ja sovellettu, arvio on yksinkertaistettu, eikä siinä oteta huomioon huomattavaa monimuotoisuutta kristillisissä perinteissä³² eikä myöskään muita kehitykseen vaikuttavia ideologioita. Tällaisia ideologisia eroja voi vähätellä tai ideologioiden monimuotoisuuteen voidaan suhtautua hyväksyvästi, mutta tosiasiansa ne vaikuttavat ihmishuhteisiin ja sosiaaliin instituutioihin, jotka puolestaan - kuten tulemme näkemään - vaikuttavat luonnonympäristön terveyteen.

Yksi nykyisten ilmastomuutoskeskustelujen suurimpia ironioita on se, että vaikka saatavilla on enemmän ja tarkempaa tieteellistä tietoa kuin koskaan ennen, monet ihmiset päättävät silti jättää huomiotta vakiintuneen tieteellisen kannan.³³ Tämä julkisen luottamuksen puute "asiantuntijoita" kohtaan on hyvin ilmeistä ilmastomuutoskeskustelussa, jossa kuilu *henkilökohtaisen kokemuksen* auktoriteetin ja *asiantuntijoiden näkemysten* auktoriteetin välillä on kasvanut. Monet ilmastotoaktivistit ovat hämmentyneitä siitä, miten jotkut ihmiset "*eivät näe, mitä silmiensä edessä on*", kun he argumenttinsa todistaakseen näyttävät näille kuvia kutistuvista jäätiköistä. Myös se, mitä useimmat ihmiset pitävät "pitävänä todisteena", voidaan kumota henkilökohtaisen kokemuksen voimalla.³⁴ Itse asiassa monet ilmastomuutoksen kieltäjät eivät usko olevansa epätieteellisiä, he haluavat vain kerätä oman datansa rakentaakseen ymmärrystä erillään valtarakenteista, joihin he lähtökohtaisesti suhtautuvat epäluottamuksella.³⁵

31 Vuonna 1967 Lynn White Jr kirjoitti vaikutusvaltaisen esseen, joka pyrki perustelemaan tätä väitettä nimeltä "The Historical Roots of Our Ecological Crisis". Se on sittemmin osoittautunut hieman liioitelluksi. Kts. Bron Taylor, "The Greening of Religion Hypothesis (Part One)", *Journal for the Study of Religion, Nature and Culture* 10, no. 3 (Elokuu 12, 2016): 268–305. Tätä käsitellään tarkemmin luvussa 2.

32 Esimerkiksi Matthew Foxin *The Coming of the Cosmic Christ*, (1988), ja suuri osa Wendell Berryn kirjoituksia, kuten *The Unsettling of America* (1977).

33 Ajattele "flat earth"-liikkeen ja rokotusvastaisuuden kasvua, jne. www.cnn.com/2019/11/16/us/flat-earth-conference-conspiracy-theories-scli-intl/index.html

34 Kts erityisesti Mike Hulme, *Weathered: Cultures of Climate* (Sage, 2016).

35 Kts. www.independent.co.uk/voices/flat-earth-convention-birmingham-fake-news-science-facts-a8336946.html

Vaikka salaliittoteorioita on ollut olemassa vuosisatoja, ne ovat lisääntyneet Internetin ja erityisesti sosiaalisen median mukana. Kulttuurin siirtymä kohti relativismia on sallinut tämän kehityksen, missä totuus on jotain, josta yksilöt voivat perustellusti päättää itse. Tämä vuorostaan vahvistaa individualistista maailmankuvaa.

Seuraava yksinkertaistettu tekijä on väestönkasvu. Maailman väestö on kasvanut miljardilla ihmisellä noin 12 vuoden välein vuodesta 1970 lähtien, ylittäen 7 miljardin rajan vuonna 2012 ja sen ennustetaan saavuttavan 10,9 miljardia vuoteen 2100 mennessä, jolloin se saavuttaa huippunsa ja alkaa hitaasti vähetä. Tämä perustuu demografisen transition ilmiöön, missä maiden taloudellisesti kehittyessä tapahtuu ennakoitavissa olevia muutoksia syntyvyudessa ja kuolleisuudessa.³⁶ Globaalit luvut peittävät kuitenkin valtavia eroja eri alueiden välillä: esimerkiksi Euroopan väkiluku saavutti huippunsa vuonna 2021 ja alkaa laskea; Aasian ja Latinalaisen Amerikan huippu on 2050-luvulla; Pohjois-Amerikan kasvu jatkuu asteittain koko vuosisadan ajan³⁷. Afrikka on kuitenkin maanosa, joka kasvaa edelleen nopeasti ja lähes kaikki maailman väestönkasvu tämän vuosisadan puolivälistä alkaen tapahtuu siellä.

Joten "ylikansoitus" ei itse asiassa ole ongelma korkean tulotason maille tulevaisuudessa. Tilanne on todellakin päinvastoin, niiden on tuettava ikääntyvää väestöä talouden perustan supistuessa. Avainkysymys väestön ja ilmastomuutoksen yhteydessä maailmanlaajuisesti on se, miten ympäristönsuojelu ja hiilidioksidipäästöt kehittyvät Aasiassa ja Afrikassa, kun sekä niiden väestön koko että tulotaso kasvavat tulevana vuosikymmeninä.

Teknologiset tekijät: Miten ihmisiä parannellaan

Viimeinen merkittävä tapa yliyksinkertaistaa ilmastomuutoskeskustelua liittyy teknologiaan. Ytimeltään teknologiassa on kyse ihmisten elämänlaadun parantamisesta tehokkuudella tai helpoudella, ja useimmat ajattelevat, että teknologiaa tulisi hyödyntää aina kun mahdollista ympäristön parantamiseksi. Kysymys kuuluu, miten se tapahtuu? Lisääkö teknologian avulla saavutettu tehokkuus resurssien ja energian kokonaiskulutusta vai vähentääkö se sitä?

Monet aikaisemmat innovaatiot ovat johtaneet odottamattomiin negatiivisiin seurauksiin, vaikka ne ovat myös mahdollistaneet suuria parannuksia: taskulaskimet heikensivät matemaattisia päätelykykyjä, muovista on tullut maailmanlaajuista roskaa ja älypuhelin on vähentänyt kasvokkain kohtaamisia. Itse asiassa teknologia on väline, jolla vahvistetaan perusedellytyksiä siinä, mihin sitä sovelletaan. Esimerkiksi mikroaaltouuni säästää aikaa aterioiden valmistuksessa, jotta voi viettää enemmän laatu-aikaa perheen kanssa, mutta se ei korjaa avioliittoa, jos molemmat kumppanit ovat jo liian kiireisiä. Tämä ilmiö näkyy täydessä tehossaan ilmastomuutoksen kohdalla: jos ihmisten perusmotivaatio on hakea täyttymystä kulutuksen kautta, teknologia voi hyvinkin auttaa heitä tekemään sen tavalla, joka on "vihreämpi", mutta se ei välttämättä tee heistä halukkaampia palvelemaan yhteisöään tai jakamaan omastaan ystäville tai perheelle.

³⁶ Yksi Brickerin ja Ibbitsonin tunnistamista tärkeimmistä tekijöistä on naisten voimaantuminen. Kts Darrell Bricker ja John Ibbitson, *Empty Planet* (New York: Penguin, 2019).

³⁷ Kts. www.pewresearch.org/fact-tank/2019/06/17/worlds-population-is-projected-to-nearly-stop-growing-by-the-end-of-the-century/

Lyhyesti sanottuna on virhe ajatella, että teknologia itsessään voi ratkaista ilmastonmuutoksen ongelman, ellei samalla *paranneta* teknologian käyttäjien motivaatioita ja suhteita.

Teknologisilla innovaatioilla voi olla ja tulee olemaan keskeinen rooli hiilijalanjälkemme pienentämisessä, erityisesti kun korvataan fossiiliset polttoaineet uusiutuvilla energialähteillä ja kehitetään hiilidioksidin talteenottotekniikoita. Tietoisuus digitaalisen kulutuksen ympäristökustannuksista on kuitenkin lisääntynyt. Digilaitteiden valmistuksessa tarvittavien harvinaisten ja kalliiden materiaalien, kuten koboltin (jota tarvitaan lähes kaikissa älypuhelimissa ja sähköautoissa) valmistaminen edellyttää kaivostoimintaa, joka on tuhonnut maa-alueita, lisännyt radioaktiivisuutta ja luonut hälyttävän myrkyllisiä seurauksia paikallisille yhteisöille.³⁸ Vaikka useimmat ihmiset ovat tietoisia siitä, miten kulutushyödykkeiden tuotanto on ulkoistettu Kiinan kaltaisiin paikkoihin, on tämä yhä yleisempää myös *digitaalisten* tuotteiden tuotannossa. Tämä prosessi tehokkaasti poistaa näkyviltämme "vihreiltä" ja edistyksellisiltä vaikuttavien digitaalisten teknologioiden tuotannon haitalliset vaikutukset ympäristölle.

Digilaitteiden käytöllä voi olla haitallisia ympäristövaikutuksia myös valmistuksen jälkeen: jokainen Google-haku vaatii yhtä paljon energiaa kuin 60 watin hehkulampun sytyttäminen 17 sekunnin ajaksi, ja tuottaa 0,2 grammaa hiilidioksidia. Tämä on noin 1 200 tonnia hiilidioksidia, kun se kerrotaan lähes kuudella miljardilla Google-haulla, jotka päivittäin tehdään. Valitettavasti tämä luku kalpenee verrattuna suoratoistopalveluiden, kuten Netflixin käyttämiin energiamääriin. Monet suuret palvelinsalit ja tietovarastot ovat riippuvaisia likaisesta energiasta ja tehottomista jäähdytysmenetelmistä, "*ne kuluttavat yli 2 prosenttia maailman sähköstä ja päästävät suunnilleen yhtä paljon hiilidioksidia kuin lentoliikenne*".³⁹

Joten vaikka monet ihmiset uskovat, että teknologia voi auttaa heitä pienentämään hiilijalanjälkeään, jos se vähentää heidän fyysistä omaisuuttaan, on olemassa vaara, että vain korvaamme vanhempiemme materiaaliset kulutustottumukset nuorempien sukupolvien digitaalisilla kulutustottumuksilla. Monenlaisia innovaatioita tarvitaan, jotta ihmiskunta kykenee vastaamaan ilmastonmuutoksen haasteeseen. Silti jos nämä "parannukset" eivät suoraan vaikuta lännen individualistiseen kulutuskulttuuriin, ne vain tarjoavat ihmisille erilaisia tapoja harjoittaa elämäntapaa, joka on ristiriidassa planeetan ylläpitämisen kanssa. Kuten Simon Lewis sanoi äskettäin, mitään hiilinegatiivisuutta edistävää teknologiaa ei pitäisi koskaan pitää "vapaudu vankilasta -korttina".⁴⁰

Lopuksi

Tässä luvussa on pyritty tunnistamaan tärkeimpien ilmastonmuutokseen vaikuttavien voimien taustalla olevat motiivit ja osoittamaan, että ihmisen vaikutus ilmastonmuutokseen on monimutkaisempi kuin usein ajatellaan.

Tarkasteltujen tekijöiden merkittävin yhteinen asia on se, miten individualismi ja konsumerismi ovat voimakkaita tekijöitä ilmastonmuutokseen vaikuttavassa käyttäytymisessä. Väitämme, että

38 Kts. www.washingtonpost.com/news/in-sight/wp/2018/02/28/the-cost-of-cobalt/ sekä www.treehugger.com/what-you-should-know-about-cobalt-your-smartphone-4858237

39 Kts. <https://e360.yale.edu/features/energy-hogs-can-huge-data-centers-be-made-more-efficient>

40 Kts. <http://www.theguardian.com/commentisfree/2019/aug/01/negative-emissions-tech-climate-emergency-carbon-dioxide-emissions>

ilmastoliikkeen suurin virhe on se, ettei se *yhdistä kuluttamista individualismiin*. Nämä kaksi kulttuurista voimaa liittyvät oleellisesti toisiinsa ja yhdessä edistävät kapeaa kulttuuria, missä toisistaan irralliset yksilöt toteuttavat itseään yhä tehottomammilla ja vahingollisemmilla tavoilla. Lisäksi, jos yksilökeskeinen kuluttaminen todellakin on nykyisen tilanteen ensisijainen syy, meidän tulee suhtautua varovaisesti kaikkiin ilmastonmuutoksen torjuntastrategioihin, jotka säilyttävät tämän ideologian ytimessään. Keskittyminen ihmiseen suhteellisen olentona tarjoaa kuitenkin vaihtoehdoisen liikeradan, tien syvään täyttymykseen elämää antavien suhteiden kautta. Ne voivat auttaa hillitsemään planeettaamme tällä hetkellä tuhoavaa konsumerismia.

Seuraavat kaksi lukua pyrkivät rakentamaan johdonmukaisen argumentin, joka samanaikaisesti ottaa huomioon tässä hahmotellut erilaiset ongelmat ja antaa myös aihetta aitoon toivoon, että tällaiset ongelmat voidaan vielä voittaa.

LUKU 2

Ihmiskunnan visio: Raamatun näkökulma

”Enkeli näytti minulle elämän veden virran, joka kristallinkirkkaana kumpuaa Jumalan ja Karitsan valtaistuimesta kaupungin valtakadulla. Virran molemmilla puolilla kasvoi elämän puu, joka antaa kahdettoista hedelmät, uuden sadon kerran kuukaudessa. Puun lehdistä kansat saavat terveyden. Mikään ei enää ole kirouksen kahleissa.”

- Johanneksen ilmestys 22:1–3

Luvussa 1 näimme, kuinka individualistinen kulutuskulttuuri pitää yllä erilaisia epäterveiden ihmishuhteiden komponentteja, mikä puolestaan edistää vahingollista luonnonympäristön kohtelua. Katsomme nyt Raamatussa esitettyä hyvin erilaista ja paljon vanhempaa näkökulmaa ihmiskunnasta, mikä haastaa voimakkaasti lännessä vallitsevat oletukset. Ennen kaikkea Raamatun kertomus on samanaikaisesti perhemyönteinen ja ympäristömyönteinen sekä pohjimmiltaan toiveikas tulevaisuuden suhteen.

Luvussa tutkimme kaikkien ihmiskunnan tarinoiden kolmea yleismaailmallista elementtiä: *identiteettiä, paikkaa ja tehtävää*. Raamatun opetukset näistä aiheista tarjoavat johdonmukaisen kehityksen ohjaamaan meitä pois individualistisesta kuluttamisesta, ja sen sijaan korostavat *keskinäistä huolenpitoa ja vastuuta, juurtumista ja yhteyttä paikkaan ja tarkoitukseen* maailmassa, sukupolvelta toiselle. Väitämme, että näiden Raamatun näkemyksen avainelementtien soveltaminen ihmiskunnassa on paras tapa torjua individualistisen kulutuskulttuurin aiheuttamia vahinkoja.

Puhumme Raamatun näkökulman *ennallistamisesta*, emme vain siksi, että Raamattu olisi ymmärretty väärin tai siitä oltaisiin tietämättömiä, vaan viittaamme myös kolmen hyvän ja raamatullisen suhteen ennallistamiseen, jotka ovat katkenneet ja jotka vaikuttavat syvästi ihmiskuntaan:

- suhde Jumalaan
- suhde muihin ihmisiin
- suhde muuhun luomakuntaan

Lopulta todellinen täyttymys elämässä löytyy näiden terveiden, ennalleen palautettujen suhteiden yhteydessä. Kokeaksemme tämän meidän on uudistettava mieleemme Raamatussa ilmentyvän toivon mukaisesti ja tarkoituksellisesti taisteltava langennutta ihmisluontoa vastaan valitsemalla osallistua yhä jatkuvaan kaiken ennalleen palauttamiseen, mikä on mahdollista Jeesuksen Kristuksen kautta. Tämä tarkoittaa, että meidän on kohdattava ja käsiteltävä tietoisesti muodostetut käsityksemme siitä, kuinka kohtelemme ympäristöä, samoin kuin alitajuiset, harhaan johtavat taipumuksemme ja käyttäytymisemme.

Identiteetti⁴¹: mistä me tulemme

Raamattu opettaa, että kaikki ihmiselämä on luonnostaan hyvää, mutta se on suunniteltu kukoistamaan, kun se on yhteydessä toisiin sitoutuneissa, elämää antavissa suhteissa, joissa vallitsee molemminpuolinen vastuu.

Itse asiassa suhteen tärkeys on niin olennainen osa Raamatun kertomusta, että se on alusta alkaen sementoitu itse Jumalan ominaisuudeksi. Jumala paljastaa itsensä ihmiskunnalle dynaamisena, suhteiden kolminaisuutena ja luo huolellisesti ihmiset samankaltaisiksi.⁴² Sekä Raamattu että kristillinen perinne esittävät, että identiteetti muodostuu ensisijaisesti ylläpitämistämme ihmis-suhteista eikä olosuhteista, joissa olemme.⁴³ Tämä eroaa rajusti moderneista näkemyksistä, jotka pyrkivät väittämään, että identiteetti parhaiten muodostuu riippumattomuudessa, erossa muista, tai että identiteetti tulisi "löytää passiivisesti" tai että sen jokainen itse löytää "itsestään" sen sijaan, että se muodostuisi aktiivisesti suhteissa muihin ja suhteiden kautta.

Tässä osiossa tarkastellaan kolmea keskeistä Raamatun käsitettä, jotka liittyvä ihmisen identiteettiin: *Jumala isänä, perhe osallistavana yksikkönä ja syntymän teologia.*

Käsitys *Jumalasta Isänä* siirtää huomion pois itsestämme ja kohti toisia, jotka ovat yhtä riippuvaisia hänestä kuin mekin. *Osallistavan perheen* käsite varmistaa, että käsityksemme perheen "ulkopuolella" olevista ei tule liian tiukasti määritellyksi tai poissulkeväksi. Lopuksi *syntymän teologia* tarjoaa paradigman siitä, kuinka ihmisen rakkautta tulisi laajentaa haavoittuvuuden ja avuttomuuden keskellä.

Perhe on tärkein kristillinen vertauskuva terveestä suhtautumisesta muihin ihmisiin ja Jumalaan. Tämä tarkoittaa, että ne, joilla on kokemusta terveestä perheestä voivat päätellä siitä, miten suhtautua "muihin" ja päinvastoin ne, joilla on ollut rajallisia tai epäterveellisiä perhekokemuksia,

⁴¹ On syytä mainita jo aluksi, että "identiteetistä" antiikin maailmassa ei puhuttu sellaisenaan ja se käsitettiin hyvin eri tavoin kuin miten länsimaalainen ymmärtäisi identiteetin nykyään. Esimerkiksi identiteetti liittyi vähemmän oletettuun "etnisyyteen" kuin yhteisiin käytäntöihin, rituaaleihin ja hengellisyteen.

⁴² Kts. 1. Mooseksen kirja 1:26.

⁴³ Joosefin, Mooseksen ja Daavidin tarinat korostavat kaikki tätä totuutta.

voivat saada näkemyksen terveiden ihmissuhteiden rakentamisesta suuremmassa "Jumalan perheessä". Tärkeää on, että Raamatun näkökulma ei ole koskaan naiivi perhesuhteiden mahdollisen toimimattomuuden suhteen. Raamattu kuvaa elävästi rikkoutuneisuutta, jota voi esiintyä perheiden ja sukupolvien välillä ja sisällä⁴⁴ ja osoittaa samalla suuntaa terveisiin ja saavutettavissa oleviin tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

Jumala Isänä

Jumalan isyys on Raamatun kertomuksen perustuksia. Samalla kun Jumalan isyyden keskeisyys kertoo jotain ihmiskunnalle yleisesti, se opettaa meille myös, kuinka isien tulee toimia perheissään, yhteisöissään ja laajemmassa yhteiskunnassa. Vaikka Jumalan ikuinen isyys kuvataan suorimmin hänen suhteessaan Poikaansa Jeesukseen, jumalallinen isyys avautuu kolmessa tärkeässä vaiheessa suhteessa Jumalan luomakuntaan.

Ensinnäkin näemme Jumalan painokkaasti *tarkoituksellisena* Isänä, erityisesti *luomisprosessissa*. Aatamin merkitys luomiskertomuksessa on osoittaa, että kaikki ihmiset ovat sukulaisia keskenään saman Isä-Jumalan yhteisinä lapsina rodusta, uskonnosta tai kielestä riippumatta: "Yksi on Jumala, kaikkien Isä. Hän hallitsee kaikkea, vaikuttaa kaikessa ja on kaikessa."⁴⁵ Käsitteellisesti Jumalasta Isänä on kuitenkin merkitystä myös muulle luomakunnalle kuin ihmisille. Mooseksen kirjan kertomus alkaa väitteellä, että Jumala valitsi vapaasti olla kaiken luomakunnan Isä, luodakseen koko maailmankaikkeuden. Tämä kuva Jumalasta *tarkoituksellisena* Isänä eroaa sekulaarista uskomuksesta, jonka mukaan ihmiset ovat kolkon persoonattoman maailmankaikkeuden satunnaisia tai sattumanvaraisia sivutuotteita.⁴⁶ Se horjuttaa myös lännessä vallitsevaa turmiollista olettamusta, että biologiset isät ovat vähemmän tarpeellisia tai vähemmän arvokkaita lastensa elämässä.

Toiseksi näemme Jumalan läheisesti osallistuvana Isänä. *Liiton* tekeminen osoitti tämän selkeimmin. Keskeinen tapahtuma Raamatun kertomuksessa on hetki, jolloin Jumala syventää isyyden ilmaisuaan tekemällä vapaasta tahdostaan liiton Abrahamin kanssa. Tämän merkitys on, että Jumala ei ole vain hyvä elättäjä, vaan myös tavoitettavissa suhteessa. Lukuisat Raamatun kohdat osoittavat, että Jumala pitää tätä jatkuvaa osallistumista luonnon luomiseen tienviittana, joka paljastaa hänen halunsa palauttaa ennalleen suhteensa ihmiskuntaan: esimerkiksi Jumalan tarkka huolenpito kaikenlaisista eläimistä ja kasveista⁴⁷, jopa vähäisimmistä ja epäpuhtaista, kuten varpusista⁴⁸ ja korpeista⁴⁹.

"Kysy sinä eläimiltä, ne kertovat sen sinulle, kysy taivaan linnuilta, ne sen sinulle ilmoittavat. Katso maata, se on valmis opettamaan, meren kalatkin sen sinulle kertovat. Kaikki ne tietävät tämän: Herra itse on kaiken tehnyt. Hän, jonka kädessä on kaikki mikä elää, jokaisen ihmisen henki."⁵⁰

44 Tästä enemmän jäljempänä luvussa 3.

45 Efesolaiskirje 4:4a, 6. Toinen sopiva Uuden Testamentin viite on Apostolien teot 17:29.

46 Tämä käsite eroaa myös useista muista suurista maailmanuskunnoista, mm. reinkarnaation oppi/opetus.

47 Kts. Psalmi 50:10–11; Matteuksen evankeliumi 6:25–34.

48 Kts. Psalmi 84:3 ja Matteuksen evankeliumi 10:29.

49 Kts. 3. Mooseksen kirja 11:15; 5. Mooseksen kirja 14:14 sekä Job 38:41.

50 Job 12:7–10.

Tämä *liittoukollisuus* eli vanhurskaus on selkeästi vastoin länsimaisia uskomuksia, jotka kieltävät minkään jumaluuden osallistumisen maanpäälliseen elämään, mutta myös sellaisia kristillisiä näkökantoja vastaan, jotka ovat unohtaneet Jumalan *jatkuvan* luovan ja ylläpitävän Isän roolin.

Vielä tärkeämpää on, että jos perustavanlaatuinen identiteettimme nojaa siihen, että olemme jumalallisen Isämme lapsia, meidän käyttäytymisemme muuta luomakuntaa kohtaan täytyy muuttua tämän isäsuhteemme vuoksi. Tutkimukset osoittavat yksiselitteisesti, että lapset, joiden isät läheisesti osallistuvat tekemiseen kotona, pärjäävät paremmin lähes kaikilla elämän osa-alueilla.⁵¹ Tämä sosiaalinen todellisuus on johdannainen tai "varjo" Jumalan isyydestä ja sen on tarkoitus vetää meidät rikastuttavaan vuorovaikutukseen ympärillämme olevien ihmisten ja paikkojen kanssa.

Kolmanneksi kohtaamme Jumalan Raamatussa äärimmäisen *armollisena*. Tämä näkyy ehkä selkeimmin adoption kautta: Jumalan isyys ilmenee olevan *kaikille* oikeutetusti saavutettavissa *armollisen adoption* kautta: ”Mutta kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi oikeuden tulla Jumalan lapsiksi, kaikille, jotka uskovat häneen.”⁵² Kokemus rakastavan Isän armollisesta, ansaitsemattomasta hyväksynnästä muuttaa radikaalisti identiteettiämme ja siitä nousevaa tapaa, millä kohtelemme muita ihmisiä sekä haastaa voimakkaasti yksilökeskeisen ”oikeutuksen ajattelutavan”, joka liittyy luvussa 1 kuvattuihin ongelmiin.

Yhdessä nämä Raamatun kokonaisvaltaiset ja edistykselliset isyyden kuvaukset ohjaavat huomion ulossulkevista "perheen" ilmauksista kohti nöyrää todellisuutta, jossa kaikkien perheiden tulee olla yhtä lailla alistettuja samalle suvereenille ja kaikkea rakastavalle Isälle. Ymmärryksemme Jumalan jatkuvasta ja huolellisesta isyydestä synnyttää meihin myös voimakkaan toivon tunteen ja inspiroi samalla motivaatiota terveeseen rinnakkaiseloon ja suhteeseen Jumalan muun perheen kanssa.

Osallistava perhe

Raamatun käsitys perheestä osallistavana (inklusiivisena) ja monipuolisena kukoistusalustana eroaa merkittävästi sekulaareista käsityksistä, joiden mukaan heimojen tai klaanien on pysyttävä homogeenisina ja ulossulkevinä (eksklusiivisina). Alueellisilla konflikteilla, jotka osittain johtuvat näistä poissulkevista identiteeteistä, on ollut syvästi haitallisia vaikutuksia luonnonympäristöön, esim. kun metsiä on poltettu, karjaa teurastettu tai vesilähteitä myrkytetty.⁵³ Raamatun perhemalli muodostaa rakennuspalikoita, jotka ovat välttämättömiä ihmisyyhteisöjen kokonaisvaltaiselle kukoistukselle suhteessa "muihin" ryhmiin ja ympäröivään ympäristöön.

Raamattu puhuu pikemmin kotitalouksista kuin ydinperheistä. "Kotitalouden" käsite voi olla hyödyllinen, kun tutkitaan ihmissuhteita nykyaikaisissa kotioloissa, koska käsite kuvaa rooleja ja toimintoja yhden kotitalousyksikön, kodin sisällä. Israelin kansa ymmärsi erityisen suhteensa toisiinsa "Jaakobin huoneessa"⁵⁴ ja tätä muokkasi se yleinen ymmärrys, että kotitaloudet taloudellisen toiminnan peruspainopisteenä⁵⁵ yleensä koostuivat sekalaisesta joukosta ihmisiä, joka oli riittävän

51 Kts. www.careforthefamily.org.uk/working-with-families/facilitator-articles/the-importance-of-involving-fathers-in-bringing-up-their-children

52 Johannes 1:12.

53 Kiehtova välähdyks muinaisesta "ekologisesta sodankäynnistä": <https://kiwihellenist.blogspot.com/2016/12/salting-earth.html>

54 Kts. 2. Mooseksen kirja 19:3; Psalmi 114:1; Jesaja 2:6; Jesaja 8:17; Jeremia 5:20; Aamos 9:8; Luukas 1:33.

55 'Ekonomia' tulee kreikan sanasta, joka kuvaa kotitalousyksiköiden koko toimintaa muinaisessa maailmassa ja ilmaisee osuvasti maaseutuyhteisöjen historiallisen välttämättömyyden elää niiden ympäristön tarjonnan rajoissa.

suuri ylläpitämään itsenäistä taloudellista elinkelpoisuutta. Muinaiset kotitaloudet olivat usein yli 100 ihmisen kokoisia ja niihin saattoi kuulua palkkatyöläisiä, orjia ja vapautettuja orjia, kaukaisia sukulaisia, adoptoituja ei-biologisia perheenjäseniä ja muita, jotka ovat saattaneet osallistua käsitöihin ja kaupankäyntiin.⁵⁶ Palvelijat saattoivat olla valta-asemissa ja jopa yletä asemiin, joihin biologiset perheenjäsenet eivät halunneet tai kyenneet pääsemään.⁵⁷ Tämä tarkoitti, että Israelin kansa tiesi hyvin, kuinka tärkeää on toivottaa ulkopuoliset tervetulleeksi, vaikka he toisinaan vastustivatkin sitä. Ratkaisevaa on, että koska ”Jaakobin huoneessa” identiteetin ydin oli sosiaalinen ja rituaalinen osallistuminen, eikä ”etnisyys”, kuka tahansa saattoi osallistua täysimääräisesti. Tästä syystä Kaleb on listattu täysin oikeutetuksi Juudan heimon jäseneksi 4. Moos. 13:6:ssa, vaikka hänen isänsä Jefunne oli alun perin kenissiläinen ulkopuolinen.⁵⁸

Uusi testamentti kehittää edelleen Raamatun käsitystä perheestä. Toiminnallaan Jeesus horjutti perinteisten kotitalousrakenteiden painoarvoa sekä niiden päätarkoitusta koskevaa logiikkaa. Hän osoitti toistuvasti, kuinka Israel oli pohjimmiltaan epäonnistunut päämäärässään olla siunaus ja valo ympärillään oleville kansoille.⁵⁹ Niinpä Jeesus vahvisti uudelleen, että perheiden perustarkoituksena on olla ulospäin vieraanvaraisia pikemmin kuin sulkeutuneita ja säilyttäviä.

Apostoli Paavali avasi tämän dynaamisemman perheidentiteetin käsitteen käytännön seuraukset, erityisesti koska hänen nimenomainen kutsumuksen kohteensa olivat pakanakansat, vaikka hän itse oli ”juutalaisten juutalainen”.⁶⁰ Paavali ei pyrkinyt purkamaan roomalaisen maailman sosiaalisia rakenteita, vaan työskenteli väsymättä muuttaakseen näiden rakenteiden ydinsuhteiden luonnetta: miehen suhdetta naiseen,⁶¹ oppineen suhdetta oppimattomaan,⁶² palvelijan suhdetta isäntään, koska ”*kaikki ovat yhtä Kristuksessa Jeesuksessa*”.⁶³ Tästä seurannut sosiaalinen vaikutus toi mittaamattomia etuja ulkomaalaisille, naisille, lapsille, orjille, vammaisille, kouluttamattomille ja monille muille yhteiskuntien normeihin sopimattomille. Läheiset, vilpittömät luottamukselliset suhteet, joissa oli keskinäisiä veloitteita, rakentuivat biologisten rajojen ja luokkajakojen yli, kun Jumalan perheestä tuli yhä kirjavampi ja monipuolisempi.

Niinpä Raamatun kertomus laajentaa heimon sisäiset solidaarisuuden universaalit ja ihmisen vaistoihin perustuvat hyödyt kaikkiin ihmisiin, koska kaikki kuuluvat Jumalan perheeseen.⁶⁴ Siten sosiaalisen identiteetin muodostuminen voi perustua muullekin kuin edeltävien sukupolvien staattisten normien säilyttämiselle: dynaamiseen, luovaan tehtävään muuttaa itseämme, jotta voimme rakastaa ei vain kaltaisiamme ihmisiä, vaan myös niitä, jotka ovat *vähiten* samanlaisia kuin me. Tämä on kaikkein tärkein tekijä luotaessa terveitä yhteisöjä, jotka ovat elintärkeitä ympäristön hyvinvoinnille ja se on voimakas malli yhä globalisoituvassa maailmassamme.

56 Kts. Meeks, *First Urban Christians*, 75–76. Tämä esiintyy kaikkialla Vanhan Testamentin tarinoissa Hagarista, Labanista, Rutista ja Noomista ja muista.

57 Esimerkiksi Abrahamin taloudenhoitaja Elieser Damaskuslainen oli hänen perillensä hänen ollessaan vielä lapseton – 1. Mooseksen kirja 15:2.

58 Kts. 4. Mooseksen kirja 32:12.

59 Siunauksesta ja valosta kts. Jesaja 42:6 ja 49:6.

60 Filippiäiskirje 3:5–6.

61 Galatalaiskirje 3:28.

62 Kolossalaiskirje 3:11. ‘Barbaarit’ olivat antiikin maailman kouluttamattomia ja sivistymättömiä arkkityyppejä.

63 Galatalaiskirje 3:26, 28.

64 Katso yllä kohdasta ”Jumala Isänä”, kuinka tämä liittyy liitosta adoptioon siirtymiseen.

Syntymän teologia

Yhteiskunnat ovat jo pitkään ymmärtäneet, että lasten saaminen on hyödyllistä koko yhteisölle, ei ainoastaan yksilöille. Raamatun kuvaama *syntymän teologia* kääntää inhimillisen logiikan päällelleen osoittamalla, että vilpittömyys hyväksyntää ja identiteettiä ei voida koskaan saada meriittien avulla. Syntymän kauneus on siinä, että se hienosti pitää yllä ihmisen intuitiota, joka vahvistaa elämän olevan hyvä myös sen heikoimmassa tilassa, syntymähetkellä, ennen kuin sen arvoa arvioidaan elämän vahvimmassa tilassa aikuisiässä. Tämä Raamatun mukainen näkökulma eroaa jyrkästi niistä, jotka näkevät vauvat välineenä, jolla vanhemmat etsivät tyytyväisyyttä ja tarkoitusta itselleen, ja joiden oma olemassaolo on epäreilusti ja pyytämättä heidän osakseen ”heitetty”.⁶⁵

Syntymän käsite on lainattu Hannah Arendtilta, joka tutki sitä erityisesti vuoden 1958 teoksessaan *The Human Condition* [suom. *Vita Activa. Ihmisenä olemisen ehdot*]. Arendt käytti käsitettä poliittisessa mielessä, mutta tässä sovellamme sitä teologiseen käyttöön.⁶⁶ Arendt'in näkökulma keskittyy enemmän "uuteen alkuun", mutta Raamatun painopiste on enemmän itse elämän tosiasiasa ja hyvydestä. Uusi syntymä on sekä muistutus elämän hyvydestä että Jumalan ylläpitäjän roolin täyttymys.⁶⁷ Se, että olemassaolo on parempi kuin ei-olemassaolo, on yksi kaikkein perustavanlaatuisimmista väitteistä – ei siksi, että elämästä on mahdollista nauttia, vaan koska Jumala on päättänyt niin yhä jatkuvassa roolissaan jumalallisena Luojana. Tämä ajatus on täysin vastakkainen suhteessa Théophile de Giraud'n ajatukseen, että ihmisen olemassaolo on taakka, jolla ei pitäisi "rasittaa" ketään vastoin heidän tahtoaan.

Useat Raamatun kohdat vahvistavat tätä näkemystä. Jeesus kuvasi syntymän todellisuutta useissa kohdissa ja viittasi syntymään implisiittisesti esimerkkinä työssään.⁶⁸ Syntymän teologian kirkkain ilmentymä Raamatussa on kuitenkin Jeesuksen itse, synnittömän Jumalan Pojan persoonassa. Hänessä emme näe vain jonkinlaista uutta alkua, joka kumoaa menneet virheet, vaan ennallistamista, joka elvyttää nykyisyyden, jotta Luojan alkuperäiset tarkoitukset voivat toteutua. Jeesuksen syntymä ja elämä palauttaa lopulta elämän maailmaan.⁶⁹ Ehkä elävin kuva tästä totuudesta tulee Jesajan luvusta 11, jossa ennustetaan, että *Iisain vanhasta kannosta nousee uusi vihreä verso*, syntymä, joka ei poista vanhaa, vaan jatkaa ja herättää sen henkiin. Samoin syntymän teologia väittää, että lasten syntymä luo uusia mahdollisuuksia elämää antaville ja rakastaville ihmissuhteille eikä pohjimmiltaan uhkaa olemassa olevaa elämää.

Lastemme rakastaminen on todellakin erinomainen esimerkki molemminpuolisesti vastuullisista suhteista, joissa identiteetti muodostuu, koska suhde toimii molempiin suuntiin ja muokkaa sekä vanhempien että lasten identiteettiä samanaikaisesti. Syntymän teologia uhmaa kilpailevaa käsitystä, että menestys, voima tai hienostuneisuus ansaitsee rakkauden. Syntymän teologia pakottaa aikuiset hyväksymään sen väistämättömän totuuden, että rakkautta ei voi koskaan todella ansaita

65 Eräs tunnettu antinatalisti on belgialainen Théophile de Giraud.

66 Lisää aiheesta: Mavis Louise Biss, "Arendt and the Theological Significance of Natality," *Philosophy Compass* 7, no. 11 (2012): ss. 762–71.

67 Johannes 6:51.

68 Matteus 19:14.

69 Monet kristityt ovat pitkään painottaneet Jeesuksen kuolemaa. Historiallisesti, tämä oli vain yksi sovitusta käsittelevien teorioiden tärkeä painopiste.

ja että ihmiselämä on pohjimmiltaan olemassa rikastuttaakseen koko maapallon elämää. Vastoin joitain nykykäsityksiä lasten saamisen eduista, lapset eivät vain "innosta" meitä viattomuudellaan ja naiiviudellaan. Pikemminkin heidän olemassaolonsa pakottaa aikuiset kohtaamaan oman itsekkyytemme ja tuo vastustamattomana eteen tehtävän rakastaa heitä sitoutuen intensiivisesti toisen hyvään. Lasten ja muiden tukea tarvitsevien hoiva pohjimmiltaan vaatii yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä rajoittamaan itsekeskeistä käyttäytymistään.

Toinen uuden elämän luomisen syvälinen etu on, että uusien sukupolvien ei tarvitse jäädä jumiin edeltäjiensä huonoihin tapoihin tai tappiomieliseen ajattelutapaan. Raamatussa uusille israelilaisien sukupolville tuli mahdollisuus välttää orjuuden ja epäjumalanpalveluksen harhat. Meidän ajassamme tämä tarjoaa jännittäviä mahdollisuuksia juurruttaa nuoriimme syvän kunnioituksen luonnonympäristöämme kohtaan.

Puutteen ja kärsimyksen pelon edessä Raamattu vakuuttaa, että syntymä – ei kuolema tai syntymättömyys, on maailmankaikkeuden valloittava todellisuus. Vaikka kaikki tähän maailmaan syntyneet vauvat tietysti tulevat kerran kuolemaan, jokainen on kutsuttu syntymään uudelleen iankaikkiseen elämään, jossa kuolemaa ei enää ole.

Paikka: missä olemme

Raamattu opettaa, että kaikki luonnonympäristöt ja ekosysteemit ovat luonnostaan hyviä, ja niistä on huolehdittava ihmisen hyvinvoinnin elintärkeänä osana sen sijaan, että niitä hyödynnettäisiin yhden irrallisen päämäärän, ihmisten herruuden, saavuttamiseksi.⁷⁰

Tämä totuus on täysin selvä kaikkialla Raamatussa: maininnat Eedenistä, luvatussa maasta ja paratiisista ovat aiheita, jotka kulkevat läpi Raamatun. Tämä Raamatun näkemys paikasta uhmaa jyrkästi modernia näkemystä, jonka mukaan paikoilla ei ole luontaista merkitystä fyysisten ilmiöiden lisäksi ja siksi niitä voi yleensä aina mukauttaa kuka tahansa siellä asuva ihminen.⁷¹ Raamatussa ympäristöt eivät ole vain tuotannon tekijöitä tai kulutushyödykkeitä, eivätkä ne viime kädessä voi olla minkään tahon omistuksessa⁷², sen sijaan ympäristöt ovat *paikkoja*, jotka vaativat huolenpitoa.

Kulttuurista tietoisuutta ihmisen identiteetin suhteisiin liittyvistä elementeistä on vain vähän ja ehkä vielä heikommin tunnustetaan ne mahdolliset vaarat, jotka nousevat *paikkaan* liittyvän vahvan yhteyden puutteesta. Eräs tunnettu teologi on väittänyt, että ”juurettomuus” voi olla vielä perustavanlaatuisempi ongelma kuin merkityksettömyys⁷³. Eräs toinen taas on sanonut, että ”*Me elämme paikkakriisin keskellä. Myöhäismodernissa ajassamme olemme menettäneet tämän hyvin inhimillisen paikantajan ’postmodernille’ ja globalisaatiolle tyypillisessä aika-avaruuden tiivistymisessä.*”⁷⁴ Ironista kyllä, huolimatta kasvavasta kiinnostuksesta ympäristökysymyksiin ja Planet Earth -sarjan tyyppisistä TV-ohjelmista, nykyään on havaittavissa eräänlaista ”pettymystä” asuinpaikkoihim-

70 Tunnista ainakin sanojen dominus (herra) ja herruus välinen yhteys. Vain Jumala on HERRA!

71 Kts. luku 1, jossa tätä käsiteltiin Geopolitiikka-osiossa.

72 Kts. 3. Mooseksen kirja 25:23.

73 Walter Brueggemann, *The land: Place as gift, promise, and challenge in biblical faith.* (Fortress Press, 2002)

74 Craig G. Bartholomew, *Where Mortals Dwell: A Christian View of Place for Today* (Baker Academic, 2011), 3.

me.⁷⁵ Johtuuko tämä siitä, että arvostamme virheellisesti nimettömyyttä tai yksityisyyttä? Tai ehkä länsimaalaisten on vaikea ymmärtää, kuinka paikka voi olla niin kiinteä osa identiteettiämme, koska meillä on nykyään niin harvoja pyhiä paikkoja.⁷⁶

Paikan käsitteellistämiseen lännessä on vaikuttanut voimakkaasti protestanttinen kristinusko sekä platonisen filosofian ja valistuksen ajattelun vaikutteet. Nämä tosiasiaa loivat dikotomian (kaksi-jakoisuuden) materiaalisen ja ei-materiaalisen todellisuuden välillä.⁷⁷ Platoninen filosofia – ja suuri osa kristinuskosta – on korostanut todellisuuden ei-aineellisia tai "hengellisiä" ulottuvuuksia, kun taas tieteelliset pyrkimykset viimeisten 400 vuoden aikana ovat painottaneet todellisuuden aineellista tai "empiiristä" aspektia. Huolimatta näiden yleistysten huomattavasta päällekkäisyydestä ja "ristipölytyksestä", länsimaalaisten on edelleen erityisen vaikeaa integroida niitä uudelleen tavalla, joka vastaa heidän todellista elämäänsä. Tämä luku pyrkii aloittamaan tuon prosessin.

Kristittyjen ympäristön puolustajien toimista huolimatta kristillistä uskoa syytetään edelleen ympäristön pilaantumisen edistämisestä. Lynn Whiten lisäksi ajattelijat, kuten Feuerbach⁷⁸ ja G. Kaufman⁷⁹ ovat olleet merkittävässä roolissa. Vaikka jotkin laajalle levinneet Raamatun tulkinnat ovat oikeuttaneet luonnonympäristön vahingoittamista, Raamattu käskee aivan päinvastaista. Tämä osio perustuu *paikan teologiaan*⁸⁰ ja pyrkii korjaamaan ihmiskunnan irtautumista fyysisistä paikoista tutkimalla kolmea raamatullista teemaa: *maa & puutarhat, temppeli & kaupungit, papit & naapurit*.

Maa & puutarhat: Jumalan järjestys ja siunaus leviää

Maan merkitys heprealaisessa Raamatussa on selvä, mutta kristityt ovat usein vähätelleet⁸¹ sitä huolimatta varoituksista, että maan huomiotta jättämisessä piilee suuri vaara. Sanan 'ādām (ihminen) läheinen suhde sanaan 'ādāmā (maa) "varoittaa meitä siitä, että ihmiskunta ja paikka ovat syvästi toisiinsa kietoutuneet ja erottamattomat".⁸² Nimen "Jahve Elohim" erityinen käyttö osoittaa, että Jumala (Jahve), joka lunastaa Israelin on sama Jumala, joka loi maailmankaikkeuden (Elohim).⁸³ Ratkaisevaa on, että *maan* väärinkäyttö oli yksi tärkeimmistä syistä, miksi Israel lähetettiin maanpakoon.⁸⁴ Itse asiassa sopiva tapa käsitteellistää Raamatun näkökulma on kolmivaiheinen matka:

75 M. Weber, *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie*, s. 564.

76 Mielenkiintoisena poikkeuksena, joka vahvistaa säännön, oli pitkä taistelu Keystone -putkilinjasta, jonka oli määrä kulkea heimomaiden läpi Yhdysvalloissa. Kts. www.theguardian.com/us-news/2021/jan/21/dakota-access-pipeline-joe-biden-indigenous-environment

77 Bartholomew kutsuu tätä "subjekti-objekti-dikotomiaksi" ja kuvailee tuloksena olevia virheellisiä näkemyksiä "skientismiksi" ja "New Age -panteismiksi". Bartholomew, s. 16.

78 Feuerbach kirjoitti, että "luonnolla, maailmalla ei ole mitään arvoa, eikä ne kiinnosta kristittyä". "Kristitty ajattelee itseään ja sielunsa pelastusta." Feuerbach, *Essence of Christianity*, s. 287.

79 Kaufman, G. "A Problem for Theology: The Concept of Nature." *Harvard Theological Review* 65, no. 3 (July 1972): ss. 337–66.

80 Yksi viime vuosien parhaista lähteistä, joka tiivistää kyseisen alan on Bartholomew, op. cit.

81 Kts. www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/jerusalem-at-the-centre-of-gods-plans-by-peter-walker

82 Bartholomew, 25. Itse asiassa "maan asukas" voi olla parempi käänös kuin "ihminen". Kts. Wurst, "Beloved, Come Back to Me" s. 92, 106.

83 Bartholomew, s. 28.

84 Kiinnostavaa on, että maan sanotaan oksentavan ihmiset ulos ihmissuhteiden hajoamisen vuoksi, minkä seurauksena asukkaat rasittavat maata kohtuuttomasti. Kts. 3. Mooseksen kirja 18:28 ja 20:22.

”paikalleen asettaminen – siirtäminen pois paikaltaan – uudelleen paikalleen asettaminen”.⁸⁵ Ehkä syvin kaikista on se yksinkertainen tosiasia, että lunastus sisältää implisiittisesti fyysisen luomisen. O. Tjørhomin sanoin: ”Ilman luomista ei ole mitään pelastettavaa - luominen on pelastuksen juttu”.⁸⁶

Olemme niin tottuneet irralliseen, tieteelliseen maailmankuvaan, että ehkä unohdamme, kuinka muovaavia paikat ovat ja kuinka ne *tosiasiallisesti* vaikuttavat ihmisiin⁸⁷: aavikot koettelevat sitkeytämme, viidakot valtaavat aistimme, kaupungit vaikuttavat vuorokausirytmeyhiin, monumentit herättävät tunteita.⁸⁸ Vaikka olemme yhä enemmän vuorovaikutuksessa toisten kanssa verkossa, emme voi paeta niiden fyysisten paikkojen todellisuutta, joista ja joissa vuorovaikutus tapahtuu.⁸⁹ Mikä tärkeintä, ihmiset ovat läpikotaisin kehollisia olentoja, eivätkä voi olla olemassa ilman suhdetta niihin fyysisiin paikkoihin, joissa he sijaitsevat. Tämä totuus vastustaa nykykäsityksiä, joiden mukaan rajatonta liikkuvuutta ja digitaalista yhteyttä voidaan tavoitella niin, että se vaikuttaa mahdollisimman vähän ihmisten hyvinvointiin.

Raamattu alkaa *hyvän* luomakunnan huolellisella perustamisella ja kertoo sitten, miten ihminen huolellisesti asetetaan tuon luomakunnan organisoituneimpaan ja parhaimpaan osaan: puutarhaan. Sana ”Eden” tulee todennäköisesti sen homonymistä, joka tarkoittaa ”mielihyvää, iloa”.⁹⁰ Toisin kuin jotkut romanttiset kertomukset, jotka pitävät ihanteellisia ympäristöjä villeinä ja kesyttämättöminä, 1. Mooseksen kirja esittää Eedenin tarkoituksella ihastuttavana paikkana juuri siksi, että se on järjestäytynyt ja viljelty. Se, että Jumala asettaa Aatamin puutarhaan, osoittaa, että ihmisen toiminnalla on tarkoitus olla aktiivinen ja hyödyllinen vaikutus luomakuntaan, kun ihmiskunta järjestää, hoitaa ja lisää sen hedelmällisyyttä. Lisäksi on selvää, että tämä ei ole pelkästään pikku ihmisten nautinnoksi, koska meille kerrotaan, että kyseessä on itse asiassa ”Herran puutarha”.⁹¹

Vaikka jotkin protestanttiset tulkinnat esittävät, että luomakunta oli alun alkaen *täydellinen* (ja me lankesimme siitä syntiin), sillä tavoin, ettei siinä ollut tarvetta kasvulle tai parantamiselle, erityisesti ortodoksinen kirkko on pitkään korostanut, että vaikka luomakunta luotiin ”hyväksi”, se oli tarkoituksellisesti suunniteltu parannettavaksi ja kasvatettavaksi *kohti* täydellisyyttä⁹². Lannoittaminen, muokkaaminen, karsiminen, kylvä ja jalostus ovat kaikki Raamatussa keinoja, joilla ihmisten tulisi aktiivisesti parantaa luomakuntaa tekemällä siitä organisoidumpaa, hedelmällisempää ja tarkoituksenmukaisempaa.

85 Bartholomew, s. 31. Bartholomew kuvailee useita siirtymäsarjoja 1. Mooseksen kirjassa, mukaan lukien siirtymän Eedenistä ja Baabelista.

86 Tjørhom, Embodied Faith, s. 36.

87 Yksi Uuden Testamentin eloisimmista esimerkeistä on Ilmestyskirjan alussa, jossa kutakin seurakuntaa puhutellaan viittauksilla niiden kaupunkien fyysisiin ominaisuuksiin. Kts. N.T. Wright, Revelation for Everyone.

88 Paikkojen todellinen vaikutus ihmisiin on epäilemättä yksi globaalien matkailun tärkeimmistä menestystekijöistä. Vaikka nykyään voidaan tehdä virtuaalimatkoja erityisiin paikkoihin, mikään ei silti vedä vertoja sille, että on itse paikan päällä. Ironista kyllä, globaalisti kasvava matkailun nälkä saattaa olla yksi eniten ilmasto-ongelmia aiheuttavista asioista. Voisiko kaipaaksemme kokea ”toisia” paikkoja paljastaa tyytymättömyytemme yhteen tiettyyn paikkaan?

89 Yksi ulottuvuus, josta harvoin keskustellaan, on mahdollinen ero niiden paikkojen välillä, joista eri virtuaaliset osallistujat kommunikoiivat. Jos johtaja on rannalla tropiikissa tai suuressa, mukavassa talossa, kun soittaa alaisilleen, jotka ovat ruuhkaisessa kahvilassa tai ahtaassa asunnossa, voi olla vaikeaa edistää keskinäisen kunnioituksen ja tasa-arvon kokemusta.

90 Bartholomew, s. 26. lainaten teosta G. J. Wenham, Genesis 1–15, s. 61.

91 Kts. 1. Mooseksen kirja 13:10.

92 Kts. myös Middleton, A New Heaven and a New Earth, s. 46.

Puutarhan siunaus ja hyvyys on maan potentiaalinen huipentuma ja se on suunniteltu siunaamaan kaikkia, jotka sen kokevat: ihmisiä, eläimiä ja jopa itse kasveja. Raamatun kuvaukset "villeistä viinitarhoista" ja hylätyistä asunnoista ovat yleensä kielteisiä, ja niihin liittyy piikkikasveja ja rikkaruohoja, jotka valtaavat alaa ja vaikeuttavat elämän rikasta monimuotoisuutta. Itse asiassa "alkuperäinen" kuva maailmankaikkeudesta ennen Jumalan luomistyötä on kaaosta ja monotonaa pikemminkin kuin järjestystä ja monimuotoisuutta.⁹³ Vaikka Eedenissä oli vain yksi elämän puu, Uudessa Jerusalemissa on joki, jota reunustavat monet elämän puut, joiden hedelmällisyys ei lopu koskaan.⁹⁴ Eedenin joet virtasivat ulospäin, mutta Uuden Jerusalemin virta tarjoaa elämää "kai-kille eläimille", ravintoa "kaikenlaisille hedelmäpuille" ja virvoitusta kaikelle, mitä se koskettaa!⁹⁵ Niinpä Jumalan järjestys on olennainen osa hänen siunaustaan.

Lopulta Raamatun kertomus paljastaa, kuinka Jumalan tarkoitus on, että ensimmäisen puutarhan runsaat, ansaitsemattomat siunaukset leviävät läpi koko luomakunnan niin, että kaikki hyötyisivät niistä.⁹⁶ Ensimmäinen puutarha oli aidattu, mutta lopullinen puutarha ulottuu niin laajalle, että sen hedelmällisyys on kaikkien elävien ulottuvilla ja sen portit ovat "aina auki".⁹⁷ Entä jos ihmisiä nykyään vetäisi kaupunkeihin niiden tarjoamat kokonaisvaltaiset terveyshyödyt eikä pelkästään niiden tarjoamat taloudellisen rikastumisen mahdollisuudet?

Temppeli & kaupungit: Jumalan läsnäolon ja kunnian leviäminen

Raamattu on ainutlaatuinen väittäessään, että Luoja Jumala on *aidosti läsnä* luomakunnassaan, mutta *ontologisesti erillään* siitä. Mutta toisin kuin joissain tämän totuuden idealistisissa kuvauksissa, Raamatun kirjoittajat vain ennakoivat kaikkialla olevaa *tietoa* Jumalan kirkkaudesta⁹⁸ - eivät koskaan täyttäneet kirkkautta itseään.⁹⁹ Sen sijaan Raamatussa johdonmukaisesti esiintyvä kuva on *asteittainen pyhyys* tai kirkkaus:¹⁰⁰ jotkut paikat ovat "lähempänä" Jumalaa kuin toiset. Vaikka tämä saattaa protestanteille tuntua paluulta niin sanottuun "pyhän vs. maallisen" kahtiajakoon, se on itse asiassa voimakas vakuutus Jumalan todellisesta, tarkoituksellisesta läsnäolosta tietyissä paikoissa tiettyjä tarkoituksia varten. Jos jokainen paikka on pyhä, niin mikään paikka ei ole sitä.¹⁰¹ Tämä ei tietenkään kiellä sitä tosiasiaa, että Jumala *kykenee* kohtaamaan meidät missä tahansa,¹⁰² tai että Jumala voi läsnäolollaan tehdä pyhän mistä tahansa paikasta.¹⁰³ Pikemminkin se osoittaa niitä todellisia, konkreettisia tapoja, joilla Jumalan toiminta ja teot voidaan muistaa, havaita ja ennakoita tietyssä paikassa.¹⁰⁴

93 Tämä lausunto saattaa näyttää olevan ristiriidassa kristillisen Ex Nihilo -opin kanssa. Perustasolla Ex Nihilo toimii pikemminkin filosofisena argumenttina ontologian puolesta kuin arviona Jumalan luoman maailman ominaisuuksista. Kts. Middleton, s. 47, '... itse luominen oli kehitysprojekti, kun Jumala muutti alun perin muotoutumattoman ja tyhjän maailman monimutkaiseksi kosmokseksi...'

94 Ilmestyskirja 22:2. Kts. Beale, Book of Revelation, s. 1105.

95 Kts. Hesekiel 47:1–12.

96 Middleton, s. 164.

97 Ilmestyskirja 21:25.

98 Jesaja 11:9; Habakuk 2:14.

99 Tätä myöhemmät rabbiiniset kirjoittajat kutsuivat nimellä 'Shekinah'.

100 Bartholomew, s. 69.

101 Vertaa variaatioon: Bartholomew, s. 237.

102 Psalmi 139.

103 Kts. 2. Mooseksen kirja 3. luvun palavan pensaan tarina.

104 Yksi tunnetuimmista Raamatun tarinoista on Mooses palavan pensaan luona, missä Jumala käskee häntä riisumaan sandaalinsa, koska hän on "pyhällä maalla". Perinnetiedon mukaan tämä pensas on Egyptissä Pyhän Katariinan luostarissa.

Tästä aiheesta Eugene Peterson on sanonut: "Olen yhä enemmän vakuuttunut siitä, että pyhyys todellakin tunkeutuu paikkaan. Sellaisissa paikoissa minulle aina tulee tunne kotiinpaluusta – taivaan tulemisesta."¹⁰⁵ Myös N.T. Wright tunnustaa: "Ainoa vastaus, jonka olen tähän mennessä saanut, on, että kun Jumala tunnetaan, Häntä etsitään ja Hänen kanssaan painitaan jossain paikassa, siitä jää muisto, jonka Jumalan tuntevat ja Häntä rakastavat voivat aistia".¹⁰⁶ Tietenkin on varottava väittämästä, että paikka on vain sosiaalinen rakennelma tai että se voidaan tehdä pyhäksi ihmisen vaatimuksesta.¹⁰⁷ Näimme edellä, kuinka paikat voivat vaikuttaa ihmisiin *nykyisten* ominaisuuksiensa vuoksi, mutta sekä Raamatun kertomus että inhimillinen kokemus viittaavat siihen, että paikat voivat vaikuttaa ihmisiin *menneiden* tapahtumien ja ihmisten vaalimien muistojen vuoksi. Tämän valossa on vakava virhe päätellä, että Uusi testamentti jollakin tavalla *henkistää* paikkaa: sen sijaan se dramaattisesti *laajentaa* ja *levantää* Jumalan erityistä ja henkilökohtaista läsnäoloa maan päällä,¹⁰⁸ "keskeltä kohti reunoja".¹⁰⁹

Raamatun "asteittaisen pyhyden" arkkityyppi¹¹⁰ on tietenkin temppeli ulko- ja sisäpihoineen ja kaikkein pyhimpineen.¹¹¹ Temppelein merkitys juutalaisuudessa on hyvin tiedossa, mutta sillä on taipumus hämärtyä kristinuskossa – jälleen kerran "*hengellistämisen*" vuoksi.¹¹² Viime vuosina monet kristityt tutkijat ovat kuitenkin kiinnittäneet huomiota silmiinpistäviin temppelimetaforiin, joita löytyy melkein jokaisesta Raamatun kirjasta.¹¹³ Tämän tutkimuksen kannalta erityisen tärkeää on ajatus siitä, että koko kosmos on viisaasti rakennettu temppeli.¹¹⁴ Tässä paradigmassa Eeden toimi kaikkein pyhimpänä, "Jumalan läsnäolon paikkana maan päällä".¹¹⁵

Jumalan aikomus läpi Raamatun on asua luomakuntansa kanssa, mutta se saavutetaan täysin vasta Ilmestyskirjassa – kun taivas vihdoin laskeutuu maan päälle.¹¹⁶ Siihen asti taivaan "läheisyys" on paras tapa kohdata Jumalan läsnäolo. "Jotkut israelilaiset ovat saattaneet ajatella, että HERRAN kotipaikka oli Jerusalemin temppelissä, mutta Jesajalla on näky 'Herrasta, joka istui [yāšab] korkealla ja ylhäisellä istuimella, ja [vain] Hänen vaatteensa liepeet täyttivät temppelin' (Jes. 6:1). Näyn laajuus on huikea; HERRA ei yksinkertaisesti voi mahtua Jerusalemin temppelin sisään."¹¹⁷

Kaupunkiin liittyvät ongelmat näyttävät kuitenkin kehittyvän jo varhain Raamatun kertomuksessa.¹¹⁸ Kun Kain on karkotettu puutarhasta Jumalan läheisyydestä, hän ja myöhemmin Nimrod

105 E. Peterson, *Wisdom of Each Other*, s. 85.

106 N.T. Wright, *Way of the Lord*, s. 5.

107 Kts. Bartholomew, s. 186.

108 Kts. *Mortals*, luku 6 saadaksesi huolellisen yleiskatsauksen paikan tärkeydestä evankeliumeissa.

109 Richard Bauckham, *Bible and Mission*, s. 14. Kts. myös Casey, *Getting Back into Place*, s. 133.

110 Kts. Hebrealaiskirje 8:5, jossa ilmestysmaja kuvattiin taivaallisen todellisuuden "varjoksi".

111 Tässä mallissa sopiva ero on itse asiassa pyhän ja epäpyhän välillä, mikä tarkoittaa "temppelin ulkopuolella". On tärkeää olla sekoittamatta ensimmäistä temppeliä toiseen, jota muokattiin Herodeksen alaisuudessa siten, että siinä oli enemmän pihvoja ja eroteltuja tiloja.

112 Kts. Peter Walkerin Cambridge Paper, jossa käsitellään hyödyllisesti tätä hankaluutta

www.jubilee-centre.org/cambridge-papers/jerusalem-at-the-centre-of-gods-plans-by-peter-walker

113 Merkittävien tutkijoiden joukossa olivat mm. N.T. Wright, Richard Middleton ja Craig Bartholomew.

114 Middleton, ss. 47–48.

115 Middleton, s. 164.

116 Ilmestyskirja 21:2.

117 Middleton, s. 170.

118 Tyyppillisiä esimerkkejä ovat Baabel, Sodoma and Gomorra, sekä Ninive.

rakentavat kaupunkeja, jotka "näyttävät olevan synnin varjostamia".¹¹⁹ Eräällä tasolla he toteuttavat Jumalan antamaa luovaa sysäystä, mutta he ovat ilmeisesti unohtaneet tehtävänsä levittää sen Jumalan pyhyttä, jonka kuvaa he kantavat. Niinpä, vaikka temppleri nähtiin jumalallisen kirkkauden ruumiillistumana, koska sinne Jumalan läsnäolo oli eniten keskittynyt, kaupungit nähtiin pahuuden ruumiillistumina, koska sinne ihmisten läsnäolo oli eniten keskittynyt.

Vaikka tästä saattaakin näyttää siltä, että kaupungit on tuomittu olemaan pyhän temppelin ikuinen vastakohta, itse asiassa päinvastainen on totta. Kun profeetat julistavat näkymiä Jumalan suuresta suunnitelmasta, avautuu kuva siitä, kuinka Jumala itse asiassa aikoo koota kaiken luomakunnan suureen kaupunkiin, jotta pyhyys voi levitä kuin kulovalkea¹²⁰! Eräs runollisimpia kuvauksia tästä toivosta on Sakarjan kirjan luvussa 14:20–21, jossa jokaisesta tavallisesta padasta Jerusalemissa tulee kuin temppelin pyhä astia. Ilmestyskirjassa 21:22 meille kerrotaan, että erityistä, fyysistä temppelirakennusta ei enää tarvita, ”*sillä sen temppelinä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, hän ja Karitsa*”. Myöskään tämän päivän kontekstissa ei ole syytä päätellä, etteikö kaupungeista voisi tulla kukoistavia paikkoja, joissa luonnonympäristöä vaalitaan ja hoidetaan kaikkien hyödyksi.

On hyödyllistä ja virkistävää ajatella Uutta Jerusalemiä "puutarhakaupunkina"¹²¹ koskien sen ilmentämää järjestystä ja siunausta (kuten edellä). Jumalan jumalallisen läsnäolon kannalta on kuitenkin sopivampaa ajatella sitä "temppelikaupunkina", jonka Jumalan pyhyys on täysin läpäissyt. Viime kädessä Jumala haluaa koko luomakunnan pääsevän hänen läsnäolonsa sisimpiin paikkoihin, mutta tämä ei tarkoita ylivaltaa tai pakottamista. Pikemminkin visio on rakentaa niin suuri Eeden, että kaikki ihmiset voivat asua kaikkein pyhimässä Jumalan luona, jos he vain ottavat kutsun vastaan.¹²²

Monet nykyiset länsimaiset näkökulmat väittävät, että ihmisen läsnäolo paikoissa voi ainoastaan heikentää niiden luontoarvoja, mutta Raamattu sen sijaan väittää, että terve ihmisen läsnäolo voi lujittaa paikan arvoa ja varmistaa sen pitkäaikaisen säilymisen. Lisäksi sekä Raamattu että historia osoittavat, että ihmisen kyky vaalia ja hoitaa jotain paikkaa riippuu siitä, paljonko ihmisellä on yhteyttä kyseiseen paikkaan. Tällainen yhteys voi sisältää fyysisiä, emotionaalaisia tai ylisukupolvaisia siteitä, ja se tarjoaa myös juuret, joita tarvitaan, jotta myös ympäröivät alueet hoidetaan hyvin. Tällainen syvä yhteys paikkoihin peritään, sitä ei keksitä, ja se on vahvimmillaan, kun se on ankuroitu johonkin tiettyyn pisteeseen, oli se sitten kaupunkialueella tai maaseudulla. Kaunis esimerkki ovat monet Etiopian kirkot, jotka ovat huolellisesti säilyttäneet harvinaisten puiden metsiä alueellaan, koska näin ne vaalivat ja suojelevat pyhiä tilojaan.¹²³ Raamatun kuva temppelistä ja

119 Tame ja Hemmings, *Shining in the Sun*, s. 6.

120 'Heprean kielen sana "pensas" on sēneh; se esiintyy kolme kertaa jakeissa 3:2–4 ja kuulostaa heprean sanalta "Sinai," vaikka sanaa "Sinai" käytetään vain kerran, kun kansa tulee vuoren luo (16:1). Mooses kokee palavan pensaas; kun hän palaa israelilaisten kanssa, koko vuori on tulella, ja 2. Mooseksen kirjassa 15:17 koko maata kutsutaan Jumalan asuinpaikan vuoreksi. Pyhyys on tarttuvaa, kuten tuli, se leviää paikasta toiseen!' Bartholomew, *Where Mortals Dwell*, s. 56. Kuva palavasta pensaasta ja tulen kielet helluntaina näyttävät kumpikin viittaavan tähän käsitykseen.

121 Kts. John Mark Comer, *Garden City*, joka käsittelee joitain tämän käsitteen ulottuvuuksia.

122 Kaupungin mitat ovat valtavat, paljon suuremmat kuin minkään kaupungin maan päällä nykyään. Uuden Jerusalemin kerrotaan olevan vähintään 1 904 000 neliömailin kokoinen. Vertailun vuoksi: New Yorkin metropolialue on noin 13 000 neliömailia ja Tokio noin 5 000 neliömailia.

123 Erinomainen video osoitteessa <https://emergencemagazine.org/story/the-church-forests-of-ethiopia/>

kaupungeista vihjaa, että on parempi ensin syventää ihmisen yhteyttä johonkin *tiettyyn* paikkaan ja levittää tästä saatavia etuja laajemmin, kuin yrittää vahvistaa pinnallista yhteyttä ympäristöihin tai alueisiin yleensä.

Papit & naapurit: yhden elämän muutos

Jumalan läsnäolo ja siunaus luomakunnan kautta nähdään yleensä ensisijaisesti ulkoisina todellisuuksina, joihin ihmiskunta astuu tai joita ihmiskunta absorboi itseensä, mutta viimeinen elementti paikkaan asettumisesta Raamatussa tapahtuu tiettyjen paikkojen kautta tietyllä ajanhetkellä ja tietyissä yksilöissä ja yhteisöissä. *Papit* palvelevat tiettyjä ihmisiä ja *naapurit* osallistuvat tiettyihin yhteisesti jaettuuihin kertomuksiin, jotka ovat Jumalan keinoja muuttaa yhteisöjä lempeästi suhteen kautta. Enemmän kuin mikään muu, Jeesuksen inkarnaatio vahvistaa tiettyjen konkreettisten paikkojen tärkeyttä välttämättöminä paikkoina, joissa ihmisten täytyy elää rinnakkain ja tehdä historiaa.¹²⁴ Myös tämän vuoksi muistomerkit¹²⁵ ja muistaminen¹²⁶ ovat niin tärkeitä elementtejä Raamatun kertomuksessa – ne toimivat elintärkeinä linkkeinä ihmisten kokemukselle paikasta. Lopulta luomakunnan ulkoinen muuttuminen siunatuksi asuinpaikaksi, joka on täynnä Jumalan kirkkautta, ei voi tapahtua ilman yksittäisten ihmisten elämien sisäistä muutosta ja uudelleen suuntautumista.

Uuden Testamentin radikaali kuvaus kristityistä kuninkaallisena papistona¹²⁷ ymmärretään tyyppillisesti sovitustehtävän ja sen kautta, mitä etua heistä on ei-uskoville, mutta vielä enemmän tämä pappeus tarkoittaa itse pappien muuttumista. Aivan kuten leeviläiseltä papistolta vaadittiin tiukkaa puhtautta, jotta se tulisi symbolisesti ”Jumalan kaltaiseksi”, Jeesuksen seuraajia kutsutaan *todella kasvamaan Kristuksen kaltaisuudessa*. Kristityt eivät siis ole vain passiivisia Jumalan pyhyiden astioita, vaan he ovat aktiivisia lähettäjiä ja osallistujia. Sopusoinnussa tämän ymmärryksen kanssa on se poikkeuksellinen ajatus, että ihmiset (hänen ”kuvansa” kantajina) ovat itse se *ensisijainen* tapa, jolla Jumala aikoo laajentaa pyhää läsnäoloaan koko luomakuntaan: ”*Aivan kuten muinaisessa Lähi-idän temppelissä olevan kulttipatsaan tai kuvan oli tarkoitus välittää jumaluuden läsnäoloa uskoville, niin myös ihmiset ovat jumalallisesti määrättyjä Luojan läsnäolon välittäjiä tai-vaasta (jossa HERRA on valtaistuimella) maan päälle*”.¹²⁸ Mikään ei jyrkemmin torju erheellisiä käsityksiä ihmisen luomakunnan ”herruudesta” kuin tämä totuus, että Jumala, jota ihmiset itse heijastavat, haluaa koko luomakuntansa kokonaisvaltaista kukoistusta. Mahdollisuus ”alistaa” luomakunta omaksi iloksemme ei ole oikeastaan koskaan ollut tarjolla Raamatussa – sen sijaan ihmisen kutsumus on hoitaa ja parantaa temppelin puutarhaa, joka isännöi ja täydentää Jumalan kirkkautta.

124 Kaufmannin teesistä huolimatta on selvää, että Jeesuksen Kristuksen inkarnaatio rikkoo radikaalisti fyysisen ja hengellisen dikotomian ja ankkuroi kristinuskon pysyvästi näiden kahden liitossa. Kaikkien Jeesuksen persoonaa koskevien nykykiistojen on alistuttava yleismaailmalliseen ekumeenisessa Kalkedonin kirkolliskokouksessa saavutettuun johtopäätökseen, joka tunnetaan nimellä hypostaattinen unioni – Kristus on täysin Jumala ja täysin ihminen.

125 Esimerkiksi 1. Mooseksen kirja 28:18-22, Joosua 4:4-7

126 5. Mooseksen kirja 15:15, 24:18, 3. Mooseksen kirja 19:34 sisältävät useita kohtia, joissa toistetaan käsky 'muista, että minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka toin sinut pois Egyptistä.'

127 Kts. 1. Pietarin kirje 2:5-9.

128 Middleton, s. 49. Kts. Myös mesopotamialainen rituaali nimeltä mis pi (suun peseminen) tai pit pi (suun avaaminen). Middleton, s. 48.

Tämä ihmisen kutsu papputeen ja naapuruuteen vaikuttaa syvällisesti: se tarkoittaa, että ihmisten valitsemilla elämäntavoilla on selvät seuraukset planeetalle ja muille ihmisille – joko hyvässä tai pahassa.

Koska koko ihmiskunta asuu samassa luomakunnassa, ei voi olla olemassa "yksityistä tekoa" ilman seurauksia. Toisin kuin monissa persoonattomissa liikkeissä, jotka nykyään yleistyvät lännessä, Raamatussa seurakunnan käsite toteutuu yksittäisessä *ekkleesiassa*, joka koostuu tietyistä ihmisistä, jotka kohtaavat tietyissä paikoissa tietyillä hetkillä. Jeesus itse osoitti toistuvasti papin kutsumuksen fyysisyyden ja erityisyyden: hän piti sylissään vauvoja, kosketti tartuttavia spitaalisia ja syntisiä ja vieraili tavallisten ihmisten kodeissa. Jumalan tarkoitus on, että hänen kirkkautensa on kaikkien ulottuvilla, mutta hän vaatii, että se leviää yksi henkilö kerrallaan, unohtamatta koskaan jokaisen yksilön ainutlaatuista tarinaa, olosuhteita tai ominaisuuksia.

Viimekädessä papillista kutsumustamme ei voida erottaa rakkaudesta lähimmäistä kohtaan. Kutsumus luonnostaan vaatii inkarnaatiota – ruumiillistumista samoin kuin pappi pyrkii tuntemaan ja rakastamaan ihmisiä samalla tavalla kuin Jumala rakastaa heitä. Yksinkertaisesti ei ole olemassa mitään rakkautta, välittämistä tai huolenpitoa yleensä; rakkauden täytyy aina kohdistua johonkin. Käytännössä tämä tarkoittaa luonnon paikkojen ja resurssien kestävää hoitoa niin, että myös muut ihmiset voivat hyötyä niistä ja vuorostaan oppia itse hoitamaan niitä kestävästi. Kaunis Raamatun esimerkki tästä on Ruutin tarina; vaikka hän oli ulkomaalainen, hän sai elantonsa Boasin varoista, koska Boas oli hoitanut maataan niin, että siitä oli tarpeeksi jaettavaa.¹²⁹

Tehtävä: mihin olemme menossa

Raamatun kertomuksessa hahmoteltu ihmiskunnan kertomus väittää, että ihmisillä on suunta, tarkoitus, *telos*. Lisäksi Raamattu väittää, että ihmiset luotiin *kuolemattomiksi olennoiksi*, eivätkä he pysty täysin ymmärtämään elämää ymmärtämättä tätä totuutta. Eläminen pelkästään tätä elämää varten ei ole tuhoisaa vain muille, vaan se on tuhoisaa myös ihmiselle itselleen.¹³⁰ Jos Raamatun kuva ihmisen *identiteetistä* uhmaa nykyajan *merkityksettömyyttä* ja sen kuva *paikasta* uhmaa modernia *juurettomuutta*, tämä *tehtävää* käsittelevä osio uhmaa modernia *tarkoituksettomuutta*. Raamatullinen näkemys ihmiskunnasta on epätäydellinen, jos yksikin näistä elementeistä puuttuu¹³¹.

Raamattu opettaa, että ihmiskunnalle on annettu todellinen voima muokata historian kulkua kohti hyvää, mutta sen voi tehdä vain pitämällä yllä jännitettä ihmisen menestyksen ja uhrauksien välillä. Paras tapa navigoida tässä jännitteessä on keskittyä ihmisen *tehtävään*. Pohjimmiltaan se keskittää ihmisen tarkoituksen oman elämän ja halujemme ulkopuolelle. Tämä eroaa huomattavasti nykyisistä valtavirta-ajatuksista, jotka painottavat, että ihmisen tarkoitus voidaan saavuttaa ja sitä voidaan mitata keskittymällä *vain* ihmisyksilön tämän hetken hyvinvointiin. Merkittävintä on kuitenkin tehtävän varsinainen *ilmentymä*, joka samanaikaisesti antaa ihmiselle voiman tehtävään (Jumalan siunauksen kokemus), kun hän suorittaa tehtävänsä (siunaa maailmaa).

129 Ruut luku 2.

130 Luukas 12:13-21, 16:19-24.

131 Lesslie Newbiginin ajattelu korostaa, kuinka valistuksen oletukset johtivat väistämättömästi tarkoituksen katoamiseen länsimaaisessa ajattelussa. Kts. Lesslie Newbiginin, *Proper Confidence*, (Eerdmans, 1995) s. 55-60.

Ensiarvoisen tärkeää tämän ihmiskunnan tehtävän toteuttamisessa on huolellinen lepopäivän viettäminen, mikä suojelee yhteisöjä sekä *liiallisen* hamstraamisen että *liiallisen raadannan* vaaroilta. Israelin tarkoituksena oli olla valona kansoille, mikä tarkoitti yhteiskuntaa, jolle on tunnusomaista Jumalan rauha, järjestys ja siunaus.

*Nämä lait kuullessaan kaikki sanovat: "Miten viisas ja ymmärtäväinen tuo suuri kansa onkaan". Minkä muun suurenkaan kansan jumalat ovat yhtä lähellä omaa kansaansa kuin Herra, meidän Jumalamme? Hän on meitä lähellä aina, kun me häntä rukoilemme.*¹³²

Sapatti on paljon enemmän kuin pelkkä lepopäivä, se on raamatullisen elämän rakenteellinen todellisuus, joka muokkaa kulttuuritapoja, kalentereita (sapatti- ja juhluvuodet) ja jopa ohjaa luomisprosessia. Siihen liittyvä käytäntö jättää pellon reunat korjaamatta edisti sosiaalista huolenpitoa ja myötätuntoa, ja kymmenysten ja uhrien antamisen käytäntö perimmältään tarkoitti henkilökohtaista valintaa rajoittaa oman omaisuuden kertymistä suuremman yhteisen edun vuoksi.¹³³

Tämä osio purkaa Raamatun ihmiselle annettuun tehtävään liittyvän vision komponentit kolmeen alaosiin: *eskatologia, valo & suola ja siunaukset & kiroukset*. Tärkeää on, että Raamattu ei ole naiivi ihmisten ja tulevaisuuden välisen suhteen rikkoutuneisuudesta, vaan tunnistaa, että joidenkin ihmisten tulevaisuutta rajoittavat esimerkiksi perinnöttömäksi tekeminen, petokset, huonot valinnat ja muu huono kohtelu. Samanaikaisesti se silti maalaa kuvan, jossa tuleva lunastus tekee *kaiken* uudeksi ja korjaa menneisyyden epäoikeudenmukaisuudet.

Eskatologia

Eskatologia on "viimeisten asioiden" tai "lopun aikojen" tutkimusta. Kristittyjen kiinnostus viimeisiin aikoihin on ollut merkittävässä roolissa uskon alusta lähtien, mutta se on myös muokannut länsimaista kulttuuria merkittäväillä tavoilla. Esimerkiksi monet länsimaissa nykyään pitävät itsestään selvänä, että maailma liikkuu kohti jonkinlaista lopullista loppua, olipa se loistava tai kauhea.¹³⁴ Tällainen lineaarinen käsitys historiasta on juurtunut juutalaisiin kosmologiakäsityksiin ja eroaa kategorisesti muissa maailmankatsomuksissa esiintyvistä syklisistä aikakäsityksistä. Tämän yksinkertaisen todellisuuden lisäksi on tosiasia kuitenkin se, että eskatologiset käsitykset muokkaavat syvästi ihmisten käyttäytymistä ja niiden on aina ollut tarkoitus inspiroida uskollista kuuliaisuutta Jumalalle.¹³⁵

Eskatologian moraaliset ja eettiset vaikutukset ovat muokanneet - ja niiden *pitäisi* muokata – sitä, miten ihminen kohtelee planeettaa. Jos Lynn White Jr:n (luomiskertomukseen juurtuneen) teesin legitimitettä on vaikea perustella jollain tietyllä kirkon opilla, voi olla helpompi todistaa, kuinka tietty eskatologinen väärinkäsitys on antanut kristityille luvan laiminlyödä ja jopa kohdella huonosti luonnonympäristöjä. Tämä eskatologia koostuu useista vaikutuksista (etenkin Yhdysvalloissa), mutta se voidaan itse asiassa suurelta osin jäljittää tiettyjen Raamatun kohtien huonoihin käännöksiin.

132 Kts. 5. Mooseksen kirja 4:6–7.

133 Kymmenyksillä tuettiin leskiä ja orpoja. Uhrin merkitsivät katumusta teoista, joilla oli vahingoitettu yhteisöä, ja niillä edesautettiin sovintoa.

134 Kun katselee viime vuosikymmenten apokalyptisten elokuvien kirjoja, näkyy, miten maailmanloppu on nykyajan pakkomielle.

135 Kts. N.T. Wright, Resurrection and the Renewal of Creation osoitteessa <https://www.ntwrightonline.org/portfolio-items/resurrection-ebook/>

Yksi näistä käännösvirheistä on "tempauksen teologian" lähde. Tämä itsessään on juurtunut ajatukseen fyysisen vs. hengellisen todellisuuden kahtiajaosta, koska se tarjoaa "paon" tämän fyysisen planeetan kärsimyksestä ja ahdistuksesta.¹³⁶ Kuten monet teologit ovat osoittaneet, tämä nykyaikainen ymmärrys "tempauksesta" ei heijasta kirjoittajan (Paavali) eikä hänen yleisönsä (tessalonikalaiset) alkuperäisiä näkemyksiä.¹³⁷ Ehkä huomattavampi – ja varmasti vähemmän tunnistettu – on 2. Piet. 3:10:n väärä käännös, jonka perinteinen käännös on ollut: "Alkuaineet kuumuudessa hajoavat". Richard Middleton on huolellisesti selittänyt tämän käsityksen virheen¹³⁸ ja esittänyt, että parempi käännös voisi olla "puhdistetaan tulella". Tuli on monimutkainen käsite Raamatussa – se toimii sekä tuhoavana että puhdistavana voimana.

Ei voida välttää, etteikö Raamatussa olisi selkeitä ennustuksia suuresta, dramaattisesta apokalyptisestä tapahtumasta viimeisinä aikoina. Mutta ajatus, että luonto *puhdistuu* tulella, muuttaa painopisteen kokonaan. Samoin kuin osa kuonasta poistuu, kun kultaa jalostetaan, näyttää järkevältä, että tietyt luonnonkin osat tuhoutuvat tai poistetaan tässä puhdistusprosessissa. Kuvan pääsisältö on kuitenkin se, että nykymaailmallemme ominaiset peruselementit eivät vain säily, vaan myös *muuttuvat paremmiksi* tässä puhdistuksessa. Joidenkin jo käsiteltyjen profetallisten kuvausten pohjalta näyttää siltä, että – kuten metsäpalon jälkeen – kasvillisuus tulee tulevana aikana olemaan entistäkin *hedelmällisempää* ja että ihmisten terveys ja hyvinvointi on edelleen jollain tavalla yhteydessä luontoon ja luonnonvaroihin.¹³⁹

Oikean ja kestävä raamatullisen eskatologian palauttaminen auttaa yhdistämään ihmiskunnan takaisin alkuperäiseen kutsumukseemme puutarhanhoitajina. Tästä kutsumuksesta ei koskaan luovuttu Raamatussa. Se jopa vahvistetaan, kun ylösnoussut Kristus ensimmäisen kerran ilmestyy puutarhassa puutarhurina. Tärkeää on, että sekä kristittyjen että ei-kristittyjen lienee muokattava agendaansa sellaisten Raamatun kohtien kuin 2. Piet. 3:10 ja Ilmestyskirjan 21:5 valossa. Jumala sanoo: "*uudeksi minä teen kaiken*". Tämä julistus varoittaa yrittämästä jäykästi säilyttää luomakunta *täsmälleen* sellaisena kuin se on nyt, ja se muistuttaa myös siitä, että Jumala lupaa pelastaa, lunastaa ja uudistaa fyysisen luomakunnan – ei hylätä sitä.

Viimekädessä Raamattu kutsuu ihmisiä tulevaisuuteen, joka tähtää heidän omaa elinaikaansa pidemmälle juurruttamalla heidät tehtävään, joka ulottuu heitä itseään pidemmälle.

Valosta suolaan

Matteuksen evankeliumin luvussa 5 Jeesus sekoittaa mestarillisesti vanhan ja *tutun* metaforan uuden ja *epämukavan* kanssa välittääkseen monipuolisen ja kattavan kuvan ihmisen tehtävästä. Vanha ja tuttu ajatus on valo, joka loistaa valona ympäröiville kansoille.¹⁴⁰ Läpi heprealaisen Raamatun tällä viitattiin siihen, miten Israelin piti olla todistus ympäröiville kansoille. Kirkkaasti loistamalla Israelin oli tarkoitus näyttää Jumalan hyvyys kauas ja kutsua muita kokemaan se itse. Vaikka

136 Kts. 1. Tessalonikalaiskirje 4:16-18.

137 1. Tessalonikalaiskirjeessä käytetyllä terminologialla oli erityinen merkitys Rooman hallitsijan vierailun yhteydessä, ja se itse asiassa korostaa, että Kristus tulee maan päälle ennemmin kuin kristityt menevät taivaaseen ns. parusiassa.

138 Rard Middleton, *A New Heaven and a New Earth*, 194 and 205. Ehkä myös ilmaus 'tulella puhdistettu', s. 295.

139 Ilmestyskirja 22:1-2.

140 Jesaja 42:6; 49:6.

käännöstystyötäkin jonkin verran tapahtui ja huomattava määrä pakanoita kääntyi juutalaisuuteen, juutalaisen kansan kutsumuksensa oli olla todistajia ja roolimalli ilmentämällä Tooran opetuksia pikemmin kuin - kristillistä terminologiaa lainaten - ”evankelioimalla”.

Tämä paradigma häiriintyi ja toisaalta syveni radikaalisti Kristuksen inkarnaatiolla. Täydellisenä "maailman valona"¹⁴¹ hän ei suostunut vain ohjailemaan kaukaa vaan nöyrtyi tulemaan syntisen ihmiskunnan sotkuiseen maailmaan. Tämä itse valittu alhaisuus esitetään evankeliumeissa, kun Jeesus loistokkaan kirkastumisensa jälkeen laskeutuu vuorelta kohtaamaan ja koskettamaan likaista, demonien riivaamaa henkilöä (Matt. 17). Juuri tämä fyysinen kohtaaminen on syy, miksi Jeesus lisää uuden ja epämiellyttävän käsitteen ”maan suola”. Suolalla oli useita käyttötarkoituksia muinaisessa maailmassa¹⁴², ja jossain määrin ne kaikki voidaan nähdä tässä katkelmassa. Mikä tärkeintä, suolan on aina oltava *fyysisessä* kosketuksessa vaikuttaakseen. Tämän vuorovaikutuksen äärimmäinen "sotkuisuus" käy selväksi, kun huomioidaan sanan "ge" (maa) merkitys ja rinnakkainen katkelma Luukkaan 14:35:ssä – suolaa sekoitettiin yleensä lannan kanssa, jotta se toimisi lannoitteena.¹⁴³

Suolan käyttö vertauskuvana kristityn tehtävästä liittää sen elimellisesti luomakunnan vaatimattomiin ja tavanomaisiin aineellisiin puoliin: Kristittyjen ei koskaan ole tarkoitus ottaa vetäytyä maailmasta. Luukkaan 14:35 näyttää tarkoittavan, että Jeesus aivan kirjaimellisesti haluaa ihmisten olevan "maanläheisiä" ja sekoittumaan luomakunnan "likaisiin ja haiseviin" asioihin. Tällä on kiehtovia vaikutuksia luonnonympäristön säilyttämiseen: lanta on aina haissut epämiellyttävältä, ja ne, jotka haluavat pysyä puhtaana ja tahrattomana, ovat jättäneet maataloustyön muiden tehtäväksi. Mutta aivan kuten Jeesus osoitti, että inkarnaation on muutettava ihmiselämää, hän osoitti myös, että hänen seuraajillaan ei ole oikeutta etäännyä fyysisestä todellisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Kristittyjen on oltava nöyriä¹⁴⁴ niin kuin Kristus; heidän on oltava ”maanläheisiä” ja yhteydessä elämään ja sen kaikkiin epämukaviin piirteisiin ja karkeisiin reunoihin. Edellä mainitun uuden luomisen syvästi aineellinen luonne vain korostaa tarvetta panostaa "maanläheiseen" toimintaan.

Siunauksia ja kirouksia

Raamattu ei jätä tilaa yksilön elämälle irrotettuna menneisyydestä ja tulevaisuudesta. Sen mukaan ihmiset ovat erottamattomasti yhteydessä *sekä* menneisyyteen *että* tulevaisuuteen ja heitä tuomitaan heidän tekojensa mukaan tässä kontekstissa. Ehkä mieleenpainuvimmin Raamatun selitys tälle löytyy "sukupolvien siunauksista ja kirouksista". Nämä kohdat osoittavat ja kuvailevat peräkkäisten ihmissukupolvien dramaattista keskinäistä yhteyttä osoittaen, että jokaisella elämällä on heijastusvaikutuksia, joko hyviä tai huonoja. Aivan kuten Jumalan kirkkautta ei voida sulkea temppeleihin, ei ihmishenkeäkään voida sulkea sen fyysiseen elämään maan päällä. Se väistämättä sekä viittaa ajassa taaksepäin että kaipaavat kohti tulevaisuutta. Ihmisille on vaarallista jättää huomiotta nämä eksistentiaaliset todellisuudet. Ihmisiä rohkaistaan elämään tavalla, joka ottaa huomioon menneisyyden, kunnioittaa tulevaisuutta ja pysyy nykyhetkessä.

¹⁴¹ Johannes 8:12; 9:5; 12:35.

¹⁴² Säilöntä, aromi, lääke, lannoite.

¹⁴³ Kts. <https://kiwihellenist.blogspot.com/2016/12/salting-earth.html>

¹⁴⁴ Englannin sana "humble" (nöyrä) tulee alun perin sanasta "humus", latinaa, tarkoittaa "maata".

Käytännön tasolla vanhempien päätökset alkavat vaikuttaa ihmiseen jo ennen syntymää. Totumukset, heikkoudet, tavoitteet, toiveet ja pelot virtaavat lapsiin ehkä yhtä paljon kuin geenit, kromosomit, kemikaalit ja ravintoaineet. Raamatun kertomus menee kuitenkin vielä pidemmälle väittäen, että nämä eivät vain välity alitajuisesti, vaan niillä on räikeän ilmeiset seuraukset. Yksi tämän mekanismin puoli, jota toisinaan vähätellään, on se, että yksilö yleensä näkee nämä seuraukset oman elämänsä aikana. Muinaisaikojen lyhyemmästä eliniänodotteesta huolimatta naisten matalan synnyttämisiään vuoksi iäkkäille oli täysin normaalia olla vuorovaikutuksessa lastenlastensa ja lastenlastenlastensa kanssa, mikä saattaa olla osittain syynä siihen, että Raamatussa kerrotaan useimpien siunausten ja kirousten ulottuvan kolmanteen ja neljänteen polveen. On varmasti yksi elämän suurimpia siunauksia nähdä omat aikuiset lapsensa tai lapsenlapsensa nauttimassa ja levittämässä sitä rauhaa, jonka turvaamiseksi on työskennellyt niin kovasti. Kun näkee jälkeläistensä lankeavan samoihin paheisiin ja heikkouksiin kuin itse lankesi, on se varmasti elämän suurimpia kirouksia.

Se, että yksilöt havaitsivat nämä valinnoista seuraavat siunaukset tai kiroukset omana elinaikanaan, juurrutti heidän toimintansa radikaalisti sukupolvien väliseen kontekstiin. Lisäksi siunausten ja kirousten selkeä sukupolvien välinen luonne Raamatussa kehysti lapset *sekä* syväksi siunaukseksi *että* tehokkaaksi keinoksi suorittaa tehtävä.¹⁴⁵ Nämä kuvaukset hahmottelevat niitä reaali maailman seurauksia, joita voit odottaa, jos päätät toteuttaa inhimillisen tehtävän ja siunata maailmaa Jumalan siunauksilla, tai pakoilla sitä.

Kukaan ihmisyksilö ei ole tarpeeksi ainutlaatuinen luomaan elämänpolun, joka on täysin riippumaton aiemmin eläneistä, eikä myöskään pysty täysin määrittämään jälkeensä elävien polkua. Ihmiskunnan kauneutena on se, että sukupolvet aina limittyvät ja vaikuttavat toisiinsa; yksilöt eivät ole koskaan täysin irrallaan ihmiskunnan historian virrasta. Näistä syistä Raamattu kehottaa ihmiskuntaa huomioimaan edellisten sukupolvien viisautta ja varustamaan tulevaisuuden sukupolvet. Tietysti kuka tahansa voi kieltäytyä toimimasta näin, ja Raamattu tarjoaa tällaisia esimerkkejä, mutta se johtaa aina yllättävään johtopäätökseen: ihminen ei ilmennä tehtävänsä ja elämänsä suuntaa itsekkäällä itsenäisyydellä, vaan tämä tapahtuu tunnistamalla epäitsekkäästi, miten riippuvaisia olemme toisistamme ja että ”juoksun loppu”¹⁴⁶ on oman maallisen elämämme *ulkopuolella*.

Lopuksi

Tässä luvussa näimme, kuinka Raamattuun pohjaava kritiikki voi diagnosoida ja uudistaa nykypäivän länsimaisessa yhteiskunnassa vallitsevia epäterveitä kulttuurisia ajattelutapoja. Olennaista on, että olemme osoittaneet, kuinka kolme käsitettä *identiteetti*, *paikka* ja *tehtävä* sopivat yhteen muodostaessaan ihmisen identiteetin. Tämä kokonaisvaltainen ymmärrys on erityisen tärkeä, koska ilmastonmuutoksesta huolissaan olevat kristityt ovat viime vuosina tehneet ihailtavaa työtä *paikan* merkityksen suhteen, mutta ovat laiminlyöneet sen, että tämä vaatii kahden muun elementin tuen. Olemme osoittaneet, kuinka minkä tahansa paikan tai ympäristön suojeleminen on epätäydellistä ja kestäväntöntä, ellei sitä energisoi terveet ihmissuhteet ja ellei se tähtää kohti pitkän aikavälin toivoa kukoistavista tulevista sukupolvista.

145 1. Mooseksen kirja 12:1-3; lupaus toistettiin 1. Mooseksen kirjan jakeissa 22:15-18, jossa Jumala sanoi, että Abrahamin jälkeläiset olisivat kuin tähtiä taivaalla (ehkä viitaten niiden loistamisen luonteeseen tai laatuun) ja kuin hiekkaa meren rannalla (ehkä viitaten enemmänkin lukemattomaan määrään); kts. myös Filippiäiskirje 2:14-16.

146 2. Kirje Timoteukselle 4:7 ja Heparalaiskirje 11 luovat kuvan monivaiheisesta viestijuoksusta, jossa jokainen juoksee oman osuutensa.

LUKU 3

Suhdetalouden rakentaminen

”Omaisuus on rikkaalle vahva varustus, kuin korkea muuri – niin hän luulee.”

- Sananlaskut 18:11

”Parempi vihannesvati ja ystävien seura kuin syöttöhärkä ja vihaiset katseet.”

- Sananlaskut 15:17

Luvussa 1 esitimme, että ihmissuhteiden hajoaminen on sekä seuraus että jatkuva syy individualistiseen kulutuskulttuuriin, joka puolestaan on suurelta osin vastuussa monista ilmastonmuutosta ajavista toimista. Luvussa 2 tarkastelimme pääkohtia Raamatun ihmiskunnalle tarkoittamasta suunnitelmasta, joka voimakkaasti haastaa yksilökeskeisen konsumerismin ja korostaa ihmisten keskinäistä riippuvuutta, paikan keskeistä merkitystä ja sitä, että on tärkeää panostaa itseään suurempaan tehtävään, joka on juurrutettu sukupolvien yhteiseen visioon. Tämä luku tulkitsee luvun 2 teemoja ja tarjoaa käytännöllisen vaihtoehdon luvussa 1 ilmaistulle epätoivolle.

Kun lännessä puhutaan ilmastonmuutokseen vastaamisesta *suhteiden* ja *yhteisöjen* kautta, usein nämä nähdään ensisijaisesti ryhmänä yksilöitä, joiden vastuulla muutos on. Uskomme, että *perhe* on paras rakennuspalikka maailman muovaamiseen; se toimii sulatusastiana henkilökohtaiseen ja ihmissuhteiden kehittymiseen. Perheillä on tarkoitus, vastuu ja halu muuttaa yhteiskuntia. Mutta kun ottaa huomioon individualismin voimakkaan vaikutuksen lännessä sekä perhe- ja sosiaalisten rakenteiden hajoamisen laajemmin, erityisesti perheitä koskevia poliittisia ratkaisuja ei ehkä haluta ottaa käyttöön. On *tuloksetta* vaalia visiota perheestä ja kodeista dynaamisina suhde-ekosysteemeinä, joilla on potentiaalia syvälliseen sosiaaliseen hyvään, ja se osoittaa suhteellisen luontemme. Olemme siis päättäneet keskittyä tässä raportissa perheeseen.

Niinpä tutkimme ideoita, jotka auttavat suunnittelemaan ja toteuttamaan *suhdetaloutta*. Vaikka niin sanottu ”inhimillinen” tai ”sosiaalinen pääoma” tunnustetaan yhä laajemmin, suhdetalous tuo tähän paradigman muutoksen niin, että suhteista tulee elintärkeä ja oikeutettu päämäärä itsessään, eikä vain keino saavuttaa parempia taloudellisia tuloksia. Suhdetalous arvostaa *ihmissuhteita* ylimpänä ”resurssina”, josta viimekädessä nousee kaiken elämän kukoistus. Tämän luvun ideat järjestetään luvussa 2 esitettyjen kolmen pääkäsitteen ympärille.

- 1) **Yhteys.** Osiossa käsittelemme *identiteetin* tärkeyttä ja väitämme, että keskinäiset ihmissuhteet ovat elintärkeitä terveille ja tehokkaille *taloudenhoitojärjestelmille*. Se tutkii dynaamisten asumisjärjestelyiden malleja ja julkisten voimavarojen jakamista kestävästi.
- 2) **Kuuluminen johonkin.** Tämä osa perustuu *paikan* tärkeyteen, koska ihmisen yleisen *terveyden* kannalta on tärkeää, että sitoudutaan tiettyihin ympäristöihin. Se käsittelee innovatiivisia tapoja korjata eläköitymiseen ja kansanterveyteen liittyviä ongelmia.

- 3) **Tarkoitus.** Tämä osio rakentuu *tehtävän* tärkeydelle. Sitoutuminen yleisiin, yhteisiin tavoitteisiin on välttämätöntä, jotta yhteisöihin saadaan juurrutettua pitkän aikavälin toivo ja *hedelmällisyys*. Tutkimme, miten ihmisten tapoja tehdä työtä ja viettää vapaa-aikaa voi muokata.

Toinen tämän luvun painopiste on sukupolvien välisissä suhteissa länsimaissa. Tämä siksi, että monet niistä syvistä yhteiskunnallisista ongelmista, jotka on esitetty luvussa 1, voidaan parhaiten ratkaista kokonaisvaltaisilla, sukupolvien välisillä ratkaisuilla. Matter Architecture:n raportti¹⁴⁷ korostaa, kuinka eri sukupolvien erottelu asumisessa edistää eristyneisyyttä, yksinäisyyttä ja huonoa terveyttä: Brittein saarilla julkinen terveydenhoitojärjestelmä (NHS) käyttää vuosittain yli 600 miljoonaa puntaa vanhusten vältettävissä olevien vammojen hoitoon ja 820 miljoonaa puntaa sellaisten ikäihmisten sairaalahoitoon, jotka eivät enää ole hoidon tarpeessa. Yli 55-vuotiaiden asuttamista kodeista yli miljoona on vaaraksi heidän terveydelleen ja lähes puolet yli 75-vuotiaista ja sitä vanhemmista asuu yksin. Yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvien talouksien vuokratuloihin menee keskimäärin 40 % niiden bruttotuloista. Lontoossa vanhemmat käyttävät 34 % palkastaan lastenhoidon kuluihin ja 37 % kaikista Lontoon lapsista asuu suhteellisessa köyhyydessä korkeiden asumiskustannusten vuoksi. Ei siis yllätä, että nuoret ihmiset ovat yhä pessimistisempiä tulevaisuudennäkymiensä suhteen ja heillä on todennäköisemmin mielenterveysongelmia.

Luvussa 1 näimme, kuinka ongelmallisia ovat ponnistelut saada ”vihreästä kuluttamisesta” kannattavaa, koska ne säilyttävät ajattelutapoja, jotka ovat luoneet nykyiset ilmastolle haitalliset olosuhteet. Muut strategiat, jotka neuvovat kansalaisia ”kuluttamaan vähemmän”, eivät ole osoittautuneet länsimaissa kovin menestyksekkäiksi, ja tämän seurauksena aktivistit rohkaisevat ihmisiä käyttämään ”kaikkia mahdollisia lähestymistapoja”¹⁴⁸ päästöjen vähentämiseksi. Vaikka tuumekin monia viime vuosina esitettyjä kiinnostavia ideoita, kuten ”donitsitaloutta”¹⁴⁹, uskomme, että loistavimmatkin ratkaisut osoittautuvat kestävämmiksi, ellei prosessissa priorisoida suhteiden ulottuvuutta. Itse asiassa tässä luvussa hahmoteltujen ylisukupolvisten lähestymistapojen suurimpia etuja on se, että ne helpottavat erilaisten ilmastonmuutoksen torjunnan strategioiden dynaamista integrointia ”win-win-win” -skenaarioihin, jotka hyödyttävät yksilöitä, yhteisöjä ja paikallisia ympäristöjä.

Luvussa 2 esitin, kuinka Raamatun aikoina perheet olivat dynaamisia ja monimuotoisia, ja usein kotitaloudessa oli jopa 100 henkeä, mukaan lukien ei-biologiset ja adoptoidut lapset, oppipojat ja muut jäsenet. Nykyään lännessä ollaan vähitellen siirtymässä pois siitä hyödyttömästä käsityksestä, että perhe on tiukasti ”ydin” ja että kotitaloudet koostuvat yleensä vain ydinperheistä.

”Perheen” rajat lännessä eroavat edelleen monista maailman enemmistön kulttuureista, joissa serkkuja, adoptoituja sisarusia ja muita ei-biologisia sukulaisia pidetään itsestään selvästi ”perheenä”.¹⁵⁰ Länsimainen kulttuuri on kokemassa ”ihmiskunnan historian ehkä nopeinta

147 Kts. <https://www.matterarchitecture.uk/research/intergenerational-housing/>

148 Kts. <https://www.livescience.com/climate-change-worsening-2020.html>

149 Tämä on brittiläisen taloustieteilijän Kate Raworthin idea, ja sitä käytetään Amsterdamissa. <https://time.com/5930093/amsterdam-doughnut-economics/>

150 Itse asiassa biologista suhdetta on historiallisesti vähätelty, kun kotitaloudet muodostuvat useista avioliittoon perustuvista suhteista (langot, miniät ja niin edelleen).

muutosta perherakenteessa".¹⁵¹ Niinpä kannatamme sitä, että perheet ajatellaan uudella tavalla, ei tiukasti ydinmääritelmän mukaan vaan sisältäen muitakin sukulaisia¹⁵², ja kotitaloudet ajatellaan dynaamisina yhteisöinä, joiden jäsenillä on sitoutuneet ja toisistaan riippuvaiset suhteet ja jotka asuvat saman katon alla. Tämä löyhä määritelmä osoittaa Raamatun ajattelun laajuuden ja on samassa linjassa länsimaisen kulttuurin hitaiden ja vaikeasti havaittavien muutosten kanssa, kutsuen usein keskenään erilaisia ihmisiä osallistumaan täysipainoisesti terveeseen perhe-elämään – samalla kun se korostaa, että biologiset perheet ovat välttämättä riippuvaisia toisistaan.

Yhteenvedon voidaan todeta, että toisin kuin liian yksinkertainen ajattelu väestön ja ilmastonmuutoksen välisestä yhteydestä, joka ilmaistaan luvussa 1 esitetyllä kaavalla:

Lisää ihmisiä + Lisää hiiltä ja jätettä → Ekologinen katastrofi

esitämme vaihtoehdon, joka tiivistää, kuinka tietoinen tarina toivosta voi johtaa viime kädessä sekä ympäristön että ihmisyyhteisöjen hyvinvointiin:

Yhteys + kuuluminen johonkin + tarkoitus → kokonaisvaltainen kukoistus¹⁵³

Yhteys

Ihmisten väliset yhteydet ovat kaikkein voimallisimmin vastalääke liialliseen yksilökeskeiseen kulutukseen.

Ilman vastavuoroisia, elämää antavia ihmissuhteita maailman väestöt eivät pysty olemaan yhteydessä luontoon ja hoitamaan yhteisiä luonnonvaroja kestäväillä tavoilla. Laajalti tunnistamaton totuus on, että tehokasta "taloudenhoitoa" harjoitetaan aina keskinäisriippuvaisessa, yhteisöllisessä kontekstissa: esim. taloudenhoitaja hoitaa taloutta jonkun toisen puolesta (Raamatun teksteissä Mestarin puolesta). Toisin sanoen vakiintuneet suhteisiin liittyvät velvoitteet motivoivat ihmisiä hoitamaan rajallisia resursseja hyvin.

Tietenkään yksittäinen henkilö, yhteisö tai edes maa ei pysty hoitamaan koko planeetan voimavaroja kestävästi. Paikallinen yhteisö voi kuitenkin huolehtia luonnonkohteista, joista sillä itsellään on käytännön kokemusta ja joihin se tukeutuu. Luvussa 2 käsiteltiin Raamatun käsitteitä maasta,¹⁵⁴ ja niihin viitaten esitämme, että perheet ja yhteisöt voivat tunnistaa tarpeen puuttua Amazonin metsien hävittämiseen, mutta silti asettaa etusijalle oman lähiympäristönsä arvokkaat ympäristöt, voimavarat ja ihmiset, joilla on heille syvä ja todellinen henkilökohtainen merkitys. Tällaista tapaa harjoittaa "taloudenhoitoa" voitaisiin kuvata tasapainoksi paikallisuuden ja globalismin välillä.

151 Kts. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2020/03/the-nuclear-family-was-a-mistake/605536/>

152 Jubilee Centren 1980-luvulla julkaisema teksti "Reactivating the Extended Family" oli yksi varhaisista raporteista, jotka vaativat suvun ja laajemman perhekunnan roolin uudelleenarviointia länsimaisissa yhteiskunnissa. Osoitteessa www.jubilee-centre.org/reactivating-the-extended-family-ebook

153 Raamatun termi on shalom. Tieteellinen termi voisi olla "kestävä kehitys". Lisään sanan "kokonaisvaltainen", koska se selventää, että todelliseen kukoistukseen on sisällyttävä luonnonympäristöjen kukoistus.

154 Katso keskustelu "asteittaisesta pyhydestä", joka hylkää länsimaisen ajattelun vaikuttavan, mutta väärän kaksijakoisuuden, jonka mukaan kaikkien luonnollisten paikkojen maan päällä on oltava joko täysin pyhiä tai tavallisia.

Viime kädessä todellinen taloudenhoito vaatii merkittävää muutosta elämäntapoihin, jotta voidaan vähentää liiallisen yksilön kulutuksen haittavaikutuksia ympärillä oleviin ihmisiin, joiden kanssa paikallisia luonnonvaroja käytännössä jaetaan. Tämän on tapahduttava perheiden ja kotitalouksien tasolla, mutta myös julkisella puolella. ”Keskiortaan instituutioiden” katoaminen läpi länsimaiden vain korostaa, kuinka tärkeää on, että tämä elämäntapa alkaa kotoa ja leviää ulospäin yhteisöön. Kun nämä molemmat elementit toteutuvan yhteisöt voivat vähitellen alkaa elää varojensa mukaan, kun ne vähentävät kulutusta ja hoitavat resursseja muiden hyödyksi.

Ylisukupolvinen asuminen

Vaikka useamman sukupolven asuminen yhdessä on ollut normi suurimman osan ihmiskunnan historiaa, lännessä ydinperheen asumista sukulaisten kanssa on pidetty vanhentuneena. Tämä on valitettavaa, sillä monen sukupolven yhteisasuminen tarjoaa parempaa tehokkuutta lähes kaikilla elämäntilanteilla, mukaan lukien talous, hiilidioksidipäästöt, ruokahävikki, energiankulutus ja mielenterveys. Eräs perussyy tähän stigmaan on se, että lännessä pääosa asunnoista on suunniteltu vain yhdelle ydinperheelle. Kyse ei ole pelkästään koosta tai tilasta: onnistunut sukupolvien välinen yhteisasuminen riippuu useista aineellisista ja aineettomista tekijöistä. Yhteiset arvot, tavoitteet ja johtamisrakenteet ovat yhtä tärkeitä kuin kodin suunnittelu siten, että se mahdollistaa yksityisyyttä, autonomiaa ja resurssien yhdistämisen. Pääsy siihen, että miljoonat taloudellisissa vaikeuksissa olevat aikuiset lapset eivät ole halukkaita asumaan vanhempiensa tilavammissa kodeissa (tai kutsumaan ikääntyviä vanhempiaan asumaan omiin tilaviin koteihinsa), ei johdu fyysisen tilan puutteesta, vaan pikemminkin ideologisista ja/tai suhteisiin liittyvistä eroavaisuuksista. Kun vastaamme näihin kysymyksiin ja kannustamme ihmisiä sukupolvien yhteisasumiseen voimme luoda suhteiden konteksteja, jotka mahdollistavat resurssitehokkaamman elämäntyylin ja sysäyksen kohti parempaa ”taloudenhoitoa”.

Ensimmäinen askel on kannustaa ja tukea sukupolvien yhteisasumista siellä, missä sitä on jo olemassa.¹⁵⁵ Viimeaikaiset trendit, mukaan lukien maahanmuuttajaperheiden lukumäärän kasvu, kasvavat opiskelijavelat ja jopa Covid-19 ovat tehneet sukupolvien yhteisasumisesta yleisempää, vaikka se ei olekaan muuttunut sosiaalisesti hyväksyttävämmäksi. Perinteisissä kodeissa kannuste sukupolvien yhteisasumiseen voidaan luoda verohelpoituksilla niille kotitalouksille, jotka päättävät muokata kotiaan ja kiinteistöään lisäämällä väliseiniä, erillisiä sisäänkäyntejä tai ”mummon asuntoja”. Yleisemmin olemme jo nähneet onnistuneita tapauksia, joissa yliopisto-opiskelijat ovat vuokranneet huoneen eläkeläisen talossa, koska se on molemmille taloudellinen ratkaisu ja edistää sosiaalista kanssakäymistä.¹⁵⁶ Näiden pitkälti kokeellisten järjestelyjen suurin haittapuoli on, että ne eivät ole skaalautuvia eikä niitä ole suunniteltu pitkäaikaiseen, yhteisölliseen kestävyyyteen.

Toinen askel on järjestää sukupolvien yhteiset asumisjärjestelyt tiettyjen perheiden kesken tähän tarkoitukseen rakennetuissa tiloissa. Useat organisaatiot ovat tunnistanee tällaisten asumistilantei-

155 Kts. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/04/05/a-record-64-million-americans-live-in-multigenerational-households/>

156 Kts. <https://www.pbs.org/newshour/world/dutch-retirement-home-offers-rent-free-housing-students-one-condition>

den edut ja tehneet paljon työtä niiden toteuttamiseksi.¹⁵⁷ Matter Architecture'n edellä mainitussa julkaisussa "Rethinking Intergenerational Housing Report" esitetään tekijät¹⁵⁸, jotka vaikuttavat sukupolvien väliseen asumiseen. Yksi tämän suunnitelman tärkeimpiä huomioita on, että se tunnistaa tarkoituksellisen keskinäisen riippuvaisuuden edut – sekä palveluissa että fyysisessä suunnittelussa. Monet yhteiskunnat ovatkin pitäneet yllä "yhdistettyjä" malleja, jotta asukkaat voivat samanaikaisesti hyötyä sekä yhteisistä että yksityisistä tiloista. Vaikka raportti käsittelee "suhteita" yleisellä tasolla, se ei kuitenkaan kuvaile, mistä terveet ihmissuhteet muodostuvat. On hyvä tarjota yhteisöllisiä tiloja ("taukotiloja"), joissa tapahtuu spontaania ihmisten välistä vuorovaikutusta, mutta tämä eroaa merkittävästi vakavista ihmissuhteista, jotka muodostuvat välttämättömästä keskinäisriippuvuudesta ja yhteisestä tarkoituksesta.

Niinpä tietoisesti rakennettujen sukupolvien välisten asumisjärjestelyiden pitäisi yhdistää asukkaita paljon syvemmällä tavalla kuin pelkkä läheinen fyysinen sijainti. Yksi tärkeimmistä on mahdollisuus lailliseen omistukseen pelkän vuokraamisen sijasta. Erilaiset järjestelyt vuokrata asunto ostoptiolla voisivat helpottaa molemminpuolisen vastuun syntymistä, mutta taloudelliset investoinnit eivät saisi peittää varjoonsa ideologisia investointeja. Yksi tärkeimmistä tekijöistä sukupolvien yhteisasumisen onnistumisessa lienee likimääräinen yhdenvertaisuus rahallisissa panostuksissa, jolloin asukkailla on todellinen vastuu. Asukkaita voitaisiin esimerkiksi vaatia sijoittamaan vähimmäisprosenttiosuus varoista sukupolvien yhteiseen hyväntekeväisyysyritykseen ja siihen liittyviin paikallisiin yrityksiin. Jos tämä olisi linjassa strategisten, tarkoituksellisten sukupolvien välisten yhteisöjen kanssa, paikallisia luotto-osuuskuntia voitaisiin käyttää yhteisöjen rahoitusvarojen hoitoon ja sijoittamiseen.

Käytännössä sukupolvien yhteisasumiselle on valtava potentiaali länsimaiden tyhjäksi jääneissä kiinteistöissä. Globaalin finanssikriisin jälkeen monet toimistorakennukset ovat olleet hylättyjä tai käyttämättömiä, ja siirtyminen etätyöskentelyyn Covid-19-sulkujen vuoksi on myös jättänyt rakennuksia tyhjiksi tai tarpeettomiksi. Onneksi jotkin Euroopan maat ovat jo tunnistanee tämän ja hyödyntää hylättyjen rakennusten runsautta asunnoiksi. 2015 julkaistun raportin mukaan Alankomaissa oli 8–16 miljoonaa neliometriä vapaata toimistotilaa, ja vuonna 2017 yli 1 900 tyhjää rakennusta muutettiin yli 7 570 uudeksi asunnoksi.¹⁵⁹ Alankomaiden sisäministeri käynnisti vuonna 2018 ohjelman, jolla kannustetaan tällaiseen kaupunkimaiseman muutokseen verokannustimilla ja muilla keinoin.¹⁶⁰ Valitettavasti nämä asunnot suunniteltiin ensisijaisesti tarjoamaan kohtuuhintaisia asuntoja sinkuille, opiskelijoille ja lapsettomille pariskunnille¹⁶¹, jolloin vain jatkettiin yksinasumista hiukan halvemmalla, eikä vastattu sukupolvien yhteisasumisen tarpeeseen.

Jos tällaisiin hankkeisiin ryhdytään ylisukupolvisia yhteisöjä ajatellen, muutokset paitsi vahvistavat ihmisten tapoja hoitaa taloutta yhteisöissä, myös edistävät lähiluonnon hoitoa.

157 Esimerkiksi Sällbo on Ruotsin Helsingborgissa oleva monisukupolvinen asumisyksikkö, jonka asukkaat ovat joko 18-25-vuotiaita tai 70+-vuotiaita, ja jotka sitoutuvat viettämään vähintään kaksi tuntia viikossa toistensa seurassa.

Kts. <https://www.bbc.com/worklife/article/20200212-the-housing-project-where-young-and-old-must-mingle>

158 Raportissa esitetään viisi tekijää: sijainti, rakennuksen kokoonpano, yhteiset tilat, kodit ja hallinto.

159 Kts. Vacant City: Experiments in inclusive urban transformation osoitteessa https://issuu.com/kekfoundation/docs/vacant_city_2015_full sekä www.hollandtimes.nl/articles/national/converted-housing-a-solution-to-the-housing-shortage

160 Kts. www.government.nl/topics/investing-in-dutch-housing/transforming-office-space-into-housing

161 Alankomaissa suurin osa entisöidyistä kodeista on yhden hengen (61%) tai lapsettomien pariskuntien (27%) vuokraamia tai omistamia. <https://nltimes.nl/2019/10/23/nearly-14-percent-new-homes-built-old-office-buildings>

Jaetut resurssit ja julkiset tilat

Seuraava askel on vahvistaa suhteita, jotka voivat edistää julkisten alueiden tehokasta hoitoa, mukaan lukien rakennetut tilat, luonnonympäristöt ja uusiutumattomat luonnonvarat. Lisääntyvän kaupungistumisen vuoksi ihmiset menettävät tunteen yhteydestä maahan ja arvostuksensa sitä kohtaan. Muistamme luvun 2 kuvan Raamatun täydellisestä 'puutarhakaupungista', ja voimme korjata kurssia pohtimalla, kuinka kaupunki ja maaseutu saadaan takaisin yhteen.

Eräs tapa pyrkiä tähän on yksinkertaisesti tukea yhteisöjen yhteyttä julkisiin tiloihin ja lisätä vastuuta niistä. Tämä saa tietysti eri muotoja riippuen kontekstista. Maaseudulla tilaa on helpommin saatavilla, mutta sitä ei välttämättä uskota paikallisten yhteisöjen vastuulle. Länsimaissa julkisen tilan hoito ja hallinta on yleensä ulkoistettu julkisen vallan organisaatioille, mikä samanaikaisesti rajoittaa kuulumista paikkaan maahan ja huolta maasta. Aina kun mahdollista, julkisen vallan tulisi korjata tämä lisäämällä yhteisöjen mahdollisuuksia päästä kosketuksiin luonnonympäristön kanssa. Englannissa National Trust lähestyy asiaa taloudellisilla investoinneilla ja jäsenyydellä. Tämä ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita suhdeyhteyttä maahan ja vastuuta maasta, tai osallistumista sen hoitoon.

Kaupunkialueilla voi näyttää olevan vähemmän mahdollisuuksia kannustaa vastuulliseen ”taloudenhoitoon”. Toisaalta mahdollisuudet luovasti uudistaa olemassa olevia rakenteita – kuten hylättyjen kauppakeskusten ja toimistorakennusten muuntaminen – voivat tarjota jännittäviä mahdollisuuksia yhteiseen osallistumiseen. Kuten olemme kuitenkin huomanneet, vanhojen rakennusten muuttaminen kohtuuhintaisiksi asunnoiksi voi itse asiassa säilyttää eristäytyneen asumisen mallia, mutta vain hieman halvemmalla. Lisäksi, koska monet näistä rakennuksista on suunniteltu tehokasta työntekoa eikä kukoistavia yhteisöjä varten, niiden monikerroksiset rakenteet eivät välttämättä sovellu sukupolvien väliseen yhteisasumiseen. Siksi suunnitteluprosessissa on tärkeää olla selkeä sekä suhdeulottuvuuden että käytännön asumistarpeiden suhteen. Suhdetarkeituksiin kuuluu myös suhde ihmisen ja ei-inhimillisen luomakunnan välillä. Betonirakenteisiin voisi integroida elävän, hengittävän ympäristön luomalla kasvitieteellisiä puutarhoja, luomuvihannesviljelmiä ja jopa innovatiivisia luonnonvaraisten eläinten elinympäristöjä rakennuksen eri kerroksiin.¹⁶² Tällaiset pyrkimykset vaativat innovatiivisia lähestymistapoja, mutta niistä voisi saada uusia toimintamalleja luontosuhteen uudistamiseen, jota syvästi kaivataan.

Kaupunkiviljely on toinen tapa, jolla ihmissuhteet voivat kukoistaa maapallon parantamisen ja hoitamisen yhteydessä. Kuten sukupolvien yhteisasumista, tavoin on olemassa monenlaisia eri paikkoihin sovellettuja kaupunkiviljelmiä, kuten sosiaalisia maatilayrityksiä, yhteisön ylläpitämiä puutarhoja ja istutuslaatikoita ja -kontteja talojen katoilla.¹⁶³ Kaupunkiviljely tarjoaa todella monia taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia hyötyjä. Ensinnäkin kaupunkiviljely voi nostaa alueen kiinteistöjen arvoa, monipuolistaa paikallista elintarviketarjontaa ja luoda maatalouden työpaikkoja. Toiseksi se lisää sosiaalisten suhteiden vahvuutta, kun ihmiset tapaavat toisiaan yhteisön puutarhoissa. Kaupunkiviljely lisää myös kaupungin kasviston massaa ja luo mielekkäitä ja avoi-

162 Yhtenä esimerkkinä Amazonin innovatiivinen Spheres Seattlessa, Washingtonin osavaltiossa www.seattlespheres.com/

163 Kts. myös <https://rooftoprepublic.com>

mia työmahdollisuuksia, jotka voivat tarjota tukea mm. vankilasta vapautuneille tai erityistarpeita omaaville. Kolmanneksi kaupunkiviljely ylläpitää ja kasvattaa virkistys- ja viheralueita, vähentää hiilidioksidipäästöjä vähentämällä ruuan kuljetusta ja lisäämällä kasvibiomassaa, ja voi vähentää jätteen määrää kaupungissa, kun biomassaa kierrätetään.¹⁶⁴ Jos jätehuolto ja kaupunkiviljely yhdistettäisiin, saataisiin aikaan "kolminkertainen voitto": kaupunkiympäristö puhdistuu, terveyshaitat vähenevät ja maataloustuotanto lisääntyy.¹⁶⁵

Mitä tahansa mallia käytetäänkin, kaupunkiviljely voi auttaa kuromaan umpeen paikallisten realliteettien ja globaalien ilmastovaikutusten välistä kuilua. Paikalliset ponnistelut kestävän maatalouden eteen omassa lähiympäristössä voivat auttaa betoniympäristössä asuvia ihmisiä käsittämään ilmastonmuutosta edistäviä toimiaan ja muokkaamaan niitä. Se voi myös parantaa sukupolvien välisiä suhteita, kun kaiken ikäiset ihmiset työskentelevät yhdessä yhteisen projektin parissa.

Tarkoituksellisesti luodut julkiset tilat ja sukupolvien yhteinen asuntorakentaminen voivat alkaa muuttaa kulttuurikäsitteitä kohti taloudenhoidon ajatusta ja lisätä asukkaiden kiinnostusta ja välittämistä paikallisympäristöistä. Mikä tahansa ihmisyyshäiriöiden asuttama paikka voidaan siten muokata uudelleen sekä hoitamaan luonnonvaroja että parantamaan ihmissuhteiden laatua.

Kuuluminen johonkin

Yksityisen varallisuuden ja alueellisen menestyksen välisten syvien yhteyksien – kuulumisen – synnyttäminen on vastalääke epäterveelle individualismille. Ilman tällaista integraatiota länsimaat jatkavat myrkyllistä nollasummapeleä eri yhteisöjen välillä sekä ihmisten ja planeetan välillä.

Ihmiset, jotka lahjoittavat paljon, tietävät, että henkilökohtaisen vaurauden vapaaehtoinen rajoittaminen voi edistää kokonaisvaltaista terveyttä ja ihmissuhteiden terveyttä.¹⁶⁶ Vaikka varallisuus ei sinänsä ole pahaa, siitä voi tulla ongelmallista, kun sitä tavoitellaan muiden elämän tärkeiden asioiden kustannuksella, erityisesti ihmissuhteiden ja ympäristön terveyden ja vakauden kustannuksella. Sitä vastoin syvät, pitkäaikaiset juuret ja tunne kuulumisesta tiettyihin paikkoihin, instituutioihin ja ihmisiin nimenomaan edistää ihmissuhteiden vakautta ja terveyttä. Lisäksi, jos luonnonympäristössä elävät ihmispopulaatiot eivät ole terveitä, ei itse luonnonympäristökään ole todennäköisesti terve.

Aivan kuten aiemmat sukupolvet käsitteellistivät terveyden ja hyvinvoinnin paikkojen ja ihmisten kautta,¹⁶⁷ länsimaiden on muovattava käsityksiään, jotta ne sisältävät suhteiden ja ympäristön terveyden. Monet pitävät Maailman onnellisuusraporttia¹⁶⁸ nykyään parempana todellisen vaurauden mittarina kuin BKT:ta tai mediaanituloa. Ihmisten välisten suhteiden laatu jää kuitenkin suurelta osin huomiotta, osin maailmankuvan ja toisaalta suhteiden mittaamisen vaikeuden

164 Nico Tillie, Kerli Kirsimaa, Andy van den Dobbelsteen, Dirk Siimons, Urban Agriculture in Rotterdam: Potentials for a Liveable, Low-Carbon City and Sustainable Phosphorus Flows, in *Why We Need Small Cows* (VHL University Press, 2014), ss. 137-163.

165 Kts. Luc J. A. Mougeot, *Growing Better Cities: Urban Agriculture for Sustainable Development* (IDRC Books, 2006).

166 Kts. Hesekiel 34:n käsittely edellä.

167 Katso keskustelu luvussa 2 edellä.

168 Kts. <https://worldhappiness.report/>

vuoksi,¹⁶⁹ ja myös koska käsitys siitä, mistä ihmisen terveys tosiasiasa koostuu, on likinäköinen. Itse asiassa aineellista vaurautta tavoitellaan länsimaissa usein juuri kompensoimaan kokonaisvaltaisen terveyden puutetta. On myös näyttöä siitä, että varakkaat ihmiset ovat usein yksinäisempiä ja eristäytyneempiä, koska he haluavat suojella omaisuuttaan, mainettaan tai nimettömyyttään.¹⁷⁰ Sitä vastoin muinaisten ihmisten, kuten Jobin, vauraus vahvisti ja vaali suhteita satoihin ihmisiin omistajan kotitaloudessa ja vaikutuspiirissä. Melkein jokaisessa muinaisessa yhteiskunnassa varallisuuden odotettiin edistävän yhteisön hyvinvointia vaurautta ja kuulumisen kokemusta.

Tarvitaan kokonaisvaltaista ja suhdenäkökulman sisältävää näkemystä terveydestä, jotta voimme oppia olemaan tekemisissä luonnonympäristön kanssa ja torjua ilmastonmuutosta. Keskeinen osa Raamatun käsitystä terveydestä on *tilan, reuna-alueen* ja jopa *puutteen* välttämättömyys.¹⁷¹ Näemme tämän selkeimmin luvussa 2 käsitellyssä sapatin ajatuksessa. Samoin kuin sapatin pitäminen, kymmenykset ja viljelykäytännöt helpottivat yhteisöjen pitkän aikavälin terveyttä käytännössä vaatimalla niitä rajoittamaan kulutustaan, niin myös länsimaisten yhteisöjen tulisi harkita sitä, miten ehkä hieman "epämukavat" rajoitukset edistävät ihmisten ja muun elämän kukoistusta. Sukupolvien yhteiset asumisjärjestelyt voisivat tarjota ihanteelliset olosuhteet näille muutoksille.

Ylisukupolviset investoinnit

Vanhempien sukupolvien varallisuus voi auttaa nuorempia sukupolvia ja nuorempien sukupolvien fyysinen terveys voi auttaa vanhempia sukupolvia; myös luonnonympäristö hyötyy, kun sukupolvien välillä vallitsee terve yhteys.

Tämä osio haastaa nykyiset eläkkeelle siirtymisen *käytännöt* länsimaissa. Luvussa 1 näimme, miten vanhempien sukupolvien varallisuus eläke- ja muiden rahastojen kautta sijoitettuna on se, joka ensisijaisesti ohjaa monia finanssialan sijoituspäätöksiä. Vaikka saattaa vaikuttaa siltä, että henkilökohtainen sijoittaminen eläkkeisiin voi luoda terveitä taloudellisia näkymiä tulevaisuutta varten, asialla on kaksi haittapuolta. Ensinnäkin – kuten olemme nähneet – lähestymistapa, jossa maksimoidaan taloudellinen vauraus (omistaja-arvon maksimointi), ilmentää juuri sitä likinäköistä vaurauskilpailua, jonka Raamatun viisaus tuomitsee. Toiseksi henkilökohtaisten eläkkeiden taustalla oleva filosofia on syvästi individualistinen siinä mielessä, että ihmiset pyrkivät maksimoimaan itsenäisyytensä ja riippumattomuutensa elämänsä loppupuolella, kun taas eliniänodotteen kasvun seurauksena on väistämätöntä, että suurin osa ihmisistä tarvitsee tukea ja apua viimeisinä vuosinaan. Miten tämä voidaan tavalla, joka huomioi suhteet paremmin?

Lisäksi monet valtion ja yritysten eläkejärjestelmät ovat pahasti alirahoitettuja, mikä tarkoittaa, että tulevaisuudessa eläkeläisten käytettävissä on hupenevia summia. Yksilöiden painetta säästää eläkettä varten näillä haitallisilla tavoilla voitaisiin vähentää huomattavasti, jos kotitaloudet

169 Tosin Relationships Foundation on kehittänyt Relational Proximity Framework -mittariston™ ja käyttänyt sitä sidosryhmien välisten suhteiden mittaamiseen ja parantamiseen useissa julkisen ja yksityisen sektorin organisaatioissa. Kts. John Ashcroft, Roy Childs, Alison Myers & Michael Schluter. *The Relational Lens: Understanding, managing and measuring stakeholder relationships*. Cambridge University Press, 2016.

170 Kts. *Social Class and Social Worlds: Income Predicts the Frequency and Nature of Social Contact* osoitteessa <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1948550616641472>

171 Katso sapatin käsittely edellä.

ja yhteisöt voisivat taata luotettavan hoidon ja tuen vanhemmille sukupolville heidän jäätyään eläkkeelle. Hyödyntämällä vakiintuneita luottamukseen ja keskinäiseen riippuvuuteen perustuvia ihmissuhteita, aito taloudellinen arvo voidaan siirtää ammattihoidon "kodeista" paikallisiin ja tuttuihin sukupolvien välisiin rakenteisiin. Päästäksemme irti nykyisestä tehottomasta ja suhteita huomioimattomasta järjestelmästä, ehdotamme "ylisukupolvisten investointien" ajattelutapaa, joka on paikallisesti kohdistettua, tehokkaampaa ja suhteellista.

Kuten edellä on sanottu, lähellä olevien paikkojen tuntemus on tärkeä näkökohta ihmisen hyvinvoinnissa. Kun paikallisia asukkaita kannustetaan panostamaan aikaa ja rahaa tuttuihin lähiseudun paikkoihin, lisääntyy sekä ihmissuhteiden että ympäristön hyvinvointi, mikä johtaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Tärkeää on, että tuttujen paikkojen tulevaisuuden turvaaminen tällaisilla panostuksilla voi poistaa vanhempien sukupolvien epävarmuuden pelon ja tarjota aitoa toivoa tulevaisuuteen. Luottamus on tässä suuressa osassa: tällä hetkellä sijoitusjärjestelmiä ohjaavat useat kerrokset persoonatonta (ja jopa ei-inhimillistä) vuorovaikutusta. Jos investoinnit voitaisiin antaa paikallisten yritysten ja rahoituslaitosten tehtäväksi, haitallista vaatimusta maksimaalisen voiton turvaamisesta hinnalla millä hyvänsä voitaisiin lieventää, koska muut hyödyt otettaisiin paremmin huomioon. Poliittisesti tämä voisi sisältää esimerkiksi veroetuja niille, jotka sijoittavat varoja tietyn etäisyyden päähän asuinpaikastaan (tai entisestä asuinpaikastaan).

Kun investoinneista tulee paikallisempia, niistä voi tulla myös paljon *tehokkaampia*. Länsimaissa palvelukotiasumisen hinnat nousevat nopeammin kuin inflaatio¹⁷², ja hoitokodissa ja kotona annetun hoidon kustannukset ovat aivan eri luokkaa. Lisäksi, jos vanhempien sukupolvien varallisuus voidaan vapauttaa rahoittamasta ostettua ammattihoitoa, sitä voidaan hyödyntää edellä käsiteltyjen sukupolvien yhteisten kotitalouksien ja rakennusten rahoittamiseen. Tällä hetkellä lyhytaikaisista investoinneista saadaan pitkän aikavälin etuja, ja siinä vaiheessa, kun nämä varat ovat kokonaan saatavilla, niitä käytetään ennemmin henkilökohtaiseen kulutukseen kuin laajempiin yhteisöä hyödyttäviin investointeihin. Tarvitaan muutos, jotta pitkän aikavälin vakaat investoinnit pystyvät tuottamaan konkreettista hyötyä nykyhetkellä. Tämä edellyttää, että vanhemmat sijoittajat tyytyvät "suhteisiin liittyviin tuottoihin", vaikka se ei lisää heidän taloudellista varallisuuttaan.

Ylisukupolviset investoinnit voivat olla *vahvasti suhteisiin liittyviä* ja vähentää ihmisen toiminnan vaikutusta paikalliseen ympäristöön. Yksi ilmeisimmistä esimerkeistä siitä, miten vaurauden jakaminen yli sukupolvien lisää yhteisön terveyttä liittyy lastenhoitoon. Ikääntyneiden hoitokustannukset ovat nousussa, mutta samaan aikaan myös lasten ammatilliseen hoitoon panostetaan rahaa enemmän kuin koskaan ennen¹⁷³, vaikka sen on osoitettu olevan haitallista kaikille osapuolille. Kuvittele mahdollisia vaikutuksia ihmissuhteiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille, jos nämä kaksi haavoittuvaa ryhmää voisivat olla yhdessä synergistisissä ja dynaamisissa hoitojärjestelmissä! Entä jos hoiva – sekä lasten että vanhusten – olisi luonnollinen seuraus sukupolvien yhteisistä kotitalouksista ja yhteisöistä? Näiden suhderakenteiden uudistaminen voisi myös johtaa niiden taloudellisten resurssien vapautumiseen, jotka on sijoitettu yksityiseen hoitoon, jolloin niitä voitaisiin

172 Kts. www.which.co.uk/after-life-care/financing-care/care-home-finance/care-home-fees-akdbv8k3kwlh

173 Vuonna 2015 vanhemmat Sveitsissä, Isossa-Britanniassa ja Alankomaissa käyttivät yli 50 % keskipalkasta kahden lapsen päivähoiton maksamiseen. www.oecd.org/els/soc/PF3_4_Childcare_support.pdf ja www.marketwatch.com/story/child-care-costs-just-hit-a-new-high-2018-10-22

käyttää muihin tarkoituksiin. Myös sukupolvien yhteisten kotitalouksien ulkopuolella hoidon uudelleenjärjestely voisi tarjota iäkkäille ihmisille mahdollisuuden osallistua niiden lasten kasvuun ja hoitoon, joiden vanhemmat eivät pysty hoitamaan lapsiaan kokopäiväisesti, samoin kuin lapsille mahdollisuuden saada vaikutteita useiden sukupolvien kokemuksista ja näkökulmista. Sekä lasten vanhempia että ikäihmisiä voitaisiin kannustaa taloudellisesti osallistumaan tämälntyyppiseen ylisukupolviseen hoitoon.

Fyysinen terveys ja mielenterveys

Kenties laihdutus- ja pätkäpaastotrendien vuoksi on olemassa jonkin verran tietoisuutta niukuuden suhteesta kestävään terveyteen. Mutta käsitys siitä, että ihmisten terveys liittyy – ja on riippuvainen – suhteistamme muihin ihmisiin ja luonnonympäristöön, vaatii paljon enemmän keskustelua. Voidaankin väittää, että ihmisten ja luonnontilojen välisten suhteiden hajoaminen on yksi tärkeimmistä syistä siihen epätoivoon, jota esiintyy niin suuressa osassa länsimaista yhteiskuntaa. Yksi tämän osion pääasioista on, että fyysinen ja henkinen terveys on irrotettu toisistaan ja että ihmisen kukoistus on ymmärrettävä kokonaisvaltaisena asiana.

Joskus ajatellaan, että huono fyysinen terveys on länsimaissa historiaa, mutta laajasti esiintyvä krooninen kipu, sydänsairaudet, korkea verenpaine ja liikalihavuus osoittavat muuta – puhumatakaan vaivoista, joiden syy on epäselvä, kuten yleistyvistä allergioista ja hedelmättömyydestä. Ilmeisimpiä länsimaiden asukkaiden huonoon fyysiseen terveyteen vaikuttavia tekijöitä ovat stressi ja istuva elämäntapa, joita molempia voidaan parantaa merkittävästi integroimalla keskinäiset suhteet ja vastuu luonnonympäristöistä. Tiedämme jo, että D-vitamiini ja ulkoilu ovat molemmat äärimmäisen hyödyllisiä terveydelle, mutta tiede löytää yhä uusia hyödyllisiä tekijöitä, kuten maaperän bakteereille altistuminen sekä fyysisen ihmiskontaktin ansiosta vapautuva oksitosiini.

Viime kädessä keskeinen käsite, jota tarvitaan yksilöllisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin onnistuneeseen integraatioon, on sapatti/marginaali-ajattelutavan omaksuminen. Koska muinainen maailma eli maataloudesta ja nykyään istumme liikaa, sapatin periaatteiden toteuttamisen pitäisi nykyään luultavasti rohkaista lisäämään fyysistä toimintaa ulkona. Fyysisiä aktiviteetteja voi olla erilaisia, mutta koska tiedämme ihmisen taipumuksen tehdä niin vähän kuin mahdollista, paras tapa voi olla edistää ja kannustaa ryhmäliikuntaa, joka on hiilineutraalia tai jopa hiilinegatiivista.¹⁷⁴ Tällaisia aktiviteetteja ovat monet ulkoliikunnan muodot, puutarhanhoito, kompostointi sekä tavaroiden ja laitteiden korjaaminen ja kierrätys "korjauskahviloissa". Korvauksen maksaminen tällaisista toiminnoista valtion tasolla olisi epäkäytännöllistä, mutta paikallisten sukupolvien yhteisten asu-misjärjestelyjen mahdollisuudet edistää ja vaihtaa tällaisia tavaroita ja palveluita ovat innostavia.

Mitä tulee mielenterveyteen, sairastavuus lännessä on jatkanut nousuaan, mutta onneksi tietoisuus mielenterveysongelmista lisääntyy ja resurssien saatavuus paranee. Valitettavasti moni mielenterveysongelmien perimmäinen syy jää kuitenkin käsittelemättä: tiedämme esimerkiksi, että stressi ja ahdistus ovat pääasiallisia mielenterveysongelmien syitä Euroopassa,¹⁷⁵ ja kumpaakin pahentaa yksinäisyys (eristyneisyys ja merkityksellisten ihmissuhteiden puute), rahahuolet (mukaan lukien

174 Kts. www.carbonbrief.org/explainer-10-ways-negative-emissions-could-slow-climate-change

175 Kts. www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/404851/MNH_FactSheet_ENG.pdf

velka) ja turvattomuus tulevaisuuden suhteen (sekä henkilökohtaisen että ammatillisen). Tiedämme myös, että sosiaalisen eristäytymisen aiheuttama yksinäisyys voi olla yhtä haitallista terveydelle kuin 15 savukkeen polttaminen päivässä¹⁷⁶. On epätodennäköistä, että mielisairaudet vähenevät, ellei kulttuurissamme ”oletusarvoisia” individualistisen kulutuksen tapoja korvata sillä turvalla ja terveydellä, joka syntyy kuulumisesta tiettyyn paikkaan ja ihmisryhmään.

Vaikka itsehoito ja yksilöterapia ovat tärkeitä, ne eivät välttämättä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Juuri tästä syystä muinainen sapatti määrättiin nimenomaisesti koko yhteisölle – jopa kotieläimille! Lepääminen muiden ihmisten yhteydessä on yksi voimakkaimmista rauhan ja turvallisuuden takaajista, koska levollinen yhteisöllinen toiminta ja sen tarkkaileminen muiden kanssa muistuttaa yksilöitä siitä, että heidän ei aina tarvitse selviytyä omin voimin.

Joidenkin mielestä nämä ideat ovat epäkäytännöllisiä, mutta juuri siksi suhdetalouden käsite on niin tärkeä. Vuonna 2018 mielenterveysongelmien kokonaiskustannusten arvioitiin EU:ssa olevan 600 miljardia euroa (4 % BKT:sta).¹⁷⁷ Tämä järkyttävä tosiasia tarkoittaa, että jos Euroopassa koetusta yksinäisyydestä ja eristyneisyydestä vähenisi vain murto-osa, voitaisiin miljardeja euroja käyttää muihin tarkoituksiin. Jos näitä resursseja käytettäisiin vaikkapa sukupolvien yhteisasumisen kehittämiseen, ne vahvistaisivat ilmaston kipeästi kaipaaman suhdetalouden perustaa.

Politiikan keinoin voidaan helpottaa suhdetähtäimen sisältäviä investointeja lähialueen paikkoihin tai henkilökohtaisen ja yhteiskunnallisen terveyden integrointia. Viranomaisten tulisi pyrkiä luomaan hoito- ja tukiverkostoja, jotka tehokkaasti *torjuvat tulevaisuuden huolesta johtuvaa käyttäytymistä*, jotta resursseja vapautuisi tämän hetken tarpeiden tyydyttämiseen ja tulevien sukupolvien huomioimiseen. Priorisoimalla suhdetaloutta voimme vastata ihmisten todellisiin tarpeisiin ja samalla vaalia terveellistä luonnonympäristöä.

Tarkoitus

Ihmisen tarkoitus on vastalääke epätoivolle ja lyhyen tähtäimen ajattelulle.

Ilman osallisuutta yhteisiin tavoitteisiin yksilöt ja yhteisöt kilpailevat keskenään ympäristön kannalta kestävämmillä tavoilla. Viime kädessä, jos ajattelemme, että elämän tarkoitus on kukoistaa – edistää *kaiken elämän* kukoistusta maan päällä, meidän kaikkien on elettävä tavalla, joka hyödyttää muita; mutta jos tarkoituksemme on vain selvitä hengissä, teemme vain sen, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi.

Tässä osiossa käytämme ajatusta *hedelmällisyydestä* useista syistä: Raamatun mukaan ihmisen olemassaolon tarkoitus on olla hedelmällinen,¹⁷⁸ ei vain kasvaa tai tulla ”paremmaksi”. Lisäksi hedelmiä kantavalle kasville tyypillistä on se, että sen hedelmiä voidaan syödä vahingoittamatta kasvia – itse asiassa monien lajikkeiden kohdalla hedelmien poimiminen auttaa kasvia tulemaan terveemmäksi. Kotitalouksiin ja paikallisiin yhteisöihin sovellettaessa tämä ajattelutapa muuttaa

176 Kts. <https://blogs.scientificamerican.com/observations/loneliness-is-harmful-to-our-nations-health/>

177 Kts. www.oecd-ilibrary.org/docserver/health_glance_eur-2018-4-en.pdf

178 Kts. 1. Mooseksen kirja 1:28.

painopisteen elannosta ja omaisuuden haalimisesta kukoistukseen ja rikastuttamiseen. Koska länsimaissa ajattelun keskiössä on edistys ja "kasvu", on tärkeää muistaa, että tällaiset asiat menevät hukkaan, jos ne eivät rikastuta sekä suhteitamme että ympäristöämme. Tomaattikasvi voi kasvaa hyvin suureksi ja siinä voi olla paljon lehtiä, mutta se ei ehkä silti tuota tomaatteja; syöpäsolut kasvavat hyvin nopeasti, mutta vahingoittavat kehoa. Hedelmällinen työ ei ehkä ole yhtä tuottoisaa, tuottavaa tai vaikuttavaa, mutta se keskittyy "palkkatyön" ulkopuolelle jääviin tekijöihin, jotka edistävät sekä ihmisten että ympäristön pitkän aikavälin hyvinvointia.

Siirtyminen "keikkatalouteen" (mm. alustatalouteen ja ns. nollatyösopimuksiin) sekä muihin joustaviin työjärjestelyihin luo mahdollisuuksia moniin näistä muutoksista. Sen sijaan, että mietittäisiin, kuinka keikkatalous synnyttää taloudellista joustavuutta ja tehokkuutta, sitä tulisi tarkastella *tarkoituksen* linssin läpi; sen tarkoitus on edistää merkitystä, toivoa ja täyttymystä sekä kotitalouksille että yhteisöille. Raamatun käsitys palkasta sisältää kolme komponenttia: oikeudenmukaisuus, ihmisarvo ja taloudellinen palkkion¹⁷⁹. Tähän suuntaan on jo menty esim. sosiaalisten yritysten sertifikaatin, reilun kaupan merkkien, parhaiden käytäntöjen tunnustusten ja vastaavien aloitteiden muodossa. Haluamme kuitenkin mennä näitä vaihtoehtoja pidemmälle ja herättää toivoa, että erilainen taloudellinen toiminta voi edistää luonnonympäristöjen ja niissä asuvien ihmisyyhteisöjen kokonaisvaltaista kukoistusta. Viime kädessä tavoitteena on kannustaa dynaamisia työympäristöjä, jotka jakavat ansiota, vastuuta, yhteistyötä ja lepoa tasaisemmin kotitalouksien ja yhteisön kesken.

Työ & tuottavuus

Yhä useammin havaitaan, että tärkeimmistä kotitöistä, kuten lastenkasvatus, kodinhoito ja vanhempien perheenjäsenten hoito, ei makseta rahallisesti¹⁸⁰. Tämä on seurausta talousjärjestelmästämme, joka keskittyy rahaan, ja tämä ajattelutapa on vakavasti heikentänyt kotona tehtävän työn koettua arvoa. Kotona tehtävä työ tuottaa paljon suhteisiin liittyvää hyötyä perheessä ja yhteisössä ja on arvokasta hyvinvoinnin ja kukoistuksen kannalta, vaikka siitä ei makseta rahallista palkkiota. Kuitenkin, kuten luvusta 2 näimme, kautta historian ovat useimmat kotitaloudet tunnistanee jokaisen jäsenensä arvon ja hyödyntäneet sitä. Tänä päivänä halu samankaltaisiin käytännön järjestelyihin kasvaa, mutta niitä haittaa epäluottamus ja sosiaalisen pääoman puute. Kun muutamme ajatteluaamme siitä, miten kotona ja yhteisössä tehtävä työ käsitetään ja arvostetaan – ei ainoastaan kotien vaan myös politiikan tasolla – se voisi helpottaa siirtymistä kohti suhdetaloutta.

”Keikkataloutta” on – aivan oikein – sanottu kokoaikaisten työntekijöiden epävakaaksi työllistymismuodoksi, mutta sillä on myös selviä etuja osa-aikatyöntekijöille, jotka haluavat ansaita hie- man ylimääräistä rahaa omaan talouteensa.¹⁸¹ Yhdistyneessä kuningaskunnassa on tällä hetkellä viisi miljoonaa keikkatyöntekijää, ja he muodostavat jopa 30 prosenttia työikäisestä väestöstä Yhdysvalloissa ja suurimmassa osassa Eurooppaa. Keikkatyö nykyisessä muodossaan voi epäilemättä vahvistaa individualistista ajattelutapaa, mutta se voi myös hyödyttää merkittävästi kotitalouksia,

179 Kts. Calum Samuelson, *Just Pay: a biblical perspective on the ethics of remuneration* (Jubilee Centre, 2019) www.jubilee-centre.org/just-pay-ebook

180 Sama, s.7

181 Tutkimuksia: *An Irish Quarterly Review*, vol. 108, no. 432, *Christian Ethics & The Future of Work* (Winter 2019).

jos sitä harjoitetaan keskinäisesti riippuvaisten kotitaloussuhteiden puitteissa, varsinkin siksi, että tällainen mielekäs kotitalouteen kuuluminen tarjoaa turvaa.

Siitä huolimatta valtion pitäisi tehdä enemmän. John Naughton on esittänyt, että hallituksen ei pitäisi pakottaa keikkatyöntekijöitä muiden toimialojen/tehtävien muottiin, vaan sen sijaan luoda uusia oikeudellisia puitteita, samaan tapaan kuin Britannian tehdaslait 1830- ja 1840-luvuilla. Nicolas Colin on vaatinut "uutta yhteiskuntasopimusta", joka perustuu löyhästi Italian äskettäiseen lakimuutokseen. Malli antaa alustatalouden yksityrittäjille, kuten kuriireille sosiaaliturvan ja sairauspäivärahaa, vaikka he samalla säilyttävät itsenäisen ammatinharjoittajan aseman. (Alustatalouden yrittäjien asemasta keskustellaan laajasti myös EU:ssa ja Suomessa. suom. huom.) Kun nämä ja muut vastaavat työsopimuksia koskevan sääntelyn muutokset vähitellen toteutuvat, ihmiset voivat tehdä mielekästä työtä helpommin ilman paineita, joita usein liittyy jäykempiin muodollisiin sopimuksiin, vaikka niissä taloudelliset korvaukset ovatkin yleensä suuremmat.

Paremmiin säännelty ”keikkatalous” ei kuitenkaan ole ainoa keino tehdä nykyaikaisesta työstä hedelmällisempää. Covid-pandemia toi esiin mahdollisuudet etä- ja hybridityöhön sekä joustavaan työskentelyyn. Monet työntekijät ovat ilmaisseet haluavansa tehdä työtä kotona koettuaan sen edut omakohtaisesti,¹⁸² ja monet yritykset ovat nyt huomanneet sen huomattavat edut. Ajatushautomo Global Workplace Analytics listaa joustavan työjärjestelyn eduiksi työntekijöille mm. stressin ja työmatkan aiheuttamien vaarojen vähenemisen, mielenterveyden paranemisen, lisääntyneen luovuuden ja parantuneet mahdollisuudet perheen ja kodin vuorovaikutukseen.¹⁸³ Jos esimerkiksi puoliset ja vanhemmat säästävät joka päivä tunnin tai kaksi, kun eivät ole työmatkalla, heidän on paljon helpompi osallistua erilaisiin kotitöihin, jotka ovat välttämättömiä kodin hyvinvoinnin kannalta. Yhdysvalloissa työntekijät voivat säästää vuosikustannuksissa 2 500–4 000 dollaria, kun he työskentelevät etänä puolet ajasta, ja mitä enemmän he työskentelevät etänä, sitä enemmän säästävät.

Joustavan työskentelyn hyödyt työnantajille ovat myös merkittäviä, sillä keskimääräinen työnantaja säästää 11 000 dollaria vuodessa jokaista puolietätyöntekijää kohden. Nämä tilastotiedot ovat tärkeitä, ei vain etätyön käytännön hyötyjen vuoksi, vaan myös siksi, että etätyö ja joustava työskentely todennäköisesti vain lisääntyy tulevaisuudessa. Global Workplace Analytics arvioi, että vuoden 2021 loppuun mennessä 25–30 % työvoimasta työskentelee kotoa käsin vähintään muutaman päivän viikossa, ja Gartner Inc:n maaliskuussa 2020 tekemän tutkimuksen mukaan 74 % kyselyyn vastanneista talousjohtajista oli kiinnostunut siirtämään vähintään 5 % työntekijöistä pysyvästi etätehtäviin. Lisäksi etätyöstä on luonnollisesti merkittäviä etuja paikalliselle taloudelle ja luonnonympäristölle, kun mm. polttoaineen tarve vähenee, kuljetusjärjestelmiä vapautuu ja kokonaishiilipäästöt vähenevät.¹⁸⁴

Varsinkin kun näitä uusia työtapoja harjoitetaan tarkoituksellisissa, sukupolvien välisissä asumisjärjestelyissä, ne voivat johtaa paljon terveempiin yhteisöihin ja paikallisympäristöihin. Tärkein

182 Kts. www.strath.ac.uk/whystrathclyde/news/studyrevealsmostemployeeswanttokeepworkingfromhome/

183 Kts. tästä monia muita etuja: <https://globalworkplaceanalytics.com/pros-cons>

184 Kts. uusiseelantilaisen Andrew Barnesin artikkeli "Olin nelipäiväisen viikon edelläkävijä – nyt sitä on käytettävä ilmastokriisin torjumiseen", 29.1.2020, www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/30/i-pioneered-the-4-day-week-now-it-must-be-used-to-fight-the-climate-crisis

huomioitava on se, että terveitä ihmissuhteita edistetään joustavampien työjärjestelyjen avulla, taloudellinen toiminta voi suuntautua uudelleen kohti todella mielekkäitä pitkän tähtäimen tavoitteita.

Vapaa-aika

Jotta vapaa-ajanvietto olisi todella kestävä, se tulisi nähdä loogisena vastapuolena työnteolle, eikä pakona sitä. Tosiasia on, että suuri osa lännessä tapahtuvasta erittäin kulutusintensiivisestä tavasta viettää vapaa-aikaa on lopulta vähemmän virkistävää – se ei johda mihinkään hyödylliseen tai merkitykselliseen muille yhteiskunnan jäsenille.

Yksi ”läntisen maailman” ongelmallisimpia vapaa-ajanvieton muotoja on usein toistuvat lyhyet matkat kaukasiin ulkomaankohteisiin. Lentoliikenteen hiilidioksidipäästöt ovat noin 2,5 prosenttia maailman kokonaispäästöistä,¹⁸⁵ mutta ne ovat suhteellisesti paljon korkeampia länsimaissa, kuten Britanniassa, missä ne ovat vähintään 6,3 prosenttia päästöistä.

Raamatussa ajatus *sapatista* on tarkoitettu syvästi elämää antavaksi ja kaikkien siihen osallistujien välisiä suhteita vahvistavaksi. Lepopäivä parantaa työnteon laatua ja solidaarisuutta. Silti, ilman yhteistä päämäärää yhdistää ja juurruttaa ihmisyksilöitä suhteista rakentuviin yhteisöihin, on todennäköistä, että länsimaista vapaa-ajanviettoa ohjaa suhteettoman paljon lyhyen aikavälin tavoite paeta epämiellyttävää kotielämän todellisuutta. Tästä suuntauksesta kertoo se, että 75 % amerikkalaisista ottaa velkaa loman aikana ja 62 % Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisista joko ottaa lainaa tai käyttää säästöjään tähän tarkoitukseen,¹⁸⁶ mikä saattaa viedä lomalta sen todellisen levon, joka oli sen alkuperäinen tarkoitus.

Taiteilla voi olla valtava virkistymistä edistävä merkitys, mutta sekin on ajateltava uudelleen. Maa-laustaide, laulu, runojen kirjoittaminen, uusien ruokien valmistaminen, tanssi, urheilu, käsityöt, kuvanveisto ja monet muut ovat virkistystä, joka voi tarjota syvää arvoa, merkitystä ja nautintoa monille ympäristöä vahingoittamatta. Toisaalta, kuten on muillakin länsimaisen kulttuurin puolella, taiteeseen osallistumista on yhä enemmän ulkoistettu ja kaupallistettu niin, että kotitalouksien on maksettava ammattilaisille hyötyäkseen niiden hedelmistä. Jos taiteeseen osallistuminen voitaisiin ajatella uusiksi suhteet huomioiden, tämä voisi tehdä taiteesta saavutettavampaa kaikilla tulotasoilla ja samalla rikastaa yhteisöjen suhteiden vahvuutta.

Kohti suhdetaloutta

Tämän raportin tavoitteena on ollut osoittaa, että individualismi synnyttää kulutusta, koska se katsoo ihmisen täyttymyksen löytyvän individualistisesti ja toisista riippumatta. Kun näemme ihmiset *suhteellisina olentoina*, saamme mahdollisuuden omaksua erilaisen ”teloksen”, toisen tavan ajatella elämän täyttymystä yhteyden, kuulumisen ja tarkoituksen kautta, missä keskiössä on perheen ja yhteisön suhteet. Tämä mahdollistaa vaurauden ja täyttymyksen kokemuksen irtikytke-
misen (decoupling) kuluttamisesta, joka on vaurauden virheellinen ilmentyminen ja vahingollista planeetallemme.

185 Kts. <https://ourworldindata.org/carbon-footprint-flying>

186 Kts. www.forbes.com/sites/learnvest/2017/06/30/most-americans-are-taking-vacations-they-cant-afford

Lisäksi olemme nähneet, että talousjärjestelmä, jonka ensisijaisena tarkoituksena on maksimoida pääoman lyhytaikainen tuotto, on väistämättä haitallinen luonnonympäristölle ja lisää ilmastonmuutosta. Oppi omistaja-arvon maksimoinnista kehitettiin sodan jälkeen, kun pääomaa oli niukasti, ja se vaikutti taloudellisesti järkevältä. Nykyajassa pääomaa on runsaasti, mutta luonnonvarat hupenevat. Kuten viime vuosina on nähty, pääomakeskeiseltä järjestelmältä puuttuu kokonaisvaltainen perusta sekä ympäristön että ihmisen kukoistukselle. Meidän on mietittävä uudelleen oletuksemme siitä, mikä yhteiskunnassa on tärkeää, ja käännäytävä kohti talousjärjestelmää, joka on suunniteltu suojelemaan ja edistämään sekä ympäristön että ihmisten kukoistusta.

Vaikka olemme huomauttaneet, että konsumerismi on suuri ongelma planeetallemme, emme ehdota, että ihmisten pitäisi vain kuluttaa samaa tavaraa, mutta vähemmän. Vaikka se on parempi kuin ei mitään, tavoitteena tulisi olla, että kulutetaan vähemmän niitä tuotteita tai palveluita, jotka ovat haitallisimpia ympäristölle ja planeetalle. Yksi kapitalismin väistämätön kehityskulku on jatkuva paine yrityksille alentaa kustannuksia pysyäkseen kilpailukykyisenä, ja vastaavasti kuluttajien taipumus valita halvinta saatavilla oleva halutun laatuinen tuote. Tämän yhdistelmän lopputuloksena on se, että ostetaan halpoja tuotteita, jotka on säännöllisesti vaihdettava uuteen (massakulutus). Pahimpia esimerkkejä tästä on "kertakäyttömuoti", ja kulutustavaroiden suunniteltu vanhentuminen. Jotkin tuotteet on suunniteltu tulemaan käyttökelvottomiksi, vaikka ne voisivat kestää paljon pidempään.

Suhdetaloudessa, joka minimoi ympäristölle aiheutuvat vahingot, on siirryttävä laadukkaampien ja pitkäkestoisempien tuotteiden tuottamiseen. Tällöin pienempi määrä tuotteita riittää täyttämään oikeat tarpeet. Suunta kohti laadukkaampien tavaroiden tuotantoa suhdetaloudessa edellyttää, että niiden valmistukseen käytetään enemmän ammattitaitoista työvoimaa. Tämän kuluttajat ymmärtävät ja pitävät parempana. Jo nyt monet ovat valmiita maksamaan enemmän reilun kaupan tuotteista.

Tällaiset muutokset globalisoituneessa talousjärjestelmässä vaativat laajan sukupolvenvaihdoksen arvoissa ja asenteissa; tämä raportti pyrkii kylvämään siemeniä tällaiselle mielenmuutokselle korostaessaan nykyisen individualistisen konsumerismin seurauksia henkilökohtaiselle hyvinvoinnille ja planeetan tulevalle terveydelle.

LUKU 4

Lopuksi

12 “väärän ajattelun” aluetta

Luvussa 1 näimme, että yritykset tehdä kuluttamisesta ”vihreää” ovat ongelmallisia, koska ne säilyttävät niitä samoja ajattelutapoja, jotka ovat luoneet nykyiset ilmastolle haitalliset olosuhteet.

Kun pohdimme edessämme olevia syvällisiä ympäristöhaasteita, on välttämätöntä diagnosoida ajatus- ja käyttäytymismallit, jotka ovat aiheuttaneet nykyisen tilanteen ja muotoilla erilainen lähestymistapa, joka lopulta perustuu Raamatun visioon ihmiskunnalle ja planeetalle.

Tämä artikkeli tuo esiin kaksitoista ongelmaa ilmastonmuutosajattelun valtavirrassa.

- 1) Väestön ja ilmastonmuutoksen välistä yhteyttä on yksinkertaistettu liikaa, kuten seuraava kaava ilmaisee: Lisää ihmisiä + Lisää hiiltä ja jätettä → Ekologinen katastrofi
- 2) Kaikki maailman ihmiset eivät tuota samaa määrää hiiltä tai jätettä, joten väestön koon, aineellisen varallisuuden ja ympäristövahinkojen välillä ei tarvitse väistämättä olla suoraa korrelaatiota.
- 3) Länsimaisen kulttuurin individualismi tarkoittaa, että se mittaa vaurautta aineellisesti eikä suhteiden kautta.
- 4) Globaali aivovuoto (ammattitaitoisen työvoiman liikkuminen paikasta toiseen) laajentaa haitallisia länsimaisia kulutustottumuksia ja alhaisen tulotason maiden luonnonvaroista huolehtiminen jää niille, joilla on vähemmän koulutusta, taitoja ja aineellisia voimavaroja voidakseen vähentää ympäristön vahingoittumista.
- 5) Monet sellaiset maat, joilla on suurin luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarat, kuten Kongon demokraattinen tasavalta, Brasilia ja Indonesia pyrkivät maksimoimaan lyhyen tähtäimen taloudellisen hyödyn hyödyntämällä näitä resursseja sen sijaan, että säilyttäisivät niitä pitkäjänteisesti ja ympäristöhyödyt huomioiden.
- 6) Länsimaissa ihmiset ovat voineet ulkoistaa valmistuksen ja maatalouden muualle, kuin missä itse asuvat, jolloin heille on helpompaa olla välittämättä maaperän ja ihmisten terveydestä näillä muilla alueilla.
- 7) Länsimaiden tullessa yhä enemmän yksilökeskeiseksi, varallisuus ja vauraus ymmärretään henkilön sijoitussalkkuna, eikä huomioida laajemmin yhteisön sosiaalisia siteitä, työllisyyttä tai luonnonvaroja. Tämä muutos on lisännyt aineellista eriarvoisuutta, sosiaalista pirstoutumista ja vähentänyt kansalaisten kokemaa onnellisuutta.
- 8) Ylivoimaisesti salakavalin työkalu, jota ihmiset käyttävät pyrkiessään kasvattamaan varallisuuttaan, on velka, joka on noussut länsimaissa ennennäkemättömälle tasolle ja rajoittaa ihmisten valintoja ja vapautta sekä heikentää heidän selviytymismahdollisuuksiaan talouden taantumassa, henkilökohtaisissa vaikeuksissa tai luonnonkatastrofeissa.

- 9) Länsimaisen väestön ikääntyessä monilla valtioilla on valtavia eläkevelvoitteita, jotka on maksettava tulevilla verotuloilla, ja eläkeläisten on yhä enemmän turvauduttava yksityisiin eläkejärjestelmiin. Näiden sijoitusstrategia perustuu omistaja-arvon maksimointiin, jossa lyhyen tähtäimen etuja osakkeenomistajille tavoitellaan pitkän aikavälin kestävyyden kustannuksella ja usein luontoa vahingoittaen.
- 10) Tieteellisen tiedon lisääntynyt saatavuus verkossa ja eri mielipiteiden runsaus kaikenlaisista lähteistä on mahdollistanut sen, että jotkut rakentavat johtopäätöksiä riippumatta virallisista lähteistä ja viranomaisista, joihin he eivät luota, ja jättävät tässä prosessissa usein huomiotta vakiintuneen tieteellisen mielipiteen.
- 11) Vaikka maailman väestö on kasvanut miljardilla ihmisellä noin 12 vuoden välein vuodesta 1970 lähtien, nämä luvut peittävät valtavia eroja eri alueiden välillä. ”Ylikansoitus” ei ole tulevaisuuden ensisijainen ongelma korkean tulotason maille. Pääinvastoin niiden on elätettävä ikääntyvää väestöä samalla kun talouden perusta heikkenee.
- 12) Vaikka useimpien mielestä teknologia tulisi valjastaa aina kun mahdollista ympäristön parantamiseksi, teknologia ei voi ratkaista ilmastonmuutoksen ongelmaa, ellei myös teknologian käyttäjien motivaatioita ja suhteita paranneta. Tietoisuus digitaalisen kulutuksen: haitallisten valmistusprosessien ja korkean energiankulutuksen ympäristökustannuksista kasvaa.

12 suhteisiin liittyvää toimintakohtaa tulevaisuudelle

Tässä kirjassa hahmoteltujen periaatteiden on tarkoitus näyttää suuntaa kohti suhdetaloutta. Tämä perustuu paradigman muutokseen, jossa suhteet priorisoidaan ja tunnistetaan elintärkeänä ja legitiiminä päämääränä sinänsä eikä vain keinona saavuttaa parempia taloudellisia tuloksia. Suhdetalouden on myös keskityttävä sukupolvien välisten suhteiden rakentamiseen länsimaissa, koska edellä hahmoteltuihin syviin yhteiskunnallisiin ongelmiin voidaan puuttua kokonaisvaltaisilla, ylisukupolvisillaratkaisuuilla. Ne helpottavat erilaisten ilmastonmuutoksen torjuntastrategioiden dynaamista integrointia ”win-win-win” -skenaarioihin, jotka hyödyttävät yksilöitä, yhteisöjä ja paikallisia ympäristöjä.

Seuraavassa on luvun 3 kaksitoista käytännön vastausta, jotka auttaisivat tämän tavoitteen saavuttamisessa:

- 1) Sukupolvien yhteisasumisen toteuttamista olemassa olevissa kodeissa kannustetaan ja tuetaan tarjoamalla verohelpotuksia kotitalouksille kotien muokkaamiseen.
- 2) Järjestetään sukupolvien yhteisiä asumisjärjestelyitä tarkoitukseen rakennetuissa tiloissa, joissa on jaettu/yhteisöllisiä tiloja (”taukotiloja”) ihmisten välistä spontaania vuorovai-
kutusta varten.
- 3) Tarjotaan mahdollisuuksia parempaan yhteyteen ”paikan” kanssa helpottamalla asunnon omistamista vuokraamisen sijaan, kenties osaomistusmallilla tai kannustamalla asukkaita investoimaan yhteiseen sukupolvien väliseen asuintilaan.
- 4) Muunnetaan käyttämättömät toimistorakennukset sukupolvien yhteisiksi asuintiloiksi välttämällä yhden hengen asuntojen syntymistä.

- 5) Lisätään maaseutuyhteisöjen yhteyksiä julkisiin tiloihin ja vastuuta niistä lisäämällä mahdollisuuksia investoida luonnonympäristöihin.
- 6) Parannetaan kaupunkiyhteisöjen yhteyttä julkisiin tiloihin ja vastuuta niistä perustamalla kasvitieteellisiä puutarhoja tai luonnonvaraisten eläinten elinympäristöjä sekä kaupunkiympäristön maataloushankkeita, kuten sosiaalisia maatilayrityksiä, luomuvihannesviljelmiä, yhteisön ylläpitämiä puutarhoja ja istutuslaatikoita ja istutuskontteja talojen katoilla.
- 7) Kannustetaan pitkäaikaisia paikallisia investointeja paikallisiin yrityksiin ja rahoituslaitoksiin tarjoamalla veroetuja niille, jotka haluavat sijoittaa varoja tietylle etäisyydelle asuinpaikastaan.
- 8) Kannustetaan vanhustenhoidossa siirtymistä ammatillisista hoitokodeista paikallisempiin ja tutumpiin sukupolvien yhteisiin rakenteisiin.
- 9) Tarjotaan taloudellisia kannustimia niille, jotka osallistuvat sukupolvien välisiin hoitojärjestelyihin, kuten ikäihmisille, jotka hoitavat sukunsa tai yhteisönsä lapsia, joiden vanhemmat eivät itse voi hoitaa lapsia kokopäiväisesti.
- 10) Toteutetaan sapatin periaatteita mielenterveyden parantamiseksi siten, että kannustetaan ihmisiä *lisäämään* ulkoliikuntaa. Tämä voisi sisältää hiilineutraalien tai hiilinegatiivisten ryhmätoimintojen popularisointia ja palkitsemista, esim. ulkoilu ja urheilu, terveellisen kasvillisuuden istuttaminen ja ylläpito, kompostointi sekä taloustavaroiden ja -laitteiden uudelleenkäyttö "korjauskahviloissa".
- 11) Kannustetaan keikkatalouteen ja helpotetaan sitä. Luomalla uudet oikeudelliset puitteet alustatalouden työntekijöiden suojelemiseksi ("uusi yhteiskuntasopimus") voidaan lisätä merkitystä, toivoa ja tarkoituksen tunnetta sekä kodeille että yhteisöille.
- 12) Tarjotaan kannustimia etätyön ja joustavien työjärjestelyjen edistämiseksi, erityisesti tarkoituksellisissa sukupolvien yhteisissä asuinjärjestelyissä, jotka voivat johtaa terveellisempään lopputulokseen yhteisöille, paikallistaloudelle ja ympäristölle.

Loppuyhteenveto

Ihmisen suhde ympäristöön on monimutkainen. Meidän on syvästi pohdittava käsitystämme siitä, kuinka ympäristön tilan heikkenemiseen ja ilmastonmuutokseen tulisi reagoida, ja reaktion on heijastettava ongelman juurisyytä. Tässä kirjoituksessa on ehdotettu ongelman suhdeanalyysiä ja tarjottu muutosehdotuksia, jotka perustuvat Raamatun kertomukseen ja joita voidaan soveltaa sekä yksittäisen kotitalouden että politiikan tasolla.

Perustuen kokonaisvaltaiseen näkemykseen ihmisen ja ympäristön kukoistuksesta väitämme, että ympäristöstä huolehtiminen ja syvä sitoutuminen sen terveyteen on yksi tämän sukupolven tärkeimmistä huolenaiheista. Tämän pohjalta väitämme, että väestön määrän vähentäminen ja lisääntymisestä luopuminen ei ole ratkaisu ilmastonmuutokseen, koska se liikaa yksinkertaistaa asioita, mutta ei käsittele ympäristön pilaantumisen perimmäistä syytä. Olemme sen sijaan pyrkineet tarjoamaan kokonaisvaltaisen diagnoosin, jolla voidaan korjata perimmäisiä ongelmia, eikä vain hoideta oireita.

Väitämme, että syväälle juurtunut individualistisen kulutuskulttuuri on ympäristön pilaantumisen ytimessä, koska se olettaa, että yksilöllisten tarpeiden ja halujen tyydyttäminen on talouden ja sen sosiaalisten instituutioiden päätarkoitus. Tällainen syvä itseen keskittyminen pikemminkin vahingoittaa kuin tyydyttää yksilöitä ja sillä on haitallisia vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskunnan terveyteen. Ilmastonmuutos on traaginen seuraus tästä syvästä ajatusvirheestä, ja siksi vastauksen on lähdettävä uuden suunnan etsimisestä, eikä väestönkasvun hillinnästä.

Raamatun ilmestys suhteiden Jumalasta luo toiveikkaan näkemyksen suhteiden yhteiskunnasta, jossa ympäristön, yhteisön ja yksilön terveys ovat kaikki mahdollisia ja yhteisesti saavutettavissa. Kun palaamme tähän Raamatun käsitykseen ihmisistä suhteissa elävinä ja vastuullisina olentoina määrittelemme elämän täyttymyksen uudelleen niin, että se löytyy oikeista ihmissuhteista ja tarkoituksellisesta elämästä.

SUHDENÄKÖKULMA ILMASTONMUUTOKSEEN

Calum Samuelson

Tekijän kiitokset

Tekijä haluaa kiittää niitä lukuisia ihmisiä, jotka ovat auttaneet tämän raportin tutkimuksessa, luonnostelussa ja editoinnissa, erityisesti seuraavia: Ben Crelin, Ralph Lee, Charlee New, Martin Wilde, Mercedes Williams ja Jonathan Tame. Lisäksi tekijä haluaa kiittää Salluxia apurahasta loppuraportin tutkimus- ja julkaisukulujen kattamiseen.

Kirjoittajasta

Calum Samuelson toimii pastorina Seattlessa, Yhdysvalloissa ja on valinnut elää sukupolvien yhteisasumisessa useiden vuosien ajan yhdessä perheensä kanssa. Hän on kirjoittanut useita Jubilee Centren julkaisuja, kuten Just Pay (2019), ja Artificially Intelligent? (2019). Calumilla on kaksi maisterin tutkintoa teologian historiasta.

Alkuperäinen teos:

A Relational Response to Climate Change. © 2021 Jubilee Centre. Sallux Publishing 2021.

Suomenkielinen käännös:

Sallux ECPM Foundation & Ajatushautomo Kompassi 2022.

This publication has been realized in cooperation with Sallux, ECPM foundation. Since 2011, the activities of Sallux have been financially supported by the European Parliament. The liability for any communication or publication by Sallux, in any form and any medium, rests with Sallux. The European Parliament is not responsible for any use that may be made of the information contained therein

Sallux | ECPM Foundation
Bergstraat 33
3811 NG Amersfoort
The Netherlands
info@sallux.eu
www.sallux.eu

Jubilee Centre
59 St Andrew's Street
Cambridge CB2 3BZ
info@jubilee-centre.org
www.jubilee-centre.org

Ajatushautomo Kompassi ry
www.kompassi.org
kompassi@kompassi.org

